PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS
2005 m. spalio 25 d. *

Byloje T-38/02

Groupe Danone, įsteigta Paryžiuje (Prancūzija), atstovaujama advokatų A. Winckler ir M. Waha,

ieškovė,

prieš

Europos Bendrijų Komisiją, atstovaujamą A. Bouquet ir W. Wils, nurodžiusią adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovę,

dėl prašymo panaikinti 2001 m. gruodžio 5 d. Komisijos sprendimą 2003/569/EB dėl EB sutarties 81 straipsnio taikymo procedūros (byla IV/37.614/F3 – *PO prieš Interbrew ir Alken-Maes*) (OL L 200, 2003, p. 1) arba bent jau sumažinti pagal šio sprendimo 2 straipsnį ieškovei skirtą baudą,

* Proceso kalba: prancūzų.

EUROPOS BENDRIJŲ PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMAS
(penktoji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas M. Vilaras, teisėjos E. Martins Ribeiro ir K. Jürimäe, posėdžio sekretorius J. Plingers, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2004 m. gruodžio 8 d. posėdžiui,

priima šį

Sprendimą

Teisės aktai

1 1962 m. vasario 6 d. Tarybos reglamento Nr. 17 – pirmojo reglamento, įgyvendinančio Sutarties (81) ir (82) straipsnius (OL 17, 1962, p. 204), 15 straipsnio 2 dalyje nustatyta:

„Komisija gali priimti sprendimą taikyti įmonėms arba įmonių asociacijoms baudas nuo 1 000 iki 1 000 000 (eurų) arba didesnes, bet ne didesnes kaip 10 % kiekvienos iš

pažeidime dalyvaujančių įmonių praėjusių verslo metų apyvartos, jeigu tyčia arba dėl neatsargumo:

a) jos pažeidžia Sutarties (81) straipsnio 1 dalį arba (82) straipsnį; arba

b) sulaužo kurį nors (reglamento) 8 straipsnio 1 dalyje nustatytą įsipareigojimą.

Nustatant baudos dydį, atsižvelgiama į pažeidimo sunkumą ir trukmę."

2 Baudų nustatymo metodo gairės, remiantis Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalimi ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalimi (OL C 9, 1998, p. 3, toliau – gairės) nustato šių baudų dydžių apskaičiavimo metodą, kai „pagrindinis nustatytasis baudos dydis didinamas dėl sunkinančių aplinkybių arba mažinamas dėl lengvinančių aplinkybių" (gairių antroji pastraipa). Pagal tas pačias gaires „(šį) pagrindinį baudos dydį nulemia pažeidimo sunkumas ir trukmė, kurie yra vieninteliai kriterijai, numatyti Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalyje" (gairių 1 punktas).

3 Komisijos pranešime dėl baudų neskyrimo ar sumažinimo kartelių bylose (OL C 207, 1996, p. 4, toliau – pranešimas dėl bendradarbiavimo) „apibrėžiamos sąlygos, kurioms esant įmonėms, bendradarbiaujančioms su Komisija atliekant tyrimą dėl kartelio, gali būti neskiriama arba sumažinama bauda, kuri joms būtų paskirta kitu atveju“ (pranešimo dėl bendradarbiavimo A 3 punktas).

4 Pranešimo dėl bendradarbiavimo D punkte nustatyta:

„D. Didelis baudos dydžio sumažinimas

1. Jei įmonė bendradarbiauja su Komisija nesant visoms B ir C (punktuose) nurodytoms sąlygoms, nebendradarbiavimo atveju jai skirtina bauda sumažinama 10–50 %.

2. Tai pirmiausia taikytina tuomet, kai:

— prieš siunčiant pranešimą apie kaltinimus įmonė pateikia Komisijai informaciją, dokumentus ar kitus įrodymus, padedančius patvirtinti padaryto pažeidimo buvimą,

— įmonė, gavusi pranešimą apie kaltinimus, Komisiją informuoja, kad neginčija faktinių aplinkybių, kuriomis Komisija grindžia savo kaltinimus, tikrumo.“

Faktinės bylos aplinkybės

5 Faktinių bylos aplinkybių susidarymo metu *Interbrew NV* (toliau – *Interbrew*) ir *Brouwerijen Alken-Maes NV* (toliau – *Alken Maes*) Belgijos alaus rinkoje užėmė atitinkamai pirmąją ir antrąją vietas. *Alken Maes* buvo *groupe Danone SA* (toliau – ieškovė), kuri per kitą filialą – *Brasseries Kronenbourg SA* (toliau – *Kronenbourg*) – veikė ir Prancūzijos alaus rinkoje, filialas. 2000 m. ieškovė nutraukė savo veiklą alaus sektoriuje.

6 1999 m. Komisija pradėjo tyrimą byloje Nr. IV/37.614/F3 dėl galimų Bendrijos konkurencijos taisyklių pažeidimų Belgijos alaus sektoriuje.

7 2000 m. rugsėjo 29 d. atlikdama šį tyrimą Komisija pradėjo procedūrą ir parengė pranešimą apie kaltinimus ieškovei ir įmonėms *Interbrew*, *Alken-Maes*, *NV Brouwerij Haacht* (toliau – *Haacht*) bei *NV Brouwerij Martens* (toliau – *Martens*). Ieškovės atžvilgiu pradėta procedūra ir jai skirtas pranešimas apie kaltinimus buvo tik dėl jos tariamo dalyvavimo vadinamajame *Interbrew* ir *Alken-Maes* kartelyje, susijusiame su Belgijos alaus rinka.

8 2001 m. gruodžio 5 d. Komisija priėmė Sprendimą 2003/569/EB dėl EB sutarties 81 straipsnio taikymo procedūros (byla IV/37.614/F3 *PO/Interbrew ir Alken-Maes*) (OL L 200, 2003, p. 1) ieškovės ir įmonių *Interbrew*, *Alken-Maes*, *Haacht* bei *Martens* atžvilgiu (toliau – ginčijamas sprendimas).

9 Ginčijamame sprendime nustatyti du atskiri konkurencijos taisyklių pažeidimai, t. y., pirma, tarpusavyje susiję susitarimai ir (arba) suderintieji veiksmai Belgijos alaus

pardavimo sektoriuje (toliau – *Interbrew* ir *Alken-Maes* kartelis) ir, antra, suderintieji veiksmai platintojo prekės ženklu pažymėto alaus pardavimo sektoriuje. Ginčijamu sprendimu nustatoma, kad ieškovė, *Interbrew* ir *Alken-Maes* dalyvavo darant pirmąjį pažeidimą, o *Interbrew*, *Alken-Maes*, *Haacht* ir *Martens* – antrąjį.

10 Nors faktinių bylos aplinkybių metu ieškovė buvo *Alken Maes* patronuojanti įmonė, ginčijamu sprendimu jai yra nustatytas tik vienas pažeidimas. Iš tikrųjų, atsižvelgiant į aktyvų ieškovės vaidmenį *Interbrew* ir *Alken-Maes* kartelyje, ji buvo pripažinta atsakinga tiek už savo, tiek už *Alken-Maes* dalyvavimą šiame kartelyje. Ir, atvirkščiai, Komisija nusprendė, kad ieškovei neturi būti priskiriama atsakomybė už filialo dalyvavimą suderintuose veiksmuose platintojo prekės ženklu pažymėto alaus pardavimo sektoriuje, atsižvelgiant į tai, kad ji pati šiame kartelyje nedalyvavo.

11 Ieškovė yra kaltinama padariusi pažeidimą tiesiogiai ir per savo filialą *Alken-Maes* dalyvaudama sudarant tarpusavyje susijusius susitarimus ir (arba) imantis suderintųjų veiksmų dėl bendro nepuolimo pakto, kainų ir nuolaidų mažmeninėje prekyboje, klientų, tarp jų ir vadinamųjų nacionalinių klientų, pasidalijimo sektoriuje „Viešbučiai, restoranai, kavinės“ (toliau – „Vireka“), investicijų ir reklamos ribojimo „Vireka“ rinkoje, naujos tarifų struktūros taikymo „Vireka“ sektoriuje bei mažmeninėje prekyboje ir pasikeitimo informacija apie pardavimą „Vireka“ sektoriuje ir mažmeninėje prekyboje.

12 Ginčijamame sprendime nustatyta, kad šis pažeidimas buvo daromas nuo 1993 m. sausio 28 d. iki 1998 m. sausio 28 dienos.

13 Nutarusi, kad aplinkybių visuma leidžia daryti išvadą, jog pažeidimas nutrauktas, Komisija nusprendė, kad atitinkamų įmonių nereikia pagal Reglamento Nr. 17 3 straipsnį įpareigoti jį nutraukti.

14 Tačiau Komisija nusprendė, kad pagal Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalį *Interbrew* ir ieškovei turi būti skirtos baudos už dalyvavimą kartelyje *Interbrew* ir *Alken-Maes.*

15 Šiuo klausimu ginčijamame sprendime Komisija pažymėjo, kad visi kartelio *Interbrew* ir *Alken-Maes* dalyviai pažeidimą padarė tyčia.

16 Ginčijamame sprendime apskaičiuodama skirtinos baudos dydį Komisija laikėsi gairėse nustatyto metodo ir pranešimo dėl bendradarbiavimo.

17 Ginčijamo sprendimo rezoliucinėje dalyje yra nustatyta:

„*1 straipsnis*

(*Interbrew*), (*Alken-Maes*) ir (ieškovė) pažeidė (EB) 81 straipsnio 1 dalį dalyvaudamos sudarant tarpusavyje susijusius susitarimus ir (arba) imdamosi suderintųjų veiksmų dėl bendro nepuolimo pakto, kainų ir nuolaidų mažmeninėje prekyboje, klientų pasidalijimo sektoriuje „Vireka“ („klasikinis“ „Vireka“ sektorius ir nacionaliniai klientai), investicijų ir reklamos ribojimo „Vireka“ rinkoje, naujos tarifų struktūros taikymo „Vireka“ sektoriuje bei mažmeninėje prekyboje ir pasikeitimo informacija apie pardavimą „Vireka“ sektoriuje bei mažmeninėje prekyboje nuo 1993 m. sausio 28 d. iki 1998 m. sausio 28 dienos.

2 straipsnis

Už 1 straipsnyje nustatytus pažeidimus (*Interbrew*) ir (ieškovei) skiriamos šios baudos:

a) (*Interbrew*) – 45, 675 milijonų eurų bauda;

b) (ieškovei) – 44, 043 milijonų eurų bauda.

<...>“

Procesas ir šalių reikalavimai

18 Ši byla buvo pradėta ieškovės ieškiniu, Pirmosios instancijos teismo kanceliarijai pateiktu 2002 m. vasario 22 dieną.

19 Susipažinęs su teisėjo pranešėjo pranešimu, Pirmosios instancijos teismas (penktoji kolegija) nusprendė pradėti žodinę proceso dalį. Pirmosios instancijos teismas pagal Procedūros reglamento 64 straipsnį paprašė šalis pateikti tam tikrus dokumentus ir atsakyti į rašytinius klausimus. Šalys per nustatytą terminą prašymą įvykdė.

20 2004 m. lapkričio 30 d. laišku ieškovė Pirmosios instancijos teismo paprašė, pirma, pridėti prie bylos 2004 m. rugsėjo 29 d. Komisijos sprendimą dėl EB sutarties 81 straipsnio taikymo procedūros (byla COMP/C.37750/B2 – *Brasseries Kronenbourg, Brasseries Heineken*), paskelbtą Nr. C(2004) 3597 galutinis (toliau – sprendimas *Kronenbourg/Heineken*), ir, antra, taikyti Procedūros reglamento 64 straipsnio 4 dalyje numatytas proceso organizavimo priemones, prašant Komisijos prieš posėdį ar per jį pareikšti nuomonę apie jos tyrimo rezultatus dėl tariamo *Interbrew* piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi Belgijos alaus rinkoje.

21 2004 m. gruodžio 3 d. Sprendimu Pirmosios instancijos teismas, viena vertus, pridėjo prie bylos minėtą laišką ir Komisijai pranešė, kad per posėdį ji turės pateikti savo pastabas dėl ieškovės prašymo pridėti prie bylos sprendimą *Kronenbourg/Heineken*. Kita vertus, jis atmetė prašymą taikyti proceso organizavimo priemonę, kuria siekiama, kad Komisija pareikštų nuomonę dėl savo tyrimo rezultatų, susijusių su tariamu *Interbrew* piktnaudžiavimu dominuojančia padėtimi Belgijos alaus rinkoje.

22 2004 m. gruodžio 8 d. įvykusiame posėdyje buvo išklausytos šalių nuomonės ir atsakymai į Pirmosios instancijos teismo žodžiu pateiktus klausimus. Per posėdį Komisija paskelbė, kad neprieštarauja ieškovės prašymui pridėti prie bylos sprendimą *Kronenbourg/Heineken*, ir tai buvo padaryta Pirmosios instancijos teismo sprendimu.

23 Ieškovė Pirmosios instancijos teismo prašo:

— panaikinti ginčijamą sprendimą pagal EB 230 straipsnį arba, remiantis EB 229 straipsniu, bent jau sumažinti pagal šio sprendimo 2 straipsnį skirtą baudą;

— priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.

24 Komisija Pirmosios instancijos teismo prašo:

— atmesti ieškinį;

— priteisti iš ieškovės bylinėjimosi išlaidas.

Dėl teisės

25 Savo ieškinį ieškovė grindžia aštuoniais pagrindais. Kaip pagrindiniai, yra nurodomi du ieškinio pagrindai, kuriais siekiama ginčijamo sprendimo panaikinimo ir kurie susiję su teisių į gynybą bei gero administravimo principo pažeidimu (pirmasis ieškinio pagrindas) ir pareigos motyvuoti pažeidimu (antrasis ieškinio pagrindas). Kiti šeši ieškinio pagrindai pateikiami subsidiariai – jais siekiama sumažinti paskirtos baudos dydį. Jie yra susiję atitinkamai su tuo, kad, nustatant pagrindinį baudos dydį, pažeidus proporcingumo, vienodo požiūrio ir *non bis in idem* principus, buvo klaidingai įvertinti pažeidimo sunkumas (trečiasis ieškinio pagrindas) ir jo trukmė (ketvirtasis ieškinio pagrindas), nepagrįstai sunkinančia aplinkybe pripažintas spaudimas *Interbrew* atžvilgiu (penktasis ieškinio pagrindas), ieškovės atžvilgiu nepagrįstai atsižvelgta į sunkinančią aplinkybę – pakartotinį pažeidimą (šeštasis ieškinio pagrindas), nepakankamai atsižvelgta į taikytinas lengvinančias aplinkybes (septintasis ieškinio pagrindas) ir, pažeidžiant vienodo požiūrio principą bei pranešimą dėl bendradarbiavimo, buvo neteisingai įvertintas ieškovės bendradarbiavimo mastas (aštuntasis ieškinio pagrindas).

A — *Dėl reikalavimų panaikinti ginčijamą sprendimą*

1. *Dėl ieškinio pagrindo, susijusio su teisių į gynybą ir gero administravimo principo pažeidimu*

26 Šį ieškinio pagrindą sudaro trys dalys. Pirmąja dalimi ieškovė tvirtina, kad neturėjo galimybės ištirti aplinkybių, kuriomis buvo parengtas Komisijos kaltinimą grindžiantis dokumentas. Antrąja dalimi ieškovė pažymi, kad prieš priimdama ginčijamą sprendimą Komisija neleido jai susipažinti su kriterijais, į kuriuos buvo atsižvelgta apskaičiuojant baudą. Galiausiai trečiąja dalimi ieškovė tvirtina, kad Komisijos ir *Interbrew* susitikimai nebuvo paremti dokumentais, taip pat, kad Komisija atsisakė jai pateikti *Interbrew* atsakymą į pranešimą apie kaltinimus – tai yra ne tik teisių į gynybą, bet ir gero administravimo principo pažeidimas.

a) Dėl pirmosios dalies, susijusios su tuo, kad ieškovė neturėjo galimybės ištirti aplinkybių, kuriomis buvo parengtas Komisijos kaltinimą pagrindžiantis dokumentas

Šalių argumentai

27 Ieškovė tvirtina, jog ginčijamas sprendimas turi būti panaikintas dėl tos priežasties, kad jai nebuvo suteikta galimybė pateikti komentarų dėl dokumento, kurio kopiją Nyderlanduose atlikdama susijusį tyrimą Komisija iš pradžių pasiėmė įmonėje *Heineken NV* (toliau – *Heineken*), ištraukos (toliau – „*Heineken* dokumentas“) ir jos ginčyti. Komisija šį dokumentą nurodo ginčijamo sprendimo 55 konstatuojamojoje dalyje, juo pagrįsdama išvadą, kad, grasindama represijomis, ieškovė Prancūzijos

rinkoje darė spaudimą *Interbrew*, jog priverstų ją išplėsti kartelio ribas. Ginčijamo sprendimo 54 konstatuojamojoje dalyje minimi kiti įrodymai, kuriais grindžiama ši išvada, tėra vienašališki *Interbrew* pareiškimai.

28 Ieškovė pripažįsta, kad „*Heineken* dokumentas" yra cituojamas pranešime apie kaltinimus ir kad kai jai buvo pateikta bylos medžiaga, ji susipažino su šiomis citatomis. Tačiau ginčijamame sprendime Komisija tik nurodė „*Heineken* dokumento" gavimo vietą ir aplinkybes, neatlikusi kitų formalumų suteikdama jam įrodomąją galią, ir nesuteikė ieškovei progos ištirti, kokiomis aplinkybėmis jis buvo parengtas.

29 Ieškovė neturėjo galimybės susipažinti su iki šio dokumento parengimo arba jį parengus buvusiais laiškais ar vidaus dokumentais, kurių nėra byloje. Joks su šiuo dokumentu susijęs dokumentas, kuris galėjo būti rastas atliekant tyrimą Nyderlanduose, nebuvo pridėtas prie bylos, neatsižvelgiant į tai, kad ieškovė to prašė. *Heineken* ir *Interbrew* komentarai dėl šio dokumento reikšmės, jei jie buvo, taip pat nepridėti prie bylos. Be to, Komisijos ir *Heineken* susirašinėjimas dėl „*Heineken* dokumento" konfidencialumo, kurį pateikė Komisija, nesuteikė jokios papildomos informacijos ir neįrodė, kad pati Komisija turėjo šiam dokumentui aiškinti būtinus duomenis.

30 Šiuo atžvilgiu ieškovė formuluoja du alternatyvius kaltinimus. Arba ši aiškinimui reikalinga informacija egzistavo, bet nebuvo pridėta prie bylos ir galimybė susipažinti su byla buvo suteikta netinkamai, pažeidžiant teises į gynybą, arba šios aiškinimui būtinos informacijos nebuvo ir Komisija, įpareigota objektyviai atlikti tyrimą, turėjo patikrinti „*Heineken* dokumente" pateikiamos informacijos tikrumą, kad sužinotų jo parengimo aplinkybes.

31 Ieškovė teigia, kad bet kuriuo atveju, jei ji būtų žinojusi, kas yra „*Heineken* dokumento“ autorius ir kokiomis aplinkybėmis šis dokumentas buvo parengtas, administracinės procedūros rezultatas galbūt būtų kitoks, nes ji būtų galėjusi įrodyti, kad šis dokumentas nėra autentiškas arba kad jis neatitinka tikrovės. Tokiu atveju vienašališki *Interbrew* pareiškimai būtų nepakankamas šiai įmonei tariamai daryto spaudimo įrodymas. Taigi pagal Pirmosios instancijos teismo praktiką teisės į gynybą buvo pažeistos (2000 m. kovo 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Cimenteries CBR ir kt. prieš Komisiją*, vadinamojo „Cementas“, T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 ir T-104/95, Rink. p. II-491, 247 punktas).

32 Komisija pažymi, kad ieškovė turėjo galimybę susipažinti su „*Heineken* dokumentu“, kurio „kontekstą“ ji galėjo visiškai suvokti, be to, administracinės procedūros metu ieškovė nė karto nenurodė, kad yra pažeidžiamos jos teisės į gynybą. Bet kuriuo atveju „*Heineken* dokumentas“ nėra vienintelis ieškovės grasinimų *Interbrew* įrodymas.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

33 Pagal nusistovėjusią teismų praktiką konkurencijos bylose suteikiant galimybę asmenims, kuriems yra skirtas pranešimas apie kaltinimus, susipažinti su byla pirmiausia yra siekiama leisti šiems asmenims susipažinti su Komisijos byloje esančiais įrodymais, kad jų pagrindu jie galėtų veiksmingai pareikšti nuomonę dėl pranešime apie kaltinimus Komisijos padarytų išvadų (žr. 2003 m. rugsėjo 30 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Atlantic Container Line ir kt. prieš Komisiją*, T-191/98 ir T-212/98–T-214/98, Rink. p. II-3275, 334 punktą ir nurodytą teismų praktiką). Taigi galimybė susipažinti su byla priklauso procesinėms garantijoms, kuriomis siekiama apsaugoti teisę į gynybą, ypač užtikrinti teisės būti išklausytam veiksmingą įgyvendinimą (žr. minėto sprendimo *Atlantic Container Line ir kt. prieš Komisiją* 334 punktą ir nurodytą teismų praktiką).

34 Taigi Komisija privalo visoms įmonėms, susijusioms su EB 81 straipsnio 1 dalies taikymo procedūra, suteikti galimybę susipažinti su visais kaltinimus pagrindžiančiais ir paneigiančiais dokumentais, kuriuos ji gavo atlikdama tyrimą, išskyrus kitų įmonių komercinę paslaptį sudarančius dokumentus, institucijų vidaus dokumentus ir kitą konfidencialią informaciją (žr. šio sprendimo 33 punkte minėto sprendimo *Atlantic Container Line ir kt. prieš Komisiją* 335 punktą ir nurodytą teismų praktiką).

35 Jei paaiškėja, kad Komisija ginčijamame sprendime rėmėsi kaltinimus pagrindžiančiais dokumentais, kurių nėra tyrimo byloje ir kurie nebuvo pateikti ieškovei, šiais dokumentais negalima remtis kaip įrodymais (šiuo klausimu žr.1983 m. spalio 25 d. Teisingumo Teismo sprendimo *AEG prieš Komisiją*, 107/82, Rink. p. 3151, 24–30 punktus, šio sprendimo 31 punkte minėto sprendimo *Cementas* 382 punktą ir šio sprendimo 33 punkte minėto sprendimo *Atlantic Container Line ir kt. prieš Komisiją* 338 punktą).

36 Dėl dokumentų, kuriuose galėtų būti kaltinimus paneigiančių įrodymų, pažymėtina, kad jei šie dokumentai yra Komisijos tyrimo byloje, galimas teisių į gynybą pažeidimo konstatavimas nepriklauso nuo atitinkamos įmonės elgesio vykstant administracinei procedūrai ir nuo klausimo, ar ši įmonė privalėjo prašyti Komisijos suteikti jai galimybę susipažinti su byla arba atskirais dokumentais (1995 m. birželio 29 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Solvay prieš Komisiją*, T-30/91, Rink. p. II-1775, 96 punktas ir šio sprendimo 33 punkte minėto sprendimo *Atlantic Container Line ir kt. prieš Komisiją* 340 punktas).

37 Tačiau dėl dokumentų, kuriuose galėtų būti kaltinimus paneigiančių įrodymų ir kurių nėra Komisijos tyrimo byloje, ieškovė privalo pateikti institucijai atskirą prašymą suteikti galimybę su jais susipažinti; to nepadarius per administracinę procedūrą, po to ši teisė prarandama, kiek tai yra susiję su galimybe pareikšti ieškinį dėl galutinio sprendimo panaikinimo (šio sprendimo 31 punkte minėto sprendimo *Cementas* 383 punktas ir šio sprendimo 33 punkte minėto sprendimo *Atlantic Container Line ir kt. prieš Komisiją* 340 punktas).

38 Ieškovės pateiktų kaltinimų pagrįstumą reikia tirti remiantis būtent šiais principais.

39 Visų pirma pažymėtina, kad visiškai neginčijama, jog Komisija „*Heineken* dokumentą“ iš pradžių gavo per *Heineken* patalpų Nyderlanduose patikrinimą, kurį ji atliko 2000 m. kovo 22 ir 23 d. pagal Reglamento Nr. 17 14 straipsnio 3 dalį tirdama kitą bylą. Vėliau su dabar nagrinėjama byla susijusios administracinės procedūros metu prašydama pateikti informaciją pagal Reglamento Nr. 17 11 straipsnį, 2000 m. balandžio 14 d. Komisija pareikalavo, kad *Heineken* jai perduotų naują šio dokumento kopiją, kuri buvo pridėta prie bylos.

40 Taip pat svarbu pažymėti, kad ieškovė pripažįsta, jog „*Heineken* dokumentas“ yra cituojamas pranešime apie kaltinimus ir ji su šiomis citatomis susipažino, kai administracinės procedūros metu jai buvo suteikta galimybė susipažinti su byla. Taigi būtent dėl šio dokumento ieškovė turėjo realią galimybę įgyvendinti savo teisę būti išklausytai.

41 Tačiau ieškovė tvirtina, kad neturėjo galimybės susipažinti su laiškais arba vidaus dokumentais, kurių galbūt buvo iki „*Heineken* dokumento“ parengimo arba jį parengus ir kuriuose galėjo būti kaltinimus paneigiančių įrodymų.

42 Ieškovės kaltinimas, kad Komisija jai nepateikė šių turimų laiškų arba vidaus dokumentų, yra atmestinas. Primintina, kad pagal teismų praktiką ieškovė teisių į gynybą pažeidimu gali remtis, tik jei vykstant administracinei procedūrai ji pateikė atskirą prašymą suteikti galimybę susipažinti su šiais dokumentais (žr. šio sprendimo 37 punktą).

43 Tačiau ieškovė tokio prašymo nepateikė. Iš tikrųjų, pirma, savo atsakyme į pranešimą apie kaltinimus ieškovė dėl „*Heineken* dokumento“ tvirtina tik tai, kad „šio dokumento įrodomoji galia atrodo abejotina (ir kad) niekas (pranešime apie kaltinimus) arba dokumente neleidžia (ieškovei) nustatyti jo autoriaus arba ištirti parengimo aplinkybių“. Šis tvirtinimas negali būti vertinamas kaip atskiras prašymas suteikti galimybę susipažinti su atitinkamais laiškais arba vidaus dokumentais. Per posėdį Pirmosios instancijos teismui pateikus atitinkamus klausimus, ieškovė patvirtino, kad administracinės procedūros metu jos prašymas suteikti galimybę susipažinti su byla buvo bendro pobūdžio. Antra, 2002 m. sausio 24 ir 28 d. laiškuose ieškovė tik labai apibendrintai, atskirai nenurodydama nagrinėjamų dokumentų, pateikė antrąjį prašymą suteikti galimybę susipažinti su byla, kuris, šiaip ar taip, buvo pateiktas pasibaigus administracinei procedūrai.

44 Dėl ieškovės kaltinimo, kad jei Komisija neturėjo jokių laiškų arba vidaus dokumentų, buvusių iki „*Heineken* dokumento“ parengimo arba jį parengus, nepatikrinusi šio dokumento turinio tikrumo ji pažeidė savo pareigą būti nešališka, pakanka pažymėti, kad šis kaltinimas nėra susijęs su teisių į gynybą pažeidimo klausimu. Iš tikrųjų ieškovė prašo nustatyti, ar Komisija pakankamai pagrindė tai, ką ji norėjo įrodyti pasinaudodama būtent „*Heineken* dokumentu“, ir ar šio dokumento turinio atitiktis tikrovei tiek, kiek jis būtinas šiam įrodymui, yra pakankamai pagrįsta. Taigi ieškovė ginčija „*Heineken* dokumento“ įrodomąją galią, o šis klausimas neturi reikšmės nagrinėjant šį ieškinio pagrindą, susijusį su teisių į gynybą pažeidimu (šiuo klausimu žr. 1995 m. birželio 29 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *ICI prieš Komisiją*, T-37/91, Rink. p. II-1901, 72 punktą), ir bus nagrinėjamas toliau 260, 261, 271–273 ir 284–290 punktuose.

45 Taigi pirmoji ieškinio pagrindo dalis atmestina.

b) Dėl antrosios dalies, susijusios su tuo, kad prieš priimdama ginčijamą sprendimą Komisija neleido ieškovei susipažinti su kriterijais, į kuriuos buvo atsižvelgta apskaičiuojant baudos dydį

Šalių argumentai

46 Ieškovė teigia, kad jos teisės į gynybą buvo pažeistos dėl to, jog Komisija nesuteikė galimybės susipažinti su kriterijais, kuriais ji numatė remtis nustatydama baudos dydį, arba pateikti komentarų dėl šių kriterijų. Pranešime apie kaltinimus Komisija tik pateikė kelių eilučių gairėse nustatyto metodo santrauką, ir šiame pranešime niekas neleido ieškovei numatyti ypač nepalankaus Komisijos pateikto jos vertinimo ir iš to kylančio nevienodo požiūrio į ieškovę ir *Interbrew*.

47 Konkrečiai kalbant, pranešime apie kaltinimus niekas jai nerodė, kad Komisija jos atžvilgiu ketina atsižvelgti į pakartotinio pažeidimo faktą, nors ši sunkinanti aplinkybė Komisijos sprendimų praktikoje taikoma nenuosekliai. Pavyzdžiui, 2001 m. Komisija kelis kartus nubaudė pakartotinai pažeidimą padariusias įmones, tačiau nustatydama baudą neatsižvelgė į šią sunkinančią aplinkybę. Taip buvo įmonės *F. Hoffmann-La Roche AG* (toliau – *Hoffmann-La Roche*) atveju 2001 m. lapkričio 21 d. Komisijos sprendime 2003/2/EB dėl EB sutarties 81 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio taikymo procedūros (byla COMP/E-1/37.512 – *Vitaminai*) (OL L 6, 2003, p. 1, toliau – sprendimas *Vitaminai*) bei 2001 m. gruodžio 5 d. Komisijos sprendime 2002/742/EB dėl EB sutarties 81 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio taikymo procedūros (byla COMP/E-1/36.604 – *Citrinos rūgštis*) (OL L 239, 2002, p. 18, toliau – sprendimas *Citrinos rūgštis*), įmonės *Stora Kopparbergs Bergslags AB* (toliau – *Stora*) atveju byloje, kurioje buvo priimtas 2001 m. gruodžio 20 d. Komisijos sprendimas 2004/337/EB dėl EB Sutarties 81 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio taikymo procedūros (byla COMP/E-1/36.212 – *Savaime kopijuojantis popierius*) (OL L 115, 2004, p. 1, toliau – sprendimas *Savaime kopijuojantis popierius*), nors priimant sprendimą įmonės

pavadinimas buvo kitoks, arba įmonės *Volkswagen AG* (toliau — *Volkswagen*) atveju 2001 m. birželio 29 d. Komisijos sprendime 2001/711/EB dėl EB Sutarties 81 straipsnio taikymo procedūros (byla COMP/F-2/36.693 – *Volkswagen*) (OL L 262, p. 14, toliau – sprendimas *Volkswagen II*). Šis skirtingas požiūris nėra pagrįstas.

48 Tokios nuorodos nebuvimas juo labiau yra nepalankus ieškovei dėl to, kad byloje, kurioje buvo priimtas 2001 m. birželio 20 d. Komisijos sprendimas 2002/405/EB dėl EB sutarties 82 straipsnio taikymo procedūros (COMP/E-2/36.041/PO – *Michelin*) (OL L 143, 2002, p. 1, toliau – sprendimas *Michelin II*), kuriame Komisija, kaip sunkinančia aplinkybe, taip pat rėmėsi pakartotiniu pažeidimu, prieš jį priimant įmonei buvo suteikta galimybė pateikti savo argumentus šiuo klausimu.

49 Komisija tvirtina, kad ji turi diskreciją nustatyti baudos dydį ir kad pranešime apie kaltinimus ji nurodė visas aplinkybes, į kurias ketino atsižvelgti nustatydama baudos dydį, taip pat ir tas, kurios turi būti nurodytos, kad būtų patenkintas reikalavimas atskleisti motyvus. Be to, ji neprivalėjo nurodyti savo ketinimo atsižvelgti į sunkinančią aplinkybę — pakartotinį pažeidimą. Šiaip ar taip, ieškovė negalėjo nežinoti, jog gairėse yra aiškiai nurodyta, kad pakartotiniai to paties pobūdžio pažeidimai yra sunkinanti aplinkybė ir kad jau du kartus buvo nustatyta, jog ji padarė pažeidimą.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

50 Pagal nusistovėjusią teismų praktiką Komisija įvykdo savo pareigą paisyti įmonių teisę būti išklausytoms, jei ji savo pranešime apie kaltinimus aiškiai nurodo, kad spręs klausimą, ar tam tikroms įmonėms turi būti skirtos baudos, ir pagrindžia baudos skyrimą galinčias lemti pagrindines faktines bei teisines aplinkybes,

pavyzdžiui, tariamo pažeidimo sunkumą ir trukmę, ir tai, ar pažeidimas buvo padarytas tyčia ar dėl neatsargumo. Tai padariusi, ji suteikia įmonėms būtinus pagrindus gynybai ne tik dėl paties pažeidimo nustatymo, bet ir dėl baudos skyrimo (1983 m. birželio 7 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Musique diffusion française ir kt. prieš Komisiją*, 100/80–103/80, Rink. p. 1825, 21 punktas ir 2002 m. kovo 20 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *ABB Asea Brown Boveri prieš Komisiją*, T-31/9959, Rink. p. II-1881, 78 punktas).

51 Dėl baudų dydžio nustatymo reikėtų pažymėti, kad atitinkamų įmonių teises į gynybą Komisijoje užtikrina galimybė pateikti pastabas dėl pažeidimo trukmės, sunkumo ir galimybės numatyti antikonkurencinį pažeidimo pobūdį. Be to, įmonės turi papildomą garantiją dėl baudos dydžio nustatymo, nes Pirmosios instancijos teismui yra suteikiama neribota jurisdikcija ir, svarbiausia, galimybė panaikinti arba sumažinti baudą pagal Reglamento Nr. 17 17 straipsnį (1994 m. spalio 6 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Tetra Pak prieš Komisiją*, T-83/91, Rink. p. II-755, 235 punktas ir šiuo klausimu žr. šio sprendimo 50 punkte minėto sprendimo *ABB Asea Brown Boveri prieš Komisiją* 79 punktą).

52 Šioje byloje visų pirma konstatuotina, kad pranešimo apie kaltinimus 213 punkte Komisija, atsižvelgusi į priekaištus, nurodė savo ketinimą skirti baudas įmonėms, kurioms buvo skirtas pranešimas, tarp jų ir ieškovei. Pranešimo apie kaltinimus 214 punkte Komisija taip pat nurodė, kad nustatydama baudos dydį ji turi atsižvelgti į visas bylos aplinkybes, ypač į pažeidimo trukmę bei sunkumą. Be to, šio pranešimo 216 punkte Komisija nurodė, kad, be pranešime apie kaltinimus nurodytų aplinkybių, ji ypač atsižvelgs į tai, jog nagrinėjami karteliai buvo tyčinis EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidimas.

53 Tame pačiame 216 punkte Komisija taip pat nurodė, kad tokie susitarimai dėl rinkų pasidalijimo ir kainų nustatymo, kokie yra aprašyti pranešime apie kaltinimus, pagal

savo pobūdį yra sunkiausias EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidimas. Pranešimo apie kaltinimus 215 punkte ji patikslino, kad vertindama pažeidimo sunkumą atsižvelgs į pažeidimo pobūdį, jo tikrąjį poveikį rinkai, jei jį galima įvertinti, ir atitinkamos rinkos geografines ribas. Be to, šio pranešimo 216 punkte ji paminėjo, kad nustatys, koks buvo kiekvienos įmonės vaidmuo darant pažeidimą, atsižvelgdama, be kitų aplinkybių, į kiekvienos įmonės vaidmenį sudarant nagrinėjamus slaptus susitarimus ir į jos dalyvavimo darant pažeidimą trukmę.

54 Pranešimo apie kaltinimus 217 punkte Komisija taip pat pažymėjo, kad kiekvienai įmonei skirtos baudos dydis atspindės sunkinančias ir lengvinančias aplinkybes ir kad ji taikys pranešimą dėl bendradarbiavimo, jei tam atsiras pagrindas. Galiausiai 218 punkte Komisija nurodė, kad ji ketina nustatyti tokį baudos dydį, kuris būtų pakankamas atgrasančiam poveikiui užtikrinti.

55 Iš viso to darytina išvada, kad Komisija, kaip reikalaujama pagal minėtą teismų praktiką, pranešime apie kaltinimus (213–218 punktai) aiškiai nurodė savo ketinimą skirti baudas įmonėms, kurioms šis pranešimas apie kaltinimus buvo skirtas, ir teisines bei faktines aplinkybes, į kurias ji atsižvelgtų apskaičiuodama ieškovei skirtinos baudos dydį, šiuo atžvilgiu nepažeisdama jos teisės būti išklausytai.

56 Antra, dėl ieškovei taikomos sunkinančios aplinkybės – pakartotinio pažeidimo pažymėtina, kad, pirma, gairėse tos pačios įmonės pakartotinis to paties pobūdžio pažeidimas yra nurodomas kaip sunkinančios aplinkybės pavyzdys ir, antra, kad Komisija pranešime apie kaltinimus nurodė, jog atsižvelgs į kiekvienos įmonės individualų vaidmenį sudarant slaptus susitarimus ir jog baudos dydis atspindės sunkinančias bei lengvinančias aplinkybes. Taigi ieškovė negalėjo nežinoti, kad Komisija atsižvelgs į šią sunkinančią aplinkybę, jei padarys išvadą, kad yra jai taikyti būtinos aplinkybės.

57 Trečia, dėl argumento, susijusio su ieškovės diskriminavimu kitų pakartotinį pažeidimą padariusių įmonių, kurioms ši sunkinanti aplinkybė nebuvo taikoma, atžvilgiu, svarbu pabrėžti, jog vien tai, kad nustatydama baudos dydį Komisija savo ankstesniuose sprendimuose yra nusprendusi, kad tam tikri veiksniai nėra sunkinanti aplinkybė, nereiškia, jog vėliau priimtuose sprendimuose jos vertinimas turi būti toks pats (kaip analogiją pirmiausia žr. 1991 m. gruodžio 17 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Hercules Chemicals prieš Komisiją*, T-7/89, Rink. p. II-1711, 357 punktą; 1998 m. gegužės 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Mayr-Melnhof prieš Komisiją*, T-347/94, Rink. p. II-1751, 368 punktą ir 2002 m. kovo 20 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *LR AF 1998 prieš Komisiją*, T-23/99, Rink. p. II-1705, 234 ir 337 punktus). Kita vertus, kaip matyti iš šio sprendimo 56 punkte pateiktų samprotavimų, kitoje byloje įmonei suteikta galimybė pareikšti savo nuomonę dėl ketinimo jai inkriminuoti pakartotinį pažeidimą visiškai nereiškia, kad Komisija privalo tai daryti visais atvejais ar kad nesuteikus tokios galimybės ieškovei yra trukdoma visiškai pasinaudoti savo teise būti išklausytai.

58 Tokiomis aplinkybėmis antroji ieškinio pagrindo dalis yra atmestina.

c) Dėl trečiosios dalies, susijusios su tuo, kad Komisijos ir *Interbrew* susitikimai nebuvo paremti dokumentais, ir dėl Komisijos atsisakymo pateikti ieškovei *Interbrew* atsakymą į pranešimą apie kaltinimus

Šalių argumentai

59 Ieškovė tvirtina, kad, pirma, nei pranešime apie kaltinimus, nei ginčijamame sprendime nėra tikslios informacijos, kuri leistų įvertinti ginčijamo sprendimo 34 konstatuojamojoje dalyje minimų Komisijos tarnautojų ir *Interbrew* atstovų susitikimų turinį bei reikšmę. Be to, prie Komisijos bylos nėra pridėta jokio šių

susitikimų, apie kuriuos, beje, ieškovei iki ginčijamo sprendimo priėmimo nebuvo pranešta, protokolo. Antra, 2002 m. vasario 7 d. laišku atsisakydama pateikti ieškovei *Interbrew* atsakymą į pranešimą apie kaltinimus, Komisija pažeidė ieškovės teises į gynybą ir gero administravimo principą.

60 Visu pirma ieškovė teigia, kad jai nebuvo suteikta galimybė patikrinti ir prireikus ginčyti galimų *Interbrew* pareiškimų, padarytų per minėtus susitikimus, nors šie pareiškimai galėjo turėti daug įtakos Komisijos tyrimo objektu esančių faktinių aplinkybių ir įmonių bendradarbiavimo vertinimui.

61 Šiuo atžvilgiu ieškovė pirmiausia teigia, kad Komisija *Interbrew* atžvilgiu apskritai laikėsi geranoriško požiūrio, priešingai ieškovei parodytam griežtumui. Pavyzdžiui, atsižvelgiant į šių neoficialių susitikimų turinį būtų galima paaiškinti tai, kad procedūros metu nebuvo minima dominuojanti *Interbrew* padėtis, dėl kurios ir buvo pradėtas tyrimas. Be to, ginčijamame sprendime minimas L. B. (*Alken-Maes*) ir A. B. (*Interbrew*) 1996 m. gruodžio 9 d. pokalbis telefonu byloje nėra pagrįstas bylos dokumentais. Taip pat nėra pagrįstas ir 1994 m. gegužės 5 d. *Interbrew* vidaus susirinkimo turinys – per šį susirinkimą *Interbrew* įmonės *Chief Executive Officer* (toliau – CEO) (M.), t. y. jos vyriausiasis vadovas, atskleidė planą, tariamai atitinkantį ieškovės reikalavimą, kad *Interbrew* 500 000 hektolitrų alaus perduotų *Alken-Maes*.

62 Antra, ieškovė tvirtina, kad ji neturėjo galimybės susipažinti su *Interbrew* atsakymu į pranešimą apie kaltinimus, nes Komisija atsisakė suteikti šią galimybę. Ieškovė 2002 m. sausio 24 ir 28 d. laiškais Komisijai pateikė aiškų prašymą suteikti galimybę dar kartą susipažinti su byla, ypač su *Interbrew* atsakymu į pranešimą apie kaltinimus, bet 2002 m. vasario 7 d. laišku Komisija atsisakė patenkinti šį prašymą.

63 Komisija tvirtina, jog ieškovė žinojo, kad vyksta neoficialūs susitikimai, ir per administracinę procedūrą nė karto nepaprašė šių susitikimų ataskaitų, kurių, beje, nėra ir kurios bet kuriuo atveju nebūtų naudingos. Visos ginčijamame sprendime esančios faktinės aplinkybės yra pagrįstos bylos dokumentais ir ieškovė niekada neginčijo, kad turėjo galimybę su jais susipažinti. Paraiška dėl galimybės susipažinti su dokumentais pagal 2001 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais (OL L 145, p. 43) buvo atsiimta.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

64 Visų pirma dėl neoficialių susitikimų su bylos šalimis pažymėtina, kad nei ieškovė, nei Komisija savo laiškuose neginčija tos aplinkybės, kad nebuvo rengiamos šių susitikimų ataskaitos. Šia pirmojo ieškinio pagrindo dalimi, susijusia su šiais susitikimais, teigiama, kad Komisija, paisydama teisės konkurencijos bylose susipažinti su bylos medžiaga, privalo parengti tokias ataskaitas ir suteikti bylos šalims galimybę su jomis susipažinti.

65 Šiuo atžvilgiu primintina, kad šio sprendimo 33 ir 34 punktuose minėtoje teismų praktikoje nustatyta, jog konkurencijos bylose teisė susipažinti su byla yra suteikiama, kad asmenys, kuriems yra skirtas pranešimas apie kaltinimus, susipažintų su Komisijos byloje esančiais įrodymais, jog būtų galima veiksmingai įgyvendinti teisę būti išklausytam. Taigi Komisija privalo visoms suinteresuotosioms įmonėms suteikti galimybę susipažinti su visais kaltinimus pagrindžiančiais ir paneigiančiais dokumentais, kuriuos ji gavo atlikdama tyrimą, išskyrus kitų įmonių komercinę paslaptį sudarančius dokumentus, Komisijos vidaus dokumentus ir kitą konfidencialią informaciją.

66 Tačiau iš teismų praktikos taip pat darytina išvada, kad nėra jokio bendro Komisijos įpareigojimo taikant Sutarties konkurencijos taisykles parengti ataskaitas apie pokalbius, kuriuos ji turėjo per susitikimus su kitomis bylos šalimis (šiuo klausimu žr. 33 punkte minėto sprendimo *Atlantic Container Line ir kt. prieš Komisiją* 351 punktą).

67 Tačiau tai, kad nėra nustatyta tokio reikalavimo, neatleidžia Komisijos nuo įsipareigojimų, susijusių su galimybe susipažinti su byla. Iš tikrųjų negali būti daroma prielaida, kad žodinių kontaktų su trečiosiomis šalimis praktika pažeidžia teises į gynybą. Tačiau, jei Komisija ketina savo sprendime panaudoti kitos pažeidime dalyvaujančios šalies pateiktą kaltinimą pagrindžiantį žodinį įrodymą, ji turi suteikti atitinkamai įmonei galimybę su juo susipažinti, kad ši galėtų veiksmingai pareikšti nuomonę dėl išvadų, kurias Komisija padarė remdamasi šiuo įrodymu. Prireikus ji turi tam parengti rašytinį dokumentą, kurį reikia pridėti prie bylos (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 33 punkte minėto sprendimo *Atlantic Container Line ir kt. prieš Komisiją* 352 punktą).

68 Šioje byloje konstatuotina, jog, išskyrus du konkrečius atvejus, ieškovės argumentus sudaro bendro pobūdžio tvirtinimai, kad, pirma, neoficialūs susitikimai galėjo turėti daug įtakos tyrimo objektu esančių faktinių aplinkybių ir įmonių bendradarbiavimo vertinimui, antra, kad procedūros metu Komisijos požiūris į *Interbrew* apskritai buvo geranoriškas, priešingai ginčijamo sprendimo griežtumui ieškovės atžvilgiu, ir galiausiai, kad jei per oficialius susitikimus pateikta informacija buvo naudinga *Interbrew*, ji negalėjo nepakenkti jos padėčiai.

69 Šis bendro pobūdžio argumentavimas, kai nepatikslinama, iš kur matyti, kad kaltinimus pagrindžiantys įrodymai, į kuriuos Komisija atsižvelgė ginčijamame sprendime, yra pagrįsti per neoficialius susitikimus gauta informacija, neleidžia nustatyti teisių į gynybą pažeidimo, nagrinėtino atsižvelgiant į konkrečias kiekvienos bylos aplinkybes (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 36 punkte minėto sprendimo *Solvay prieš Komisiją* 60 punktą). Iš tikrųjų, kaip buvo nurodyta šio sprendimo

33 punkte, konkurencijos bylose teisė susipažinti su byla yra pripažįstama vien tam, kad atitinkamos įmonės galėtų veiksmingai pareikšti savo nuomonę dėl pranešime apie kaltinimus Komisijos padarytų išvadų. Ieškovė nenurodo, išskyrus du konkrečius tvirtinimus, kurie bus nagrinėjami toliau, jokio pranešime apie kaltinimus ir vėliau priimtame ginčijamame sprendime pareiškiamo kaltinimo, kuris būtų pagrįstas per neoficialius susitikimus žodžiu gauta informacija, su kuria ji neturėjo galimybės susipažinti, todėl šiuo atžvilgiu ieškovė negali Komisijai priekaištauti dėl teisių į gynybą pažeidimo (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 33 punkte minėto sprendimo *Atlantic Container Line ir kt. prieš Komisiją* 353 ir 354 punktus).

70 Dėl minėtų konkrečių tvirtinimų, pagal kuriuos ginčijamame sprendime esančios nuorodos į 1996 m. gruodžio 9 d. pokalbį telefonu ir 1994 m. gegužės 5 d. vidaus susirinkimo turinį gali būti pagrįstos tik neoficialių susitikimų turiniu, reikėtų pažymėti, kad turi būti ištirta, ar šios faktinės aplinkybės yra pagrįstos konkrečiais byloje esančiais įrodymais.

71 Visų pirma dėl ginčijamo sprendimo 91 konstatuojamojoje dalyje minimo 1996 m. gruodžio 9 d. pokalbio telefonu konstatuotina, jog pranešimo apie kaltinimus 93 punkte yra nurodyta, kad „po rugsėjo 19 d. (įvykusio) susitikimo L. B. (*Alken-Maes*) 1996 m. gruodžio 9 d. kalbėjosi telefonu su A. B. (*Interbrew*)“. Prie šio sakinio puslapio apačioje yra 116 išnaša, kurioje nurodyta: „*Alken-Maes* 2000 m. kovo 7 d. laiškas ir jo 42 bei 44 priedai (7884, 8513 ir 8528–8530 (Komisijos bylos puslapiai)) su nuorodomis į šiuos dokumentus: atliktas patikrinimas įmonėje *Alken-Maes* – dokumentas AvW19 (150–153 (Komisijos bylos puslapiai)) ir dokumentas MV17 (532–541 (Komisijos bylos puslapiai))“. Tos pačios nuorodos yra ginčijamo sprendimo 91 konstatuojamosios dalies 123 išnašoje puslapio apačioje.

72 Į Pirmosios instancijos teismo raštu pateiktą klausimą, kuriuo jis prašė patikslinti, kuo remdamasi Komisija padarė išvadą, kad 1996 m. gruodžio 9 d. įvyko L. B.

(*Alken-Maes*) ir A. B. (*Interbrew*) pokalbis telefonu dėl *Interbrew* tarifų, ji atsakė, kad šią išvadą padarė remdamasi savo bylos 8513 puslapiu, kuris yra paskutinis *Alken-Maes* 2000 m. kovo 7 d. laiško Komisijai 42 priedo puslapis.

73 Išnagrinėjus šį dokumentą, kurį sudaro L. B. (*Alken-Maes*) ranka daryti užrašai, paaiškėja, kad nors jame neminimas joks 1996 m. gruodžio 9 d. įvykęs pokalbis telefonu, vis dėlto yra kelios pastabos, kurios atrodo vėlesnės nei pirmoji dokumento redakcija ir kurios primena atsakymus į anksčiau užrašytus klausimus dėl tarifinių *Interbrew* sąlygų. Trijose iš šių pastabų yra data „(9/12/96)“ ir dviejose – santrumpa „IB“ (*Interbrew*), be to, vienoje yra inicialai A. B. (*Interbrew*).

74 Pirmiausia darytina išvada, kad pranešime apie kaltinimus yra nuoroda į tai, kad 1996 m. gruodžio 9 d. buvo kontaktas tarp *Interbrew* ir *Alken-Maes* dėl *Alken-Maes* tarifinių sąlygų ir kad kontakto, kuriuo remiasi Komisija, buvimas yra pagrindžiamas byloje esančiu dokumentu, su kuriuo ieškovė galėjo susipažinti, nes buvęs jos filialas *Alken-Maes* pats pateikė jį Komisijai. Tai, ar šis kontaktas buvo telefonu, ar ne, neturi reikšmės įgyvendinant teisę būti išklausytam, nes, nors, Komisijos tvirtinimas šiuo klausimu, deja, nėra paremtas, ieškovės teisė būti išklausytai yra susijusi su kontakto buvimu arba atitinkamu atveju – su jo turiniu, o ne telefoniniu arba kitokiu jo pobūdžiu, nes šis aspektas neturi reikšmės nustatant, ar jis susijęs su pažeidimu.

75 Antra, dėl ginčijamo sprendimo 53 konstatuojamojoje dalyje esančio tvirtinimo, būtent, kad *Interbrew* įmonės *CEO* per 1994 m. gegužės 5 d. vidaus susirinkimą atskleistas „planas“ „atitiko *Danone ir Kronenbourg* prašymą“, t. y. kad *Interbrew* perleistų *Alken-Maes* 500 000 hektolitrų alaus (pirmiausia mažmeninėje prekyboje), turi būti konstatuota, jog pranešimo apie kaltinimus 55 punkte yra nurodyta, kad

„per įmonėje *Interbrew* vykusią vidaus diskusiją (M.) atskleidžia šį planą, atitinkantį *Danone ir Kronenbourg* prašymą. *Interbrew* turi perleisti *Alken-Maes* 500 000 hektolitrų alaus (pirmiausia mažmeninėje prekyboje) ir, jei „*Interbrew* neįvykdys šio prašymo, *Interbrew France* su *Heineken* pagalba bus sužlugdyta ir Belgijoje su *Interbrew* bus kovojama smarkiai sumažinant kainas". Toliau 56 punkte patikslinama, kad „*Kronenbourg* pateiktas planas buvo nagrinėjamas 1994 m. gegužės 5 d. *Interbrew* vidaus susirinkime". Pranešimo apie kaltinimus 55 punkte puslapio apačioje yra 35 ir 36 išnašos, kuriose daroma nuoroda į 2000 m. vasario 28 d. laišką ir jo 18 priedą (Komisijos bylos 7683 puslapis). Tos pačios nuorodos į dokumentus yra ginčijamo sprendimo 53 konstatuojamojoje dalyje.

76 Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad 2000 m. vasario 28 d. *Interbrew* laiško 18 priedo, kurį sudaro C. iš *Interbrew* pareiškimas, 2 puslapyje yra šis sakinys:

„Per vidaus susirinkimą (1994 m. gegužės 5 d.) (M.) mums paminėjo planą, kuris buvo *Kronenbourg* prašymas. Iš esmės *KRO* griebėsi šantažo, kad *ITW* perleistų *AM* 500 000 (hektolitrų) (pirmiausia sektoriuje „Food"). Priešingu atveju jos su *Heineken* pagalba sužlugdytų *ITW-France* ir kovotų su *ITW-Belgique* smarkiai sumažindamos kainas."

77 Konstatuotina, kad ginčijamo sprendimo 53 konstatuojamojoje dalyje ir pranešimo apie kaltinimus 55 ir 56 punktuose esantis tvirtinimas iš esmės pakartoja *Interbrew* raštu pateiktos informacijos turinį, ši informacija yra byloje ir todėl ieškovė turėjo galimybę su ja susipažinti. Taigi ji negali remtis tuo, kad ginčijamo sprendimo 53 konstatuojamojoje dalyje pateikto tvirtinimo atžvilgiu negalėjo realiai įgyvendinti savo teisės būti išklausytai.

78 Iš viso to darytina išvada, kad, pirma, tvirtinimai, tariamai grindžiami neoficialiais susitikimais su *Interbrew*, buvo pranešime apie kaltinimus ir, antra, šiaip ar taip, kiek tai buvo būtina EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidimui įrodyti, jie buvo grindžiami dokumentais, su kuriais ieškovė turėjo galimybę susipažinti. Taigi darytina išvada, kad ieškovė galėjo veiksmingai pareikšti nuomonę dėl šių tvirtinimų ir jos teisės būti išklausytai buvo paisoma.

79 Antra, dėl argumento, kuriuo ieškovė teigia, kad buvo pažeistos jos teisės į gynybą, nes buvo atsisakyta suteikti jai galimybę susipažinti su dokumentais, prie bylos pridėtais po 2002 m. spalio 5 d., kai ji susipažino su byla, ypač su *Interbrew* atsakymu į pranešimą apie kaltinimus tiek, kiek jame galėjo būti kaltinimus paneigiančių įrodymų, pakanka priminti, kad prašymas dėl galimybės susipažinti su bylos priedais buvo pateiktas 2002 m. sausio 24 ir 28 d. laiškais, kai administracinė procedūra jau buvo pasibaigusi. Nepateikus prašymo administracinės procedūros metu, dėl praleisto termino buvo prarasta teisė tai padaryti, kiek tai susiję su vėliau pateiktu ieškiniu dėl panaikinimo (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 31 punkte minėto sprendimo *Cementas* 383 punktą). Todėl šis argumentas yra atmestinas.

80 Dėl prašymo susipažinti su dokumentais, pateikto 2002 m. kovo 4 d. pagal Reglamentą Nr. 1049/2001, pakanka konstatuoti, jog šio reglamento 7 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad „visiško arba dalinio atsisakymo atveju pareiškėjas gali per 15 darbo dienų nuo institucijos atsakymo gavimo pateikti kartotinę paraišką, prašydamas, kad institucija dar kartą peržiūrėtų savo poziciją“. Konstatuotina, kad po Komisijos 2002 m. kovo 26 d. atsisakymo patenkinti ieškovės prašymą susipažinti su dokumentais ieškovė per nustatytą terminą pakartotinės paraiškos nepateikė – tai ji patvirtino per posėdį, atsakydama į Pirmosios instancijos teismo klausimą, ir 2002 m. kovo 4 d. paraišką atsiėmė.

81 Todėl ieškinio pagrindo trečioji dalis ir atitinkamai visas ieškinio pagrindas yra atmestini.

2. *Dėl ieškinio pagrindo, susijusio su pareigos nurodyti motyvus pažeidimu*

a) Šalių argumentai

82 Ieškovė tvirtina, kad ginčijamas sprendimas yra nepakankamai motyvuotas dėl to, kad, pirma, jame visiškai nėra apibrėžiamos atitinkamos rinkos, nors tai yra būtina padaryti prieš imantis bet kokio antikonkurencinio elgesio vertinimo, ir, antra, ginčijamame sprendime yra tiesiog daroma nuoroda į gaires dėl baudos dydžio apskaičiavimo ir nenurodoma jai skirtos baudos dydžiui nustatyti taikytų kriterijų konkreti reikšmė.

83 Taigi ginčijamas sprendimas yra nepakankamai motyvuotas, pirma, dėl to, kad, priešingai nei reikalaujama pagal Pirmosios instancijos teismo praktiką (1992 m. kovo 10 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *SIV ir kt. prieš Komisiją*, vadinamojo *Plokščias stiklas*, T-68/89, T-77/89 ir T-78/89, Rink. p. II-1403, 159 punktas), jis pagrįstas ne pakankamu atitinkamos rinkos apibrėžimu, o tik konstatavimu, kad yra „Belgijos alaus rinka". Komisija padarė klaidą neišnagrinėjusi, kokios yra nagrinėjamos (-ų) rinkos (-ų) tikslios geografinės ribos ir ar galimas įvairių alaus produktų keitimas kitais. Tai, kad savo atsakyme į ieškinį Komisija žodžius „Belgijos alaus rinka" pakeitė žodžiais „Belgijos alaus sektorius", netenkina ieškovės prieštaravimo, pagal kurį šioje byloje rinkos apibrėžimas yra neatsiejamas nuo pažeidimo apibrėžimo. Minėtų geografinių rinkų, t. y. Belgijos ir Prancūzijos, apibrėžimas ginčijamame sprendime yra nepakankamai paremtas dokumentais.

84 Be to, Komisija atsižvelgė į su Prancūzijos rinka susijusias faktines aplinkybes, tačiau neįvertino būtinybės jas nagrinėti atsižvelgiant į specifines šios rinkos charakteristi-

kas. Pavyzdžiui, Komisija rėmėsi argumentu dėl tariamo ieškovės grasinimo *Interbrew* represijomis Prancūzijos rinkoje, o toks konkurenciją ribojantis elgesys gali būti įrodytas tik nustačius, kad įmonė turi tam tikrą įtaką tinkamai apibrėžtoje rinkoje.

85 Pasak Komisijos, šioje byloje tam tikrų faktinių aplinkybių, – 1994 m. gegužės 11 d. susitikimo, 1994 m. liepos 6 d. pokalbio telefonu ir 1997 m. balandžio 17 d. susitikimo, – kuriomis buvo remiamasi nustatant ginčijamo sprendimo objektu esantį pažeidimą, tikslas buvo platesnis nei vien Belgija. Be to, pasak Komisijos, Belgijos ir Prancūzijos tarpusavio ryšiai ir elgesio šiose dviejose šalyse panašumas yra svarbūs pažeidimo elementai, ypač dėl tariamų grasinimų.

86 Šiuo atžvilgiu tai, kad Komisija atskirai vertina panašius veiksmus, neatitinka jos įprastos praktikos viename sprendime konstatuoti skirtingus pažeidimą sudarančius veiksmus, jei tarp jų yra ryšys kartelio šalių tapatumo, kartelio mechanizmų įvairiose šalyse panašumo arba įvairių teritorijų ar produktų tarpusavio sąsajų požiūriu (žr., pavyzdžiui, 1996 m. sausio 10 d. Komisijos sprendimą 96/478/EB dėl EB sutarties 85 straipsnio taikymo procedūros (IV/34.279/F3 – ADALAT) (OL L 201, p. 1, toliau – sprendimas *ADALAT*) ir sprendimus *Vitaminai* bei *Savaime kopijuojantis popierius*).

87 Dėl to, kad buvo priimti keli sprendimai, ieškovė atsiduria teisinio netikrumo padėtyje ir Komisijai atsiranda galimybė kelis kartus, taikant pagrindinius baudos dydžius ir tam tikrais atvejais – juos padidinančius koeficientus, dirbtinai padidinti bendrą už atitinkamas faktines aplinkybes paskirtų baudų sumą, nesuteikiant suinteresuotosioms įmonėms galimybės suprasti, kuo skiriasi jų veiksmai ir kodėl jie laikomi atskirais pažeidimais.

88 Antra, ginčijamas sprendimas baudos apskaičiavimo atžvilgiu taip pat yra nepakankamai motyvuotas. Jo 294 konstatuojamojoje dalyje tiesiog daroma nuoroda į gairėse nustatytą metodą, ir nors gairių tikslas yra „(užtikrinti) Komisijos sprendimų skaidrumą ir nešališkumą įmonių ir Teisingumo Teismo atžvilgiu“, Komisija jai nustatytos pareigos motyvuoti neįvykdė ir pažeidė teisinio saugumo principą.

89 Jei baudos dydis nustatomas taikant metodą, kai paimamas pradinis skaičius, kuris paskui tikslinamas, svarbiausia, kad Komisija pakankamai detaliai nurodytų su baudos dydžio apskaičiavimu susijusių kriterijų reikšmę, kad būtų įgyvendintas pareigos motyvuoti tikslas, t. y. kad, siekdama apginti savo teises, ieškovė galėtų įvertinti baudos dydžio nustatymo nuoseklumą ir teisėtumą, Teisingumo Teismas ir Pirmosios instancijos teismas galėtų vykdyti kontrolę ir kiekvienas suinteresuotasis asmuo – susipažinti su Komisijos EB sutarties taikymo sąlygomis.

90 Šiuo atveju, nors Komisija ir nėra įpareigota laikytis kokios nors aritmetinės formulės, ginčijamame sprendime nenurodomos nei paskirtos baudos apskaičiavimo detalės, nei tai, kiek konkrečiai yra svarbus kiekvienas iš kriterijų, suformuluotų nustatant jos dydį. Taigi, priešingai nei kituose sprendimuose dėl kartelių, kaip antai *Vitaminai* ir *Savaime kopijuojantis popierius*, savavališkas 25 milijonų eurų pradinio baudos dydžio pasirinkimas ir ginčijamo sprendimo 305 konstatuojamojoje dalyje siekiamas baudos atgrasantis poveikis nėra paremti patikimais kriterijais. Tai, kad atitinkama rinka nėra pakankamai apibrėžta, parodo nepakankamą baudos dydžio apskaičiavimo motyvaciją, nes pagal gaires, pasirenkant pradinį baudos dydį, yra atsižvelgiama į atitinkamos geografinės rinkos dydį, kartelio poveikį rinkai ir joje realizuotą apyvartą.

91 Konkrečiai kalbant, Komisija, remdamasi ieškovės atžvilgiu nustatytomis dviem sunkinančiomis aplinkybėmis, t. y. *Interbrew* atžvilgiu darytu spaudimu ir pakartotiniu pažeidimu, padidino baudą iš viso 50 %, nenurodydama kiekvienos taikomos sunkinančios aplinkybės santykinės svarbos. Tai, kad nepatikslinama, kiek sąlygiškai yra svarbus kiekvienas iš kriterijų, taikomų apskaičiuojant baudos dydį, neleidžia ieškovei įvertinti, kiek reikia sumažinti paskirtą baudą.

92 Be to, aiškių ir tinkamų nuorodų nebuvimas dar labiau neatleistinas atsižvelgiant į tai, jog Komisija pripažįsta, kad yra jos tarnybų parengti dokumentai dėl vidaus konsultavimosi ir svarstymo apskaičiuojant baudos dydį ir kad nebuvo suteikta galimybė susipažinti su šiais dokumentais. Tai verčia manyti, kad Komisija ginčijamame sprendime atsižvelgė į kitus kriterijus, ne tuos, su kuriais buvo leista susipažinti, tačiau tie kiti kriterijai sprendime nenurodyti.

93 Konkrečiau kalbant, ieškovė tvirtina, kad Komisija nepakankamai motyvavo jos atžvilgiu nustatytą sunkinančią aplinkybę – pakartotinį pažeidimą. Ši nepakankama motyvacija dar labiau kritikuotina atsižvelgiant į tai, kad Komisija pakartotinio pažeidimo atveju ne visada padidina baudos dydį, o savo sprendimų praktika ji parodo, kad turi abejonių dėl pakartotinio pažeidimo svarbos nustatant baudos dydį, ir gairių priėmimas šio netikrumo nepanaikino.

94 Komisija ginčija ieškovės argumentus.

b) Pirmosios instancijos teismo vertinimas

95 Ieškinių, kuriais ginčijami Komisijos sprendimai dėl baudų skyrimo įmonėms už konkurencijos taisyklių pažeidimą, atžvilgiu Pirmosios instancijos teismo kompetencija yra dvejopa. Pirma, pagal EB 230 straipsnį jis prižiūri šių sprendimų teisėtumą. Tai darydamas jis pirmiausia turi prižiūrėti, ar laikomasi EB 253 straipsnyje numatytos pareigos motyvuoti; jei šios pareigos nepaisoma, sprendimas turi būti panaikintas. Antra, Pirmosios instancijos teismas, turėdamas neribotą jurisdikciją, kuri jam pripažįstama pagal EB 229 straipsnį ir Reglamento Nr. 17 17 straipsnį, yra kompetentingas vertinti baudų dydžių tinkamumą. Atliekant šį vertinimą gali būti pagrįstai atsižvelgiama į papildomą informaciją, kurios nereikalaujama pateikti ginčijamame sprendime, kad būtų įgyvendinta EB 253 straipsnyje numatyta pareiga motyvuoti (2000 m. lapkričio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *KNP BT prieš Komisiją*, C-248/98 P, Rink. p. I-9641, 38–40 punktai ir 2003 m. liepos 9 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Cheil Jedang prieš Komisiją*, T-220/00, Rink. p. II-2473, 215 punktas).

96 Dėl pareigos motyvuoti kontrolės reikėtų pažymėti, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką nurodant motyvus pagal EB 253 straipsnį aktą priėmusi institucija turi pateikti aiškius ir nedviprasmiškus motyvus, kad suinteresuotieji asmenys galėtų susipažinti su priimto akto pagrindimu, o kompetentingas teismas – vykdyti kontrolę. Pareiga motyvuoti turi būti vertinama atsižvelgiant į konkrečias aplinkybes, ypač į akto turinį, motyvų, kuriais remiamasi, pobūdį ir į interesą gauti paaiškinimus, kurį asmenys, kuriems šis aktas skirtas, arba kiti šiuo aktu tiesiogiai ir asmeniškai suinteresuoti asmenys gali turėti. Nėra reikalaujama, kad nurodant motyvus būtų tiksliai pagrįsti visi susiję faktiniai ir teisiniai elementai, nes tai, ar aktų motyvavimas tenkina EB 253 straipsnio reikalavimus, turi būti vertinama atsižvelgiant ne tik į jų tekstą, bet ir į kontekstą bei nagrinėjamą sritį reglamentuojančių teisės normų visumą (1985 m. kovo 13 d. Sprendimo *Nyderlandai ir Leeuwarder Papierwarenfabriek prieš Komisiją*, 296/82 ir 318/82, Rink. p. 809, 19 punktas; 1988 m. balandžio 2 d. Sprendimo *Komisija prieš Sytraval ir Brink's France*, C-367/95 P, Rink. p. I-1719, 63 punktas ir šio sprendimo 95 punkte minėto sprendimo *Cheil Jedang prieš Komisiją* 216 punktas).

97 Dėl pareigos motyvuoti, apskaičiuojant už Bendrijos konkurencijos taisyklių pažeidimą skirtiną baudą, apimties primintina, pirma, kad ji turi būti nustatoma atsižvelgiant į Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalies antrąją pastraipą, pagal kurią, „nustatant baudos dydį, atsižvelgiama į pažeidimo sunkumą ir trukmę". Formalūs pareigos motyvuoti reikalavimai yra įvykdomi Komisijai savo sprendime nurodžius kriterijus, kurie jai leidžia įvertinti pažeidimo sunkumą ir trukmę (2000 m. lapkričio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Sarrió prieš Komisiją*, C-291/98 P, Rink. p. I-9991, 73 punktas ir 2002 m. spalio 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją*, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P ir C-254/99 P, Rink. p. I-8375, 463 punktas). Antra, gairėse ir pranešime dėl bendradarbiavimo yra pavyzdinės vertinimo kriterijų taisyklės, į kurias Komisija atsižvelgia vertindama pažeidimo sunkumą ir trukmę (šio sprendimo 95 punkte minėto sprendimo *Cheil Jedang prieš Komisiją* 217 punktas). Šiomis aplinkybėmis formalūs pareigos motyvuoti reikalavimai įvykdomi Komisijai savo sprendime nurodžius vertinimo kriterijus, į kuriuos ji atsižvelgė taikydama gaires ir atitinkamu atveju pranešimą dėl bendradarbiavimo ir kurie jai leido įvertinti pažeidimo sunkumą ir trukmę baudos dydžiui apskaičiuoti (95 punkte minėto sprendimo *Cheil Jedang prieš Komisiją* 218 punktas).

98 Nagrinėjamoje byloje Komisija šiuos reikalavimus patenkino.

99 Pirma, dėl kaltinimo, kad Komisija iš anksto neapibrėžė atitinkamos rinkos, konstatuotina, kad šioje byloje Komisija visiškai neprivalėjo apibrėžti nagrinėjamos rinkos. Iš esmės iš teismų praktikos darytina išvada, kad taikant EB 81 straipsnio 1 dalį nagrinėjamą rinką reikia apibrėžti tam, kad būtų nustatyta, ar susitarimas gali paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą ir ar jo tikslas ar poveikis yra konkurencijos trukdymas, ribojimas arba iškraipymas bendrojoje rinkoje (1995 m. vasario 21 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *SPO ir kt. prieš Komisiją*, T-29/92, Rink. p. II-289, 74 punktas; šio sprendimo 31 punkte minėto sprendimo

Cementas 1093 punktas ir 2000 m. liepos 6 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Volkswagen prieš Komisiją*, T-62/98, Rink. p. II-2707, 230 punktas). Todėl Komisija pareigą sprendime, priimtame taikant EB 81 straipsnio 1 dalį, apibrėžti nagrinėjamą rinką turi tik tuo atveju, jei be tokio apibrėžimo neįmanoma nustatyti, ar nagrinėjami įmonių susitarimai, įmonių asociacijų sprendimai ir suderinti veiksmai gali paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą ir ar jo tikslas ar poveikis yra konkurencijos trukdymas, ribojimas arba iškraipymas bendrojoje rinkoje (1998 m. rugsėjo 15 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *European Night Services ir kt. prieš Komisiją*, T-374/94, T-375/94, T-384/94 ir T-388/94, Rink. p. II-3141, 93–95 ir 105 punktai ir minėto sprendimo *Volkswagen prieš Komisiją* 230 punktas). Ieškovė neginčija, kad nagrinėjami susitarimai ir suderintieji veiksmai galėjo paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą ir jų tikslas buvo riboti arba iškraipyti konkurenciją bendrojoje rinkoje. Todėl, kadangi šiuo atveju taikydama EB 81 straipsnį Komisija neprivalėjo iš anksto apibrėžti atitinkamos rinkos, šiuo atžvilgiu negali būti nustatytas joks pareigos nurodyti motyvus pažeidimas.

100 Dėl tų pačių priežasčių taikydama gaires Komisija turi aiškiai ir nedviprasmiškai motyvuoti konstatuotus ieškovės grasinimus, kad įvykdytų EB 253 straipsnio reikalavimus, tačiau išankstinis nagrinėjamos rinkos apibrėžimas nėra būtinas. Todėl ieškovės argumentai, plėtojami priešinga prasme, yra atmestini.

101 Tai taikytina ir samprotavimams, susijusiems su atsižvelgimu į geografines rinkos ribas. Ieškovei tvirtinant, kad nepakankamas nacionalinės rinkos pobūdžio motyvavimas Komisijai leido nepagrįstai konstatuoti atskirus pažeidimus ir dirbtinai padidinti ieškovei paskirtų baudų dydį, pakanka pažymėti, kad toks ketinimas Komisijai yra priskiriamas visiškai hipotetiškai, jis nėra pagrįstas jokiu įrodymu ir grindžiamas tik spėjimais. Todėl su juo susijęs argumentas yra atmestinas.

102 Antra, dėl kaltinimo, susijusio su nepakankamu baudos dydžio apskaičiavimo motyvavimu, svarbu pažymėti, kad Komisija ginčijamo sprendimo 296–328 konstatuojamosiose dalyse nurodė kriterijus, į kuriuos ji atsižvelgė apskaičiuodama kiekvienai atitinkamai įmonei skirtos baudos dydį. Iš minėtų ginčijamo sprendimo konstatuojamųjų dalių matyti, kad Komisija aiškiai ir išsamiai nurodė savo motyvus, taip leisdama ieškovei susipažinti su vertinimo kriterijais, į kuriuos buvo atsižvelgta įvertinant pažeidimo sunkumą ir trukmę, kad būtų apskaičiuotas baudos dydis, o Pirmosios instancijos teismui – vykdyti savo kontrolę. Darytina išvada, kad ginčijamas sprendimas tenkina reikalavimą pateikti motyvus, Komisijai nustatytą pagal EB 253 straipsnį.

103 Todėl šis ieškinio pagrindas ir atitinkamai visi reikalavimai panaikinti ginčijamą sprendimą yra atmestini.

B — *Dėl subsidiariai pateikiamų reikalavimų sumažinti paskirtos baudos dydį*

104 Siekdama sumažinti paskirtos baudos dydį ieškovė pateikia šešis ieškinio pagrindus. Jie yra susiję atitinkamai su tuo, kad, pažeidus proporcingumo, vienodo požiūrio ir *non bis in idem* principus, nustatant pagrindinį baudos dydį buvo klaidingai įvertintas pažeidimo sunkumas, ir nustatyta pažeidimo trukmė, nepagrįstai sukinančia aplinkybe pripažintas spaudimas *Interbrew* atžvilgiu, nepagrįstai atsižvelgta į pakartotinio pažeidimo faktą ieškovės atžvilgiu, nepakankamai atsižvelgta į taikytinas lengvinančias aplinkybes ir galiausiai, pažeidus vienodo požiūrio principą ir pranešimą dėl bendradarbiavimo, buvo neteisingai įvertintas ieškovės bendradarbiavimo mastas.

1. *Dėl ieškinio pagrindo, susijusio su tuo, kad, pažeidus proporcingumo, vienodo požiūrio ir non bis in idem principus, nustatant pagrindinį baudos dydį buvo klaidingai įvertintas pažeidimo sunkumas*

a) Šalių argumentai

Ieškovės argumentai

105 Ieškovė Komisijos už atitinkamo sunkumo pažeidimą nustatyto konkretaus pagrindinio baudos dydžio pagrįstumą ginčija remdamasi keturiais nuosekliais prieštaravimais, t. y. kad pažeidžiant gaires ir tam tikrus bendruosius Bendrijos teisės principus buvo klaidingai įvertintas, pirma, pažeidimo sunkumas, antra, ieškovės faktinis ekonominis pajėgumas padaryti pastebimą žalą kitiems ūkio subjektams, ypač vartotojams, trečia, baudos lygis, kuris užtikrintų pakankamą atgrasantį poveikį, ir, ketvirta, klaidingai atsižvelgta į tai, kad ieškovė turėjo teisinių bei ekonominių žinių ir infrastruktūrų, leidžiančių jai lengviau atpažinti pažeidimus savo veikloje ir suvokti iš to kylančias pasekmes konkurencijos teisės požiūriu.

106 Ji mano, kad, atsižvelgiant, be kita ko, į sąlygiškai labai nedidelį kartelio objektu esančio produkto kiekį, palyginti su apskritai Europos Sąjungoje suvartojamo alaus kiekiu, labai nedidelę šio kartelio apimamą teritoriją ir jos pasiektą gana kuklią šio produkto apyvartą, pagrindinis baudos dydis bet kuriuo atveju neturėjo viršyti aštuonių milijonų eurų.

— Dėl pažeidimo sunkumo įvertinimo: vienodo požiūrio ir proporcingumo principų pažeidimas

107 Komisijos pateikto pažeidimo sunkumo įvertinimo pagal gairių 1 punkto A dalies pirmąją pastraipą atžvilgiu ieškovė neginčija ginčijamo sprendimo 297 konstatuojamojoje dalyje išvardijamų pažeidimo faktinių aplinkybių, kurias ji tvirtina kartu su *Alken-Maes* pripažinusi ir apie kurias yra pranešusi Komisijai, bet ginčija reikšmę, kurią Komisija suteikia visoms faktinėms aplinkybėms, nurodytoms pažeidimo sunkumui skirtoje ginčijamo sprendimo dalyje, ir iš to kylantį galutinį pažeidimo kvalifikavimą kaip labai sunkaus. Ieškovė mano, jog taip kvalifikuodama pažeidimą Komisija pažeidė vienodo požiūrio principą, nes skirtingai vertino panašias situacijas, mat tokio pobūdžio pažeidimų ji niekada nekvalifikavo kaip labai sunkių (57 punkte minėto sprendimo *Hercules Chemicalsprieš Komisiją* 295 punktas).

108 Visų pirma ieškovė tvirtina, kad nors Komisija ir taikė gairėse nurodytą pažeidimo sunkumo nustatymo metodą, ji neišnagrinėjo konkretaus nagrinėjamo kartelio poveikio rinkai klausimo.

109 Taip pat ji teigia, kad Komisijos išvada dėl labai sunkaus pažeidimo pobūdžio prieštarauja tiek gairėse jos nurodytiems pavyzdžiams, tiek jos sprendimų praktikai po gairių paskelbimo. Pažeidimas kaip labai sunkus paprastai kvalifikuojamas tik organizuotų, net oficialių, kartelių atveju, kai veikia sudėtingi tikrinimo, organizavimo ir priežiūros mechanizmai, kurių mastas gerokai skiriasi nuo šioje byloje nagrinėjamų veiksmų ir kurie veikia pasauliniu arba kelių didelių valstybių narių lygmeniu, be to, šie labai sunkiais laikomi pažeidimai turi apimti ne mažiau kaip

keturių didžiausių Bendrijos valstybių narių teritoriją (1999 m. gruodžio 8 d. Komisijos sprendimas 2003/382/EB, susijęs su EB sutarties 81 straipsnio taikymo procedūra (byla IV/E-1/35.860-B – *Besiūliai plieno vamzdžiai*) (OL L 140, 2003, p. 1, toliau – sprendimas *Besiūliai plieno vamzdžiai*).

110 Pirma, ieškovė mano, kad pažeidimas, atsižvelgiant į jo nedidelį organizavimo laipsnį, turėjo būti apibūdintas kaip sunkus, o ne labai sunkus, juo labiau kad Komisija pažeidimus, kurių sudėtingumo laipsnis buvo mažiausiai toks pats kaip ir šioje byloje nagrinėjamo pažeidimo, apibūdindavo kaip sunkius (2001 m. gruodžio 11 d. Komisijos sprendimas 2003/25/EB dėl EB sutarties 81 straipsnio taikymo procedūros – byla COMP/E-1/37.919 (ex. 37.391) – *Euro zonos valiutų keitimo banko išlaidos* – Vokietija (OL L 15, 2003, p. 1, toliau – sprendimas *Vokietijos bankai*); 1998 m. gruodžio 9 d. Komisijos sprendimas 1999/271/EB dėl EB sutarties 85 straipsnio taikymo procedūros (IV/34.466 – *Graikijos keltai*) (OL L 109, 1999, p. 24, toliau – sprendimas *Graikijos keltai*) ir 1998 m. spalio 14 d. Komisijos sprendimas 1999/210/EB dėl EB sutarties 85 straipsnio taikymo procedūros (byla IV/F-3/33.708 – *British Sugar plc*, byla IV/F-3/33.709 – *Tate & Lyle plc*, byla IV/F-3/33.710 – *Napier Brown & Company Ltd* ir byla IV/F-3/33.711 – *James Budgett Sugars Ltd*) (OL L 76, 1999, p. 1, toliau – sprendimas *British Sugar*).

111 Antra, atsižvelgiant į nedidelę Belgijos teritoriją, Komisija šioje byloje parodė pernelyg didelį griežtumą, pažeisdama proporcingumo ir vienodo požiūrio principus, nes iš jos sprendimų praktikos matyti, jog tai, kad pažeidimas buvo susijęs su nelabai svarbia rinka arba nedidele teritorija, ne kartą buvo pripažįstama aplinkybe, pagrindžiančia pažeidimo kvalifikavimą kaip sunkaus, o ne labai sunkaus (sprendimai *Graikijos keltai*, *British Sugar* ir *Vokietijos bankai*).

112 Trečia, Komisijos argumentas, kad vienas iš kriterijų vertinant pažeidimo sunkumą buvo tiesioginis pažeidimo poveikis vartotojams, yra netaikytinas. Pasak ieškovės,

pirma, sprendimuose *Vokietijos bankai* ir *British Sugar* karteliai turėjo tuos pačius bruožus, tačiau Komisija jų nekvalifikavo kaip labai sunkių, ir, antra, šioje byloje nagrinėjamų produktų platinimo struktūra tiek prekybos tinkluose, tiek „Vireka" sektoriuje, atsižvelgiant į prekių kiekį, priklausantį sandėlio savininkui, atliko rimtos atsvaros karteliui vaidmenį ir leido iš dalies sušvelninti jo neigiamą poveikį vartotojams.

113 Ieškovė daro išvadą, kad Komisija negalėjo, nerizikuodama pažeisti vienodo požiūrio principo, kvalifikuoti ginčijamame sprendime nustatyto pažeidimo kaip labai sunkaus, nes tai nebuvo organizuotas kartelis su sudėtingomis struktūromis ir mechanizmais, užtikrinančiais įmonių tarpusavio įsipareigojimų laikymąsi, ir jis apėmė tik nedidelę teritoriją ir nedidelę alaus gamybos Europos Sąjungoje dalį. Todėl baudos dydis turi būti gerokai sumažintas.

114 Bet kuriuo atveju, net jei Komisija, kvalifikuodama pažeidimą kaip labai sunkų, nepažeidė vienodo požiūrio principo, pagrindinis baudos dydis turi būti sumažintas, kad būtų atsižvelgta į labai nedidelį pažeidimo poveikį Bendrijos rinkai ir nedideles kartelio objektu esančio produkto pardavimo apimtis, kaip Komisija tai padarė sprendime *Besiūliai plieno vamzdžiai.* Iš tikrųjų šiame sprendime Komisija, nekeisdama pažeidimo kvalifikavimo, nustatė perpus mažesnį pagrindinį baudos dydį, nei ji numato gairėse už labai sunkų pažeidimą, remdamasi tuo pagrindu, kad kartelio dalyvių nagrinėjamo produkto pardavimas keturiose atitinkamose valstybėse narėse tesudarė 19 % Bendrijos vartojimo. Šioje byloje kartelio objektu esantys produktai sudaro mažiau kaip 2,5 % bendro vartojimo Europos Sąjungoje. Todėl Komisijos nustatytas konkretus pagrindinis baudos dydis yra neproporcingas šių produktų apimties ir vertės atžvilgiu ir turėtų būti sumažintas.

— Dėl ieškovės faktinio ekonominio pajėgumo padaryti pastebimą žalą kitiems ūkio subjektams vertinimo: proporcingumo principo pažeidimas

115 Dėl Komisijos pateikto ieškovės ekonominio pajėgumo pažeisti konkurenciją vertinimo ieškovė tvirtina, kad Komisija turi remtis rinka, kurioje yra padarytas pažeidimas, ir baudos dydis turi protingai atitikti šioje rinkoje realizuotą apyvartą (1994 m. liepos 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Parker Pen prieš Komisiją*, T-77/92, Rink. p. II-549, 94 punktas).

116 Taip pat svarbu atsižvelgti į nagrinėjamų įmonių padėtį atitinkamoje rinkoje, kad būtų įvertintas jų pajėgumas daryti įtaką konkurencijai.

117 Komisija nesilaikė šių dviejų principų, nors jie ir nurodyti ginčijamame sprendime. Per nagrinėjamą laikotarpį *Interbrew* apyvarta, susijusi su pardavimu rinkoje, buvo keturis kartus didesnė negu ieškovės, tačiau *Interbrew* nustatytas konkretus pagrindinis baudos dydis buvo mažiau nei du kartus didesnis nei nustatytasis ieškovei. Šis neproporcingumas prieštarauja Komisijos neseniai priimtų sprendimų praktikai, pavyzdžiui, 2002 m. liepos 2 d. Komisijos sprendimui 2003/674/EB dėl EB sutarties 81 straipsnio ir EEE susitarimo 53 straipsnio taikymo procedūros (byla C.37.519 – *Metioninas*) (OL L 255, 2003, p. 1, toliau – sprendimas *Metioninas*), kuriame ji nutarė, kad skirtumas tarp skirtų baudų turi atspindėti disproporciją tarp rinkos dalių, priklausančių pirmąją vietą rinkoje užimančiam pasaulinio lygio gamintojui ir vienam iš jo konkurentų, kurio užimama rinkos dalis buvo penkis kartus mažesnė.

118 Be to, Komisija neatsižvelgė į dominuojančią *Interbrew* padėtį Belgijos alaus rinkoje, dėl kurios faktinis ieškovės ekonominis pajėgumas daryti įtaką rinkai arba net rimtai

pakenkti konkurencijai neabejotinai yra labai nedidelis. Taigi ieškovė galėjo bandyti tik užkirsti kelią, kad nebūtų laipsniškai išstumta.

119 Nutarusi, kad turi teisę pagrindinį baudos dydį nustatyti remdamasi bendra ieškovės apyvarta, kuri yra jos „pajėgumo pakenkti" rodiklis, o ne jos apyvarta nagrinėjamoje rinkoje, Komisija pamiršo ginčijamame sprendime nurodytą „pajėgumo labai pakenkti konkurencijai" kriterijų. Siekdama atsižvelgti į apyvartą ne vien Belgijos alaus rinkoje, Komisija turėjo kartu apibrėžti atitinkamas rinkas ir įrodyti, kaip ieškovės veiksmai tose kitose rinkose jai leido pakenkti konkurencijai alaus rinkoje.

120 *Interbrew* ir ieškovei atitinkamai nustatytų baudų dydžiai visiškai neatspindi akivaizdaus jų padėties skirtumo, o atvirkščiai, liudija, kad ieškovei nustatytas konkretus pagrindinis baudos dydis yra akivaizdžiai neproporcingas atsižvelgiant į jos realų pajėgumą daryti įtaką rinkai.

121 45 milijonų eurų *Interbrew* nustatyta bauda sudaro mažiau nei 6,6 % jos 1998 metų apyvartos, o nustatydama 25 milijonų eurų baudos dydį Komisija ieškovei skyrė didesnę kaip 20 % nuo realiai kartelyje dalyvavusios įmonės – *Alken-Maes* – 2000 metų apyvartos baudą, taigi, jei šiai būtų skirta bauda už jos pačios veiksmus, Reglamente Nr. 17 nustatyta riba – 10 % bendros apyvartos – būtų gerokai viršyta.

— Dėl tokio baudos lygio nustatymo, kuris turėtų pakankamą atgrasantį poveikį: proporcingumo principo pažeidimas

122 Ieškovė tvirtina, pirma, kad, apskaičiuodama baudos dydį, Komisija neindividualizavo atgrasančio baudos poveikio, ir nors ginčijamame sprendime ji pažymėjo, kad ieškovė bei *Interbrew* yra didelės tarptautinės įmonės ir kad pirmoji, be to, yra daugelį produktų gaminanti įmonė, Komisija nepaaiškino principų, kurių buvo laikomasi taikant atgrasančio poveikio kriterijų.

123 Antra, Komisijos paskirtos baudos padidinimas siekiant atgrasančio sankcijos tikslo grindžiamas netinkamais motyvais ir yra neproporcingas.

124 Baudos atgrasančio lygio nustatymas turi atitikti konkurencijos tikslus ir, pasak ieškovės, turi būti taikomas būtinai atsižvelgiant į įmonės dydį atitinkamoje rinkoje ir į pelną, kurį ji tikėjosi gauti iš veiksmų, dėl kurių yra kaltinama, šioje rinkoje. Tai, kad įmonė yra tarptautinė, arba tai, kad ji pažeidimą daro pakartotinai, šiuo atveju neturi reikšmės. Priešingai nei Komisija nustatė dėl įmonės *ABB Asea Brown Boveri* 1998 m. spalio 21 d. Sprendime 1999/60/EB dėl EB sutarties 85 straipsnio taikymo procedūros (IV/35.691/E-4 – *Šiluminės įrangos kartelis*) (OL L 24, 1999, p. 1, toliau – sprendimas *Šiluminės įrangos kartelis*), šioje byloje net negali būti daroma prielaida, kad ieškovės struktūra ir užsienio filialai alaus sektoriuje palengvino ginčijamus veiksmus.

125 Be to, ekonomikos teorijoje nustatyta, kad baudos dydis yra pakankamas, jei jis viršija pelną, kurį kartelio šalys tikėjosi gauti. Nagrinėjamoje byloje šią sąlygą atitiktų

gerokai mažesnis baudos dydis, nes per visą nagrinėjamą laikotarpį ieškovė atitinkamoje rinkoje negavo pelno.

126 Net jei, kaip tvirtina Komisija, siekiant atgrasančio poveikio yra svarbu, kad bauda būtų tuo didesnė, kuo mažesnė tikimybė atskleisti pažeidimą, o tai yra slaptų kartelių atvejis, ieškovė teigia, kad baudos dydis turi būti gerokai mažesnis nei Komisijos nustatytasis. Be to, nagrinėjamas kartelis nebuvo slaptas, nes ne vienas su juo susijęs susitikimas vyko dalyvaujant konkurentams, pavyzdžiui, per darbo grupės „Vision 2000" susitikimus, arba platintojams – 1993 m. sausio 28 d. susitikimas, kai platintojai tiesiogiai stebėjo kartelio šalių veiksmus, kaip rodo alaus gamintojams skirtas Prekybos federacijos laiškas.

127 Galiausiai atsižvelgti į kokį nors atgrasantį tikslą nereikėjo – atgrasantis poveikis, kaip patvirtina tai, kad nedelsiant buvo nutrauktas pasikeitimas pardavimo duomenimis, šiuo atveju buvo pasiektas nuo tyrimo pradžios ir ieškovės pradėto bendradarbiavimo.

— Dėl atsižvelgimo į didelių įmonių paprastai turimas teisines bei ekonomines žinias ir infrastruktūras: principo *non bis in idem* pažeidimas

128 Ieškovė teigia, kad, atsižvelgdama į ieškovės turimas teisines bei ekonomines žinias ir infrastruktūras, leidžiančias lengviau atpažinti pažeidimus savo veikloje bei suvokti iš to kylančias pasekmes konkurencijos teisės požiūriu, Komisija, ginčijamame

sprendime padidindama baudą dėl pakartotinio pažeidimo, pažeidė *non bis in idem* principą.

Komisijos argumentai

129 Dėl pažeidimo sunkumo vertinimo Komisija nurodo nagrinėjamų faktinių aplinkybių sunkumą ir tvirtina, kad pažeidimo, kuris apsiriboja viena valstybe nare, kvalifikavimas kaip labai sunkaus neprieštarauja jos sprendimų praktikai. Be to, sektoriaus dydis matuojamas ne vien jo geografinėmis ribomis, bet ir ekonomine svarba. Belgijos alaus sektorius – tai apie 1 200 milijonų eurų, taigi pažeidimas yra padarytas labai svarbiame sektoriuje. Galiausiai pažeidimas turėjo tiesioginį poveikį vartotojams, kurio nė kiek nesušvelnino alaus platinimo ypatumai.

130 Dėl faktinio ekonominio pajėgumo padaryti didelę žalą kitiems ūkio subjektams, konkrečiai kalbant – vartotojams, kriterijaus Komisija tvirtina, kad bendra ieškovės apyvarta gerokai viršija *Interbrew* apyvartą. Be to, Komisija gali nevaržomai pasirinkti, į kokią apyvartą atsižvelgs, t. y. į bendrą apyvartą ar apyvartą nagrinėjamame sektoriuje, arba prireikus jas derinti. Galiausiai tai, kad konkretus pagrindinis baudos dydis sudaro 20 % bendros metinės *Alken-Maes* apyvartos, neturi reikšmės, nes Reglamente Nr. 17 nustatyta riba šiuo atveju taikoma ieškovės apyvartai.

131 Dėl siekiamo pakankamai atgrasančio baudos poveikio Komisija nurodo, kad slapto pažeidimo atveju turi būti nustatyta gerokai didesnė bauda nei tikėtasis pelnas; ieškovės dydis ir tai, kad jos veikla apima daug produktų, yra svarbūs kriterijai

nustatant, koks turi būti atgrasantis poveikis. Nei tai, kad pažeidimas buvo nutrauktas, nei ieškovės bendradarbiavimas neleidžia daryti išvados, kad buvo pasiektas atitinkamas atgrasančio poveikio lygis.

132 Galiausiai dėl to, kad buvo atsižvelgta į didelių įmonių paprastai turimas teisines bei ekonomines žinias ir infrastruktūras, argumentas, susijęs su principo *non bis in idem* pažeidimu, nėra pakankamai pagrįstas. Nustatydama konkretų pradinį baudos dydį Komisija rėmėsi ieškovės galimybe įvertinti savo veiksmų neteisėtą pobūdį, o į pakartotinį pažeidimą buvo atsižvelgta, nes ieškovė ne pirmą kartą elgiasi neteisėtai.

b) Pirmosios instancijos teismo vertinimas

133 Pirmiausia primintina, kad pagal Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalį „Komisija gali priimti sprendimą taikyti įmonėms arba įmonių asociacijoms baudas nuo 1 000 iki 1 000 000 (eurų), bet ne didesnes kaip 10 % kiekvienos iš pažeidime dalyvaujančių įmonių praėjusių verslo metų apyvartos, jeigu tyčia arba dėl neatsargumo <...> jos pažeidžia Sutarties (81) straipsnio 1 dalį <...>“. Toje pačioje nuostatoje yra numatyta, kad, „nustatant baudos dydį, atsižvelgiama į pažeidimo sunkumą ir trukmę“ (57 punkte minėto Pirmosios instancijos teismo sprendimo *LR AF 1998 prieš Komisiją* 223 punktas).

134 Be to, pagal nusistovėjusią teismų praktiką, taikydama Reglamentą Nr. 17, Komisija turi diskreciją nustatyti baudų dydį, kad paveiktų įmonių elgesį, priversdama jas laikytis konkurencijos taisyklių (1995 m. balandžio 6 d. Pirmosios instancijos teismo

sprendimo *Martinelli prieš Komisiją*, T-150/89, Rink. p. II-1165, 59 punktas; 1996 m. gruodžio 11 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Van Megen Sports prieš Komisiją*, T-49/95, Rink. p. II-1799, 53 punktas; 1997 m. spalio 21 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Deutsche Bahn prieš Komisiją*, T-229/94, Rink. p. II-1689, 127 punktas).

135 Be to, aplinkybė, kad Komisija anksčiau už tam tikros kategorijos pažeidimus skirdavo tam tikro dydžio baudas, nekliudo jai padidinti šių baudų neperžengiant Reglamento Nr. 17 nustatytų ribų, jei to reikia Bendrijos konkurencijos politikos įgyvendinimui užtikrinti (50 punkte minėto sprendimo *Musiquediffusion française ir kt. prieš Komisiją* 109 punktas; 1992 m. kovo 10 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Solvay prieš Komisiją*, T-12/89, Rink. p. II-907, 309 punktas; 1998 m. gegužės 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Europa Carton prieš Komisiją*, T-304/94, Rink. p. II-869, 89 punktas). Atvirkščiai, veiksmingam Bendrijos konkurencijos taisyklių taikymui būtina, kad Komisija galėtų bet kuriuo metu baudų dydį pritaikyti prie šios politikos poreikių (50 punkte minėto sprendimo *Musiquediffusion française ir kt. prieš Komisiją* 109 punktas ir 57 punkte minėto sprendimo *LR AF 1998 prieš Komisiją* 236 ir 237 punktai).

136 Tačiau svarbu pažymėti, kad Reglamento Nr. 17 17 straipsnyje, remiantis EB 229 straipsniu, Pirmosios instancijos teismui suteikiama neribota jurisdikcija ieškinių dėl sprendimų, kuriais Komisija yra nustačiusi baudą, atžvilgiu ir atitinkamai jis gali panaikinti, sumažinti arba padidinti paskirtas baudas. Įgyvendindamas neribotą jurisdikciją, Pirmosios instancijos teismas turi įvertinti, ar paskirtos baudos dydis yra proporcingas pažeidimo sunkumui ir trukmei (šiuo klausimu žr. 134 punkte minėto sprendimo *Deutsche Bahn prieš Komisiją* 125 ir 127 punktus ir 95 punkte minėto sprendimo *Cheil Jedang prieš Komisiją* 93 punktą), ir palyginti pažeidimo sunkumą bei ieškovės nurodytas aplinkybes (šiuo klausimui žr. 1996 m. lapkričio 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Tetra Pak prieš Komisiją*, C-333/94 P, Rink. p. I-5951, 48 punktą).

137 Taip pat primintina, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką pažeidimų sunkumo laipsnis turi būti nustatytas remiantis daugeliu veiksnių, pavyzdžiui, specifinėmis

bylos aplinkybėmis, jos kontekstu ir baudų atgrasančiu poveikiu, tačiau privalomo ir baigtinio kriterijų, į kuriuos reikia atsižvelgti bet kuriuo atveju, sąrašo nėra (1996 m. kovo 25 d. Teisingumo Teismo nutarties *SPO ir kt. prieš Komisiją*, C-137/95 P, Rink. p. I-1611, 54 punktas; 1997 m. liepos 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Ferriere Nord prieš Komisiją*, C-219/95 P, Rink. p. I-4411, 33 punktas; 1998 m. gegužės 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Sarrió prieš Komisiją*, T-334/94, Rink. p. II-1439, 328 punktas ir 57 punkte minėto sprendimo *LR AF 1998 prieš Komisiją* 236 punktas). Visų pirma pažeidimo sunkumas turi būti vertinamas atsižvelgiant į konkurencijos ribojimo pobūdį (1970 m. liepos 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Boehringer prieš Komisiją*, 45/69, Rink. p. 769, 53 punktas; 1997 m. spalio 22 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *SCK ir FNK prieš Komisiją*, T-213/95 ir T-18/96, Rink. p. II-1739, 246 punktas). Komisija taip pat turi rūpintis, kad jos veiksmai turėtų reikiamą atgrasantį poveikį visų pirma tokių pažeidimų atžvilgiu, kurie ypač kenkia Bendrijos tikslų įgyvendinimui (50 punkte minėto sprendimo *Musique diffusion française ir kt. prieš Komisiją* 105 ir 106 punktai ir 50 punkte minėto sprendimo *ABB Asea Brown Boveri prieš Komisiją* 166 punktas).

138 Tačiau pagal teismų praktiką, kai Komisija priima gaires, skirtas tam, kad laikantis Sutarties būtų patikslinti kriterijai, kuriuos ji numato taikyti įgyvendindama savo diskreciją, ji pati apriboja savo diskreciją, nes turi laikytis savo pačios nustatytų pavyzdinių taisyklių (57 punkte minėto 1991 m. gruodžio 17 d. Sprendimo *Hercules Chemicals prieš Komisiją* 53 punktas, pateikus apeliacinį skundą patvirtintas 1999 m. liepos 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Hercules Chemicals prieš Komisiją*, C-51/92 P, Rink. p. I-4235, 75 punktu). Kad nustatytų pažeidimų sunkumą, Komisija, be daugybės kriterijų, privalo atsižvelgti į tuos, kurie yra nustatyti gairėse, nebent atitinkamu atveju atskirai paaiškintų motyvus, kodėl konkrečiu klausimu ji nukrypo nuo gairių (2003 m. kovo 19 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *CMA CGM ir kt. prieš Komisiją*, vadinamojo *FETTCSA*, T-213/00, Rink. p. II-913, 271 punktas).

139 Gairėse numatyta, kad apskaičiuodama baudos dydį Komisija atspirties tašku laiko pagal pažeidimo sunkumą apskaičiuotą bendrą pagrindinį dydį. Įvertinant pažeidimo sunkumą reikia atsižvelgti į paties pažeidimo pobūdį, jo konkretų poveikį rinkai, jei jį galima pamatuoti, ir atitinkamos geografinės rinkos dydį (1 punkto A dalies

pirmoji pastraipa). Pažeidimai skirstomi į tris grupes: lengvi pažeidimai, už kuriuos numatoma nuo 1 000 iki 1 milijono eurų bauda, sunkūs pažeidimai, už kuriuos baudžiama nuo 1 milijono iki 20 milijonų eurų bauda, ir labai sunkūs pažeidimai, už kuriuos numatoma daugiau nei 20 milijonų eurų bauda (1 punkto A dalies antrosios pastraipos pirma–trečia įtraukos).

140 Šiuo klausimu Komisija pažymi, kad lengvi pažeidimai gali būti, pavyzdžiui, prekybos apribojimai; paprastai jie būna vertikalaus pobūdžio, turi ribotą poveikį rinkai ir paveikia svarbią, tačiau palyginti ribotą Bendrijos rinkos dalį (1 punkto A dalies antrosios pastraipos pirma įtrauka). Dėl sunkių pažeidimų Komisija pažymi, kad tai dažniausiai būna horizontalūs arba vertikalūs to paties pobūdžio kaip ir pirmiau minėtieji apribojimai, tačiau griežtesni, turintys didesnį poveikį rinkai ir paveikiantys didesnes bendrosios rinkos sritis. Ji taip pat nurodo, kad jiems gali priklausyti piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi (1 punkto A dalies antrosios pastraipos antra įtrauka). Galiausiai dėl labai sunkių pažeidimų Komisija nurodo, kad šiems pažeidimams daugiausia priklauso horizontalūs apribojimai, kaip antai kainų karteliai, rinkos dalijimosi kvotos ir kiti keliantys riziką tinkamam vidaus rinkos veikimui veiksmai, pavyzdžiui, nacionalinių rinkų padalijimas ir aiškus įmonių, turinčių faktinį monopolį, piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi (1 punkto A dalies antrosios pastraipos trečia įtrauka).

141 Gairėse nustatyta, kad kiekvienoje iš minėtų pažeidimų kategorijų, ypač sunkių ir labai sunkių pažeidimų, siūlomų baudų skalė suteikia galimybę įmonėms skirti skirtingas baudas pagal jų padaryto pažeidimo pobūdį (1 punkto A dalies trečioji pastraipa). Be to, būtina atsižvelgti į pažeidėjų faktinį ekonominį pajėgumą padaryti pastebimą žalą kitiems ūkio subjektams, ypač vartotojams, ir nustatyti tokį baudos lygį, kuris turėtų pakankamą atgrasantį poveikį (1 punkto A dalies ketvirtoji

pastraipa). Galima atkreipti dėmesį į faktą, kad didelės įmonės paprastai turi teisinių bei ekonominių žinių ir infrastruktūrų, leidžiančių joms lengviau atpažinti pažeidimus savo veikloje ir suvokti iš to kylančias pasekmes konkurencijos teisės požiūriu (1 punkto A dalies penktoji pastraipa).

142 Kai pažeidime dalyvauja kelios įmonės, pavyzdžiui, kartelių atveju, kiekvienoje iš pirmiau apibrėžtų trijų kategorijų gali prireikti patikslinti baudų dydžius, kad būtų atkreiptas dėmesys į kiekvienos įmonės nusikalstamos veikos specifinę svarbą ir tikrąją įtaką konkurencijai, ypač ten, kur skiriasi to paties pobūdžio pažeidimus darančių įmonių dydis, ir taip bendrą pagrindinį dydį pritaikyti kiekvienos įmonės specifikai (1 punkto A dalies šeštoji pastraipa).

143 Be to, gairėse pažymima, kad vienodo nubaudimo už tą pačią veiklą principas, jei aplinkybės suteikia tam pagrindą, lemia skirtingų baudų atitinkamoms įmonėms skyrimą, ir ši diferenciacija nepriklauso nuo aritmetinių skaičiavimų (1 punkto A dalies septintoji pastraipa).

144 Ar pažeidimo sunkumui apibrėžti taikydama gairių nustatytą metodą Komisija šioje byloje pažeidė ieškovės nurodytus principus, reikia išnagrinėti visų pirma remiantis nurodytais pagrindais. Paskui turi būti apibrėžta, – darant prielaidą, kaip subsidiariai nurodo ieškovė, kad pažeidimas turi būti kvalifikuojamas kaip labai sunkus, – ar pats konkretus 25 milijonų eurų pradinis baudos dydis, galutinai nustatytas ieškovei, yra proporcingas jos nurodytoms aplinkybėms, t. y. labai mažam pažeidimo poveikiui Bendrijos rinkai ir kartelio objektu esančio produkto mažoms pardavimo apimtims.

Dėl pažeidimo sunkumo vertinimo

145 Šioje byloje iš ginčijamo sprendimo matyti, kad Komisija pažeidimo sunkumą įvertino remdamasi šiais kriterijais: pačiu pažeidimo pobūdžiu, tuo, kad kartelis apėmė visus alaus rinkos sektorius, kad ginčijamos derybos vyko aukščiausiu lygmeniu ir kad susitarimai bei suderintieji veiksmai yra susiję su įvairiausiais konkurencijos aspektais, kad negali būti daroma išvada dėl poveikio nebuvimo ar nedidelio poveikio rinkai ir kad geografinė rinka apėmė visą Belgijos teritoriją.

146 Pirmiausia dėl pažeidimo sunkumo vertinimo atitikties gairėms ir proporcingumo principui yra svarbu ištirti būdą, kuriuo Komisija šį pažeidimo sunkumą įvertino remdamasi trimis susijusiais kriterijais, t. y. paties pažeidimo pobūdžiu, konkrečiu jo poveikiu rinkai, jei jį galima pamatuoti, ir atitinkamos geografinės rinkos dydžiu (žr. šio sprendimo 139 punktą).

147 Pirma, dėl pažeidimo pobūdžio pažymėtina, kad ieškovė neginčija ginčijamo sprendimo 297 konstatuojamojoje dalyje išvardijamų aplinkybių, t. y. kad kartelis apėmė bendrą nepuolimo paktą, pasikeitimą informacija apie pardavimą, tiesioginius ir netiesioginius susitarimus bei suderintuosius veiksmus dėl kainų ir nuolaidų mažmeninėje prekyboje, klientų pasidalijimą „Vireka“ rinkoje ir investicijų bei reklamos šioje rinkoje ribojimo. Pagal nusistovėjusią teismų praktiką horizontalūs kainų karteliai yra vieni sunkiausių Bendrijos konkurencijos teisės pažeidimų ir jie patys savaime gali būti kvalifikuojami kaip labai sunkūs pažeidimai (2001 m. liepos 12 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Tate & Lyle ir kt. prieš Komisiją*, T-202/98, T-204/98 ir T-207/98, Rink. p. II-2035, 103 punktas ir 138 punkte minėto sprendimo *FETTCSA* 262 punktas). Ginčijamo sprendimo 297 konstatuojamojoje dalyje Komisijos aprašyti mechanizmai ne tik parodo, kad tai yra kainų kartelis, bet ir

apibrėžia jį kaip sunkiausio pobūdžio konkurencijos pažeidimą, nes juo siekiama visiškai panaikinti konkurenciją tarp kartelyje dalyvaujančių įmonių. Tai reiškia, jog Komisijos išvada, kad nagrinėjami susitarimai ir suderintieji veiksmai dėl jų pobūdžio yra labai sunkus pažeidimas, neginčytina. Tuo labiau šis konstatavimas neginčytinas Komisijai taip pat pažymėjus, kad susitarimai ir suderintieji veiksmai apėmė daugelį konkurencijos aspektų ir buvo susiję su visais alaus rinkos sektoriais – šis konstatavimas kyla tiesiogiai ir logiškai iš ginčijamo sprendimo 297 konstatuojamojoje dalyje minimų faktinių aplinkybių, kurių ieškovė neginčija. Su karteliu susiję susitikimai, vykę aukščiausiu lygmeniu, t. y. ieškovės ir jos filialo generalinių direktorių lygmeniu, kurių buvimas taip pat neginčijamas, irgi negali sušvelninti labai sunkaus pažeidimo pobūdžio.

148 Toliau dėl kriterijaus, susijusio su kartelio poveikiu, turi būti konstatuota, kad nors Komisija ginčijamame sprendime pažymėjo, jog tam tikros kartelio sudedamosios dalys nebuvo arba buvo nevisiškai įgyvendintos, ji kartu konstatavo, jog neįmanoma daryti išvados, kad nebuvo poveikio rinkai arba kad jis buvo nedidelis. Šiam konstatavimui pagrįsti Komisija ne tik nurodė dokumentinį įrodymą – *Interbrew* atstovo užrašus, padarytus per 1998 m. sausio 28 d. susitikimą, kuriuose atsispindi, jog tam tikri sumanymai buvo įvykdyti, bet ir Komisijos nustatytą faktinę aplinkybę, kad keitimasis informacija apie pardavimą tarp *Alken-Maes* ir *Interbrew* buvo realiai įgyvendintas. Antikonkurencinį tikslą turinčio susitarimo įgyvendinimo, nors ir dalinio, pakanka, kad būtų atmesta galimybė padaryti išvadą dėl šio susitarimo poveikio rinkai nebuvimo.

149 Ieškovės argumentą, kad kartelis nebuvo gerai parengtas ir neturėjo konkrečios organizacinės išraiškos, o tai liudytų, kad nebuvo siekiama padaryti sunkaus pažeidimo, paneigia faktinės aplinkybės. Tai, kad kartelis turėjo daug vienu metu siekiamų tikslų, kurių ieškovė neginčija, iš tikrųjų liudija buvus tikrą antikonkurencinį planą, o tai liudija apie ketinimą padaryti sunkų, o ne lengvą pažeidimą. Nors kartelis ir neturėjo konkrečios organizacinės išraiškos, tai nereiškia, kad jis nebuvo gerai parengtas.

150 Galiausiai dėl atitinkamos geografinės rinkos dydžio kriterijaus Komisija ginčijamame sprendime nustatė, kad kartelis apėmė visą Belgijos teritoriją, o to ieškovė neginčija. Iš teismų praktikos matyti, kad valstybės teritorijos dydžio geografinė rinka yra svarbi Bendrosios rinkos dalis (1983 m. lapkričio 9 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Michelin prieš Komisiją*, 322/81, Rink. p. 3461, 28 punktas). Be to, Komisija gairėse nurodė, kad labai sunkiems pažeidimais dažniausiai laikytini horizontalūs apribojimai, kaip antai „kainų karteliai" bei rinkos dalijimosi kvotos ir kiti tinkamam vidaus rinkos veikimui žalą darantys veiksmai (žr. šio sprendimo 140 punktą). Iš šio pavyzdinio aprašymo matyti, kad susitarimai ir suderintieji veiksmai, kurių tikslas, kaip šioje byloje, yra nustatyti kainas ir pasidalyti klientus, vien dėl jų pobūdžio gali būti kvalifikuojami kaip labai sunkūs pažeidimai, tad nebėra būtinybės šių veiksmų apibūdinti poveikio ar geografinės rinkos dydžio požiūriu. Šią išvadą patvirtina tai, kad pateikiant sunkiais laikytinų pažeidimų pavyzdinį aprašymą yra nurodyta, jog tai yra to paties tipo pažeidimai kaip ir lengvi, „tačiau įgyvendinami griežčiau, turintys didesnį poveikį rinkai ir paveikiantys didesnes bendrosios rinkos sritis", o apibrėžiant labai sunkius pažeidimus apibrėžime neminimas nei poveikis, nei pasekmių atsiradimas atskiroje geografinėje teritorijoje.

151 Iš viso to darytina išvada, kad Komisija, pagal gairių 1 punkto A dalį kvalifikuodama pažeidimą kaip labai sunkų, nepažeidė proporcingumo principo.

152 Šiuo atžvilgiu svarbu pažymėti, jog Pirmosios instancijos teismas dėl kainų kartelio ribotoje geografinėje rinkoje yra nusprendęs, kad kartelio kvalifikavimas kaip sunkaus pažeidimo dėl jo nedidelio poveikio rinkai jau yra lengvesnis vertinimas, palyginti su paprastai nustatant baudas už kainų kartelius taikomais kriterijais, kuriais remdamasi Komisija turėtų kvalifikuoti kartelį kaip labai sunkų pažeidimą (147 punkte minėto sprendimo *Tate & Lyle ir kt. prieš Komisiją* 103 punktas).

153 Antra, dėl argumento, kad šioje byloje Komisija nutolo nuo savo sprendimų praktikos ir pažeidė vienodo požiūrio principą, primintina, pirma, kad ankstesnė Komisijos sprendimų praktika nėra baudų skyrimo konkurencijos srityje teisinis pagrindas (57 punkte minėto sprendimo *LR AF 1998 prieš Komisiją* 234 punktas), ir, antra, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką (žr. šio sprendimo 134 punktą), remdamasi Reglamentu Nr. 17, Komisija turi diskreciją nustatyti baudų dydį, kad paveiktų įmonių elgesį siekiant užtikrinti konkurencijos taisyklių laikymąsi. Taigi įgyvendindama savo diskreciją ir laikydamasi gairių 1 punkto A dalies antrosios pastraipos trečioje įtraukoje pateiktų rekomendacijų, Komisija turi nustatyti, ar jos nagrinėjamos konkrečios bylos aplinkybės leidžia kvalifikuoti pažeidimą kaip labai sunkų. Iš šio sprendimo 146–152 punktų matyti, kad šiuo atveju yra būtent taip.

154 Kaip jau buvo pažymėta šio sprendimo 134 ir 135 punktuose, ta aplinkybė, kad Komisija anksčiau už tam tikros kategorijos pažeidimus skirdavo tam tikro dydžio baudas, nekliudo jai padidinti šių baudų, neperžengiant Reglamente Nr. 17 nustatytų ribų, jei to reikia Bendrijos konkurencijos politikos įgyvendinimui užtikrinti. Veiksmingam Bendrijos konkurencijos taisyklių taikymui, atvirkščiai, būtina, kad Komisija galėtų bet kuriuo metu baudų dydį pritaikyti prie šios politikos poreikių. Toks elgesys nereiškia, kad Komisija savo ankstesnių sprendimų atžvilgiu pažeidžia vienodo požiūrio principą (šiuo klausimu žr. 1999 m. balandžio 20 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją*, vadinamo *PVC II*, T-305/94–T-307/94, T-313/94–T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 ir T-335/94, Rink. p. II-931, 1232 punktą).

155 Darytina išvada, kad pagal gairių 1 punkto A dalies pirmąją pastraipą konstatuodama labai sunkų nagrinėjamo pažeidimo pobūdį Komisija laikėsi gairių ir nepažeidė nei proporcingumo, nei vienodo požiūrio principų.

Dėl ieškovės faktinio ekonominio pajėgumo padaryti pastebimą žalą kitiems ūkio subjektams vertinimo

156 Iš gairių darytina išvada, kad už atitinkamo sunkumo pažeidimą, kai jame dalyvauja kelios įmonės, pavyzdžiui, kartelių atveju, gali prireikti patikslinti bendrą pagrindinį baudos dydį ir nustatyti konkretų pagrindinį dydį, kad būtų atkreiptas dėmesys į kiekvienos įmonės nusikalstamos veikos svarbą ir tikrąją įtaką konkurencijai, ypač ten, kur skiriasi to paties pobūdžio pažeidimus darančių įmonių dydis (1 punkto A dalies šeštoji pastraipa, žr. šio sprendimo 142 punktą). Ypač svarbu atsižvelgti į pažeidėjų faktinį ekonominį pajėgumą padaryti pastebimą žalą kitiems ūkio subjektams ir ypač vartotojams (1 punkto A dalies ketvirtoji pastraipa, žr. šio sprendimo 141 punktą).

157 Iš teismų praktikos taip pat darytina išvada, kad gairėse nenumatyta, ar baudų dydis apskaičiuojamas remiantis bendra apyvarta, ar įmonių apyvarta atitinkamoje rinkoje. Tačiau gairėse taip pat neprieštaraujama, kad nustatant baudos dydį į šias apyvartas būtų atsižvelgta paisant Bendrijos teisės bendrųjų principų ir jei tai reikalinga dėl aplinkybių. Konkrečiai kalbant, apyvarta gali būti remiamasi, kai skaičiuojant atsižvelgiama į įvairius šio sprendimo 141–143 punktuose išvardytus kriterijus (57 punkte minėto sprendimo *LR AF 1998 prieš Komisiją* 283 bei 284 punktai ir 95 punkte minėto sprendimo *Cheil Jedang prieš Komisiją* 82 punktas).

158 Be to, pagal nusistovėjusią teismų praktiką, atsižvelgiant į susiklosčiusią situaciją, tarp pažeidimo sunkumo vertinimo kriterijų gali būti pažeidimo objektu esančių prekių kiekis ir vertė, įmonės dydis bei ekonominis pajėgumas ir atitinkamai įtaka, kurią ji gali padaryti rinkai. Viena vertus, darytina išvada, kad nustatant baudos dydį yra teisėta atsižvelgti tiek į bendrą įmonės apyvartą, kuri yra jos dydžio ir ekonominio pajėgumo rodiklis, nors netikslus ir netobulas, tiek į šios apyvartos dalį, kuri susijusi su pažeidimo objektu esančių prekių pardavimu ir gali būti pažeidimo dydžio rodiklis. Kita vertus, darytina išvada, kad nei vienam, nei kitam iš šių skaičių

nereikia suteikti neproporcingai didelės svarbos kitų vertinimo kriterijų atžvilgiu, nes tinkamas baudos dydis negali būti nustatytas remiantis vien apskaičiavimu pagal bendrą apyvartą (50 punkte minėto sprendimo *Musique diffusion française ir kt. prieš Komisiją* 120 ir 121 punktai; 115 punkte minėto Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Parker Pen prieš Komisiją* 94 punktas; 1998 m. gegužės 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *SCA Holding prieš Komisiją*, T-327/94, Rink. p. II-1373, 176 punktas ir 95 punkte minėto sprendimo *Cheil Jedang prieš Komisiją* 83 punktas).

159 Šioje byloje visų pirma turi būti konstatuota, kad ieškovės argumentas, esą santykio tarp, viena, kiekvienai įmonei atitinkamai nustatytų pagrindinių baudų dydžių ir, antra, šioms įmonėms priklausančių Belgijos alaus rinkos dalių skirtumas liudija, kad Komisija neatsižvelgė į principą, pagal kurį kiekvienos šalies parduotų prekių apimtis ir vertė tinkamai atspindi jos faktinį pajėgumą padaryti žalą, yra ribotas. Iš tikrųjų pažymėtina, kad pagrindiniai baudos dydžiai, kuriais remiasi ieškovė, koreguojami ne tik atsižvelgiant į faktinį įmonės pajėgumą pakenkti konkurencijai rinkoje, bet ir siekiant veiksmingo atgrasančio poveikio.

160 Šiuo klausimu iš ginčijamo sprendimo 305 konstatuojamosios dalies matyti, kad baudos dydžių koregavimas, siekiant veiksmingo atgrasančio poveikio, Komisijos buvo atliktas dviem etapais. Pirma, ieškovė ir *Interbrew* buvo vienodai vertinamos, nes kiekvienai iš jų nustatydama konkretų pagrindinį baudos dydį Komisija atsižvelgė į tą aplinkybę, kad jos „(buvo) didelės tarptautinės įmonės“. Vėliau Komisija nurodė, kad turi būti „atsižvelgta į tai, kad (ieškovė gamino) daugelį produktų“, taip pat nurodė, kad ieškovės atžvilgiu būtinas papildomas atgrasantis poveikis. Darytina išvada, kad siekiant atgrasančio poveikio ir šiame etape nemenkinant Komisijos tuo klausimu padarytų išvadų tinkamumo, ieškovei nustatant konkretų pagrindinį baudos dydį buvo vadovaujamasi tuo, kad jos atžvilgiu reikalingas didesnis atgrasantis poveikis nei *Interbrew*.

161 Vis dėlto konstatuotina, kad ieškovei nustatytas konkretus pagrindinis baudos dydis yra apie 45 % mažesnis nei *Interbrew* nustatytas konkretus pagrindinis baudos dydis. Be to, pirma, Komisija ginčijamo sprendimo 303 konstatuojamojoje dalyje pabrėžė, kad ji atsižvelgė į pažeidėjų faktinį ekonominį pajėgumą smarkiai pakenkti konkurencijai, ir, antra, 304 konstatuojamojoje dalyje nurodė, kad gerokai skiriasi *Interbrew* – Belgijos rinkos lyderės, kuriai priklauso apie 55 % rinkos, ir *Alken-Maes* – antrosios rinkoje, kuriai priklauso apie 15 % rinkos, dydis.

162 Bendras pagrindinis baudos dydis atitiko padaryto pažeidimo sunkumą pagal gairių 1 punkto A dalies pirmąją pastraipą, tačiau matyti, kad pagal gaires atsižvelgusi į kiekvienos įmonės faktinį ekonominį pajėgumą padaryti žalą kitiems ūkio subjektams Komisija, nustatydama konkretų pagrindinį baudos dydį, ieškovei jį gerokai sumažino. Ta aplinkybė, kad ginčijamo sprendimo 303 konstatuojamojoje dalyje remiamasi pajėgumu „rimtai pakenkti konkurencijai“, o ne pažodžiui pakartojama gairėse esanti frazė, neturi reikšmės. Taip pat ir ta aplinkybė, kad santykis tarp kiekvienai įmonei nustatyto pagrindinio baudos dydžio neatitinka tikslaus santykio tarp joms priklausančių rinkos dalių, neturi reikšmės Komisijos taikomo metodo tinkamumui. Iš tikrųjų Komisija gairių 1 punkto A dalies septintojoje pastraipoje nurodė, kad baudų dydžių individualizavimas nepriklauso nuo aritmetinių skaičiavimų.

163 Antra, dėl ieškovės argumentų, kad nustatyti konkretūs pagrindiniai baudų dydžiai neatspindi akivaizdaus skirtumo, kylančio iš Belgijos alaus rinkoje dominuojančios *Interbrew* padėties, kuri privertė *Alken-Maes* bandyti priešintis savo laipsniškam išstūmimui ir kuri, šiaip ar taip, yra įrodymas, kad ieškovė negalėjo padaryti žalos konkurencijai, primintina, kad ieškovė neginčija ginčijamame sprendime nustatyto pažeidimo. Taigi šis pažeidimas, kurį sudaro susitarimai ir (arba) suderintieji

veiksmai, pirma, reiškia, kad buvo šalių valia sudarytas susitarimas, ir, antra, kad konkurencijai padaryta žala kyla iš šio susitarimo ir atitinkamai iš kiekvienos šalies valios. Todėl ieškovė negali nurodyti, jog jai buvo daromas spaudimas, kad išvengtų atsakomybės už žalą, kurią ji padarė konkurencijai.

164 Papildomai pažymėtina, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką įmonė, kartu su kitomis įmonėmis dalyvaujanti antikonkurenciniuose veiksmuose, negali remtis ta aplinkybe, kad ji juose dalyvauja dėl kitų dalyvių daromo spaudimo. Iš tikrųjų ji galėjo apie jai daromą spaudimą pranešti kompetentingoms institucijoms ir pagal Reglamento Nr. 17 3 straipsnį pateikti Komisijai skundą, o ne dalyvauti šiuose veiksmuose.

165 Galiausiai dėl argumento, kad ieškovei nustatytas konkretus pagrindinis baudos dydis sudaro gerokai didesnę *Alken-Maes* apyvartos dalį, palyginti su *Interbrew* apyvartos dalimi, kurią sudaro *Interbrew* nustatyta bauda, visų pirma primintina, kad šie dydžiai, kaip nurodyta šio sprendimo 159 ir 160 punktuose, ne tik atspindi kiekvienos šalies iš tikrųjų konkurencijai padarytą žalą; jame taip pat atsižvelgiama ir į gairėse siekiamą atgrasantį poveikį. Dėl argumento, susijusio su aplinkybe, kad nustatytas baudos dydis *Alken-Maes* atžvilgiu peržengia Reglamente Nr. 17 nustatytas ribas – procentą nuo apyvartos, reikėtų konstatuoti, kad jis bet kuriuo atveju neturi reikšmės, nes ginčijamas sprendimas yra skirtas ieškovei.

166 Taigi visi argumentai, susiję su neteisingu Komisijos kartelio dalyvių faktinio ekonominio pajėgumo padaryti pastebimą žalą kitiems ūkio subjektams, ypač vartotojams, vertinimu pažeidžiant proporcingumo principą, yra atmestini.

Dėl tokio baudos lygio nustatymo, kuris užtikrintų pakankamą atgrasantį poveikį

167 Iš gairių darytina išvada, kad kai pažeidime dalyvauja kelios įmonės, pavyzdžiui, kartelių atvejais, bendras pagrindinis baudos dydis gali būti patikslintas nustatant konkretų pagrindinį dydį tam, kad būtų atkreiptas dėmesys į kiekvienos įmonės nusikalstamos veikos specifinę svarbą ir tikrąją įtaką konkurencijai, ypač ten, kur skiriasi to paties pobūdžio pažeidimus darančių įmonių dydis (žr. šio sprendimo 142 punktą). Ypač būtina nustatyti tokį baudos lygį, kuris turėtų pakankamą atgrasantį poveikį (žr. šio sprendimo 141 punktą).

168 Atsižvelgimas į šį atgrasantį tikslą nustatant baudos už atitinkamo sunkumo pažeidimą dydį atitinka nusistovėjusią teismų praktiką, pagal kurią atgrasantis baudos poveikis yra vienas iš kriterijų, į kuriuos Komisija gali atsižvelgti vertindama pažeidimo sunkumą ir atitinkamai nustatydama baudos lygį, atsižvelgiant į tai, kad pažeidimų sunkumo laipsnis turi būti nustatytas remiantis daugelių veiksnių, pavyzdžiui, specifinėmis bylos aplinkybėmis, jos kontekstu ir baudų atgrasančiu poveikiu, tačiau privalomo ar baigtinio kriterijų, į kuriuos reikia atsižvelgti bet kuriuo atveju, sąrašo nėra (137 punkte minėtos nutarties *SPO ir kt. prieš Komisiją* 54 punktas; 137 punkte minėto sprendimo *Ferriere Nord prieš Komisiją* 33 punktas ir 137 punkte minėto 1998 m. gegužės 14 d. Sprendimo *Sarrió prieš Komisiją* 328 punktas).

169 Taip pat pagal teismų praktiką Komisijos įgaliojimai skirti baudas įmonėms, kurios tyčia arba dėl neatsargumo pažeidžia EB 81 straipsnio nuostatas, yra viena iš Komisijai suteiktų priemonių, kad ji galėtų vykdyti jai Bendrijos teisės patikėtą kontrolės funkciją – užduotį, apimančią pareigą vykdyti bendrą politiką, kurios tikslas yra konkurencijos srityje taikyti Sutarties nustatytus principus ir dėl to reguliuoti įmonių elgesį. Darytina išvada, jog vertindama pažeidimo sunkumą baudos dydžiui nustatyti Komisija turi rūpintis, kad jos veiksmai turėtų atgrasantį

poveikį, visų pirma tokių pažeidimų atžvilgiu, kurie ypač kenkia Bendrijos tikslų įgyvendinimui (50 punkte minėtų sprendimų *Musique diffusion française ir kt. prieš Komisiją* 105 ir 106 punktai ir *ABB Asea Brown Boveri prieš Komisiją* 166 punktas).

170 Atsižvelgiant į visa tai, reikėtų konstatuoti, kad Komisija pagrįstai atsižvelgė į siekiamą atgrasantį poveikį, nustatydama konkretų baudos dydį, kuris tiksliai atspindi padaryto pažeidimo sunkumą. Iš tikrųjų siekis, kad baudos būtų atgrasančios, yra vienas iš būtinų kriterijų tikslinant baudas pagal pažeidimo sunkumą, nes juo siekiama neleisti, kad remiantis nustatymo metodu būtų nustatyti baudų dydžiai, kurie tam tikroms įmonėms būtų nepakankami, tam kad būtų užtikrintas pakankamai atgrasantis baudos poveikis (50–59 punktuose minėto sprendimo *ABB Asea Brown Boveri prieš Komisiją* 167 punktas).

171 Dėl ieškovės argumento, susijusio su tuo, kad apskaičiuojant baudą neindividualizuojamas atgrasantis poveikis, svarbu pažymėti, kad Komisija gairėse nenustatė metodo arba individualizuotų kriterijų, kurie būtų atskirai nurodyti ir privalomi atsižvelgiant į atgrasantį poveikį. Todėl šis argumentas yra atmestinas.

172 Tas pats pasakytina ir dėl argumento, kad nebuvo paaiškinti principai, kuriais byloje buvo remiamasi vertinant atgrasančio poveikio poreikį. Iš tikrųjų pažymėtina, kad ieškovė pati pripažįsta, jog Komisija ginčijamo sprendimo 305 konstatuojamojoje dalyje nurodė, kad ieškovė ir *Interbrew* yra didelės tarptautinės įmonės ir kad ieškovė, be to, yra daugelį produktų gaminanti įmonė. 306 konstatuojamojoje dalyje Komisija pridūrė, jog ji atsižvelgė į tą aplinkybę, kad ieškovė turi teisinių bei

ekonominių žinių ir infrastruktūrų, leidžiančių jai lengviau atpažinti pažeidimus savo veikloje ir suvokti iš to kylančias pasekmes konkurencijos teisės požiūriu. Taigi atrodo, kad, priešingai nei tvirtina ieškovė, principai, kuriais buvo pagrįstas atgrasančio poveikio poreikis, buvo paaiškinti.

173 Galiausiai turi būti išnagrinėti įvairūs ieškovės nurodyti argumentai, pagal kuriuos Komisijos motyvai, pagrindžiantys konkretaus atgrasančio poveikio poreikį, šiuo atveju yra netinkami ir neproporcingi.

174 Argumentas, kad šiuo atveju neturi būti atsižvelgiama į tą aplinkybę, jog ieškovė pažeidimą daro pakartotinai, atmestinas iš karto, Komisijai savo motyvų, susijusių su atgrasančiu poveikiu, negrindžiant šiuo kaltinimu.

175 Dėl argumento, kad bendras įmonės dydis ir jos tarptautinis pobūdis neturi reikšmės Komisijos siekiamų konkurencijos tikslų atžvilgiu, pirmiausia svarbu pabrėžti, jog ta aplinkybė, kad ieškovė turi teisinių bei ekonominių žinių ir infrastruktūrų, leidžiančių jai lengviau atpažinti pažeidimus savo veikloje ir suvokti iš to kylančias pasekmes konkurencijos teisės požiūriu, gali būti vertinama kaip kylanti iš bendrų įmonės išteklių ir atitinkamai iš jos dydžio, kurio vienas iš rodiklių yra tarptautinis pobūdis. Taigi Komisija pagrįstai į tai atsižvelgė. Iš tikrųjų ta aplinkybė, kad ieškovė nustatytame kartelyje dalyvavo nepaisydama priemonių, kurias ji turėjo jo neteisėtam pobūdžiui ir pasekmėms įvertinti, objektyviai rodo papildomo atgrasančio poveikio poreikį, palyginti su įmone, kuri tokių priemonių neturi.

176 Argumentas, kad šiuo atveju nustatant būtiną atgrasančio poveikio lygį neturi būti atsižvelgiama į slaptą kartelio pobūdį, nes kartelis nebuvo slaptas arba bent jau nebuvo slepiamas jo sudarymo faktas, grindžiamas tvirtinimu, kad daug su karteliu

susijusių susitikimų vyko dalyvaujant konkurentams, pavyzdžiui, darbo grupės „Vision 2000“ susitikimai, arba platintojams – 1993 m. sausio 28 d. susitikimas, kuriame dalyvavo prekiautojai alumi. Be to, Prekybos federacijos 1997 m. rugpjūčio 4 d. laiškas, skirtas alaus gamintojams, rodo, kad federacijos nariai tiesiogiai stebėjo kartelio šalių veiksmus.

177 Visų pirma dėl darbo grupės „Vision 2000“ susitikimų svarbu pažymėti, jog ginčijamo sprendimo 128–155 konstatuojamosiose dalyse Komisija neteigia, kad šie susitikimai – oficialūs, nes buvo susiję su Belgijos alaus daryklų konfederacija (toliau – CBB) ir vienijo daugumą profesijos atstovų, – buvo pažeidimas patys savaime. Komisija konstatuoja, kad *Interbrew* ir *Alken-Maes*, palaikydamos dvišalius kontaktus, susitarė dėl bendrų veiksmų bei pamatė privalumus, galimus imantis tam tikros iniciatyvos CBB, ir kad *Interbrew* bei *Alken-Maes* susitarė dėl kartelio dalies, t. y. dėl investicijų ir reklamos „Vireka“ rinkoje bei naujos tarifų sistemos, kuri galėjo būti įgyvendinta per CBB. Komisija pažymi, jog, kitiems susitikimų dalyviams to nežinant, CBB buvo paversta *Interbrew* ir ieškovės susitarimo įgyvendinimo įrankiu, kad tam tikros šios organizacijos tarifinės nuostatos būtų pakreiptos jų karteliui palankia kryptimi, ir nedaro prielaidos, kad kiti dalyviai buvo informuoti apie šio kartelio buvimą. Be to, pažymėtina, kad *Interbrew* ir ieškovės tikslai, kuriuos buvo siekiama įgyvendinti per CBB ir „Vision 2000“ darbo grupės susitikimus, t. y. investicijų ir reklamos ribojimas „Vireka“ rinkoje ir naujos tarifų sistemos plėtojimas, bet kuriuo atveju sudarė tik nedidelę dalį kartelio, kuris turėjo kitų slaptų dalių, kaip antai bendras nepuolimo paktas, susitarimas dėl kainų ir nuolaidų mažmeninėje prekyboje, klientų pasidalijimas „Vireka“ sektoriuje ir pasikeitimas informacija apie pardavimą. Taigi tai, kad vyko darbo grupės „Vision 2000“ susitikimai, neleidžia daryti išvados, jog kartelis nebuvo slaptas.

178 Dėl 1993 m. sausio 28 d. susitikimo (žr. šio sprendimo 126 ir 131 punktus) pažymėtina, kad nors *Interbrew* atstovo parengtoje šio susitikimo ataskaitoje iš tikrųjų kalbama apie „prekiautojų alumi susitikimą“ ir jame atsispindi kartelis, kuriuo siekiama padidinti ir primesti minimalias alaus, parduodamo per tam tikrus platinimo kanalus, kainas, iš šios ataskaitos visiškai negalima daryti išvados, kad 1993 m. sausio 28 d. susitikime prekybininkai buvo supažindinti su jo antikonkurenciniais tikslais. Tai patvirtina, kad *Alken-Maes* ir *Interbrew* pardavimo politika buvo labai koordinuota, tačiau neleidžia daryti išvados, kad prekiautojai alumi buvo informuoti apie kartelio buvimą.

179 Dėl Prekybos federacijos 1997 m. rugpjūčio 4 d. laiško, skirto *Alken-Maes*, konstatuotina, kad jame tik smerkiama *Alken-Maes* pardavimo politika, kuri apsunkina nepriklausomų platintojų ateitį. Jis visiškai neleidžia daryti išvados, kad prekiautojai alumi žinojo apie kartelį.

180 Taigi argumentas, kad ginčijamo sprendimo nustatytas kartelis nebuvo slaptas, yra atmestinas.

181 Todėl vykdydama savo užduotį, kaip ją apibrėžia teismų praktika, minėta šio sprendimo 134 ir 135 punktuose, ir laikydamasi teisinio pagrindo, nustatyto Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalyje, Komisija, vertindama siektiną atgrasinančio poveikio poreikį, galėjo teisėtai atsižvelgti į šiuos kriterijus.

182 Dėl ieškovės argumento, kad atgrasančio poveikio poreikis tampa nebereikalingas, kai dėl Komisijos įsikišimo nutraukiamas pažeidimas, yra atmestinas, pabrėžiant, kad atgrasančio poveikio siekiama norint paveikti būsimą įmonės elgesį, ir to, kad įmonė,

objektyviai privalėdama tai padaryti, nutraukia pažeidimą, kai Komisija jį atskleidžia, nepakanka padaryti išvadai, jog ši įmonė iš tikrųjų susilaikys nuo tokio elgesio ateityje.

183 Visi argumentai, susiję su netinkamu atgrasančio baudos lygio apibrėžimu pažeidžiant proporcingumo principą, yra atmestini.

Dėl atsižvelgimo į didelių įmonių paprastai turimas teisines bei ekonomines žinias ir infrastruktūras

184 Iš teismų praktikos matyti, kad *non bis in idem* principas, taip pat nustatytas 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašytos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) protokolo Nr. 7 4 straipsnyje, yra bendrasis Bendrijos teisės principas, kurio laikymąsi užtikrina teismai (1966 m. gegužės 5 d. Teisingumo Teismo sprendimas *Gutmann prieš Komisiją*, 18/65 ir 35/65, Rink. p. 149, 172 ir 1972 m. gruodžio 14 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Boehringer prieš Komisiją*, 7/72, Rink. p. 1281, 3 punktas; 154 punkte minėto sprendimo *PVC II* 96 punktas, šiuo klausimu patvirtintas 97 punkte minėto sprendimo *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją* 59 punkte).

185 Bendrijos konkurencijos teisės srityje šis principas draudžia Komisijai dar kartą bausti arba persekioti įmonę už antikonkurencinius veiksmus, už kuriuos ji buvo nubausta arba dėl kurių buvo pripažinta nekalta ankstesniame Komisijos sprendime, dėl kurio nebegali būti paduotas ieškinys. Principo *non bis in idem* taikymui yra būtinos trys sąlygos: tos pačios faktinės aplinkybės, tas pats pažeidėjas ir tas pats saugomas teisinis interesas (2004 m. sausio 7 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją*, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, Rink. p. I-123, 338 punktas).

186 Šioje byloje konstatuotina, kad ginčijamo sprendimo 306 konstatuojamojoje dalyje pagrįsdama ieškovei skirtinos baudos padidinimą Komisija nustatė, jog ji turėjo teisinių bei ekonominių žinių ir infrastruktūrų, leidžiančių jai lengviau atpažinti pažeidimus savo veikloje ir suvokti iš to kylančias pasekmes konkurencijos teisės požiūriu. Be to, ginčijamo sprendimo 314 konstatuojamojoje dalyje pagrįsdama ieškovei skirtinos baudos padidinimą Komisija atsižvelgė į tai, kad ji jau du kartus buvo bausta už EB 81 straipsnio pažeidimą.

187 Šiuo požiūriu pirmiausia konstatuotina, kad šioje byloje taikyti *non bis in idem* principo, kaip jį apibrėžia konkurencijos srities teismų praktika (žr. 185 punktą), nėra būtinų sąlygų, nes skaičiuodama baudos dydį Komisija atsižvelgė tik į faktus, t. y. į tai, kad turėdama teisinių bei ekonominių žinių ir infrastruktūrų ieškovė savo veikloje galėjo lengviau atpažinti pažeidimus ir suvokti iš to kylančias pasekmes konkurencijos teisės požiūriu ir kad ji jau buvo du kartus bausta už EB 81 straipsnio pažeidimą. Bet kuriuo atveju Komisija ginčijamo sprendimo 306 ir 314 konstatuojamosiose dalyse baudą padidino remdamasi kitais motyvais. Todėl ketvirtoji ieškinio pagrindo dalis atmestina.

Dėl konkretaus pagrindinio baudos dydžio tinkamumo, atsižvelgiant į ieškovės nurodytas aplinkybes

188 Subsidiariai ieškovė teigia, kad net jei Komisija kvalifikuodama pažeidimą kaip labai sunkų nepažeidė vienodo požiūrio principo, pagrindinis baudos dydis vis dėlto turi būti sumažintas, jog būtų atsižvelgta į labai mažą pažeidimo poveikį Bendrijos rinkai ir kartelio objektu esančių produktų mažas pardavimo apimtis.

189 Primintina, kad pagal gairėse nustatytą metodą (žr. šio sprendimo 139–143 punktus) Komisija, apskaičiuodama baudos dydį, išeities tašku laikė pagal pažeidimo sunkumą apskaičiuotą bendrą pagrindinį dydį, paskui šį bendrą pagrindinį dydį patikslino, atsižvelgdama, pirma, į nagrinėjamų įmonių faktinį ekonominį pajėgumą padaryti pastebimą žalą kitiems ūkio subjektams ir ypač vartotojams, antra, į būtinybę nustatyti tokį baudos lygį, kuris užtikrintų pakankamą atgrasantį poveikį, ir, trečia, į būtinybę atsižvelgti į tai, kad didelės įmonės paprastai turi teisinių bei ekonominių žinių ir infrastruktūrų, leidžiančių joms lengviau atpažinti pažeidimus savo veikloje ir suvokti iš to kylančias pasekmes konkurencijos teisės požiūriu.

190 Šio sprendimo 133–187 punktuose buvo nutarta, kad Komisija, kvalifikuodama pažeidimą kaip labai sunkų ir atlikusi minėtus nuoseklius patikslinimus, nepažeidė jokio ieškovės nurodyto principo. Be to, svarbu priminti, kad už labai sunkius pažeidimus gairėse yra numatyta didesnė kaip 20 milijonų eurų bauda.

191 Dėl ieškovės argumento, kad konkretus pagrindinis nustatytos baudos dydis bet kuriuo atveju yra neproporcingas, atsižvelgiant į tą aplinkybę, kad kartelio objektu esantys produktai sudaro mažiau kaip 2,5 % bendro šių produktų suvartojimo Europos Sąjungoje, pažymėtina, kad pažeidimo sunkumas nepriklauso vien nuo jo geografinių ribų ir nuo pažeidimo objektu esančių produktų pardavimo apimties bendro šio produkto pardavimo Europos Sąjungoje atžvilgiu. Iš tikrųjų, neatsižvelgiant į minėtus kriterijus, bendra atitinkamo pardavimo vertė taip pat yra svarbus pažeidimo sunkumo rodiklis, teisingai atspindintis sandorių, kuriems pažeidimu siekiama netaikyti normalių konkurencijos sąlygų, ekonominę svarbą. Šioje byloje neginčijama, kad atitinkamo pardavimo vertė gali būti įvertinta apie 1 200 milijonų

eurų, o tai parodo didelę ekonominę sektoriaus svarbą. Šiuo požiūriu konkretus nustatytas 25 milijonų eurų pagrindinis baudos dydis negali būti laikomas pernelyg dideliu.

192 Dėl nurodomos Komisijos praktikos sprendime *Besiūliai plieno vamzdžiai* pakanka konstatuoti, kad ji neturi reikšmės pagal šio sprendimo 153 punkte minėtą teismų praktiką.

193 Galiausiai pažymėtina, kad Komisija šiame sprendime atsižvelgė į tą aplinkybę, jog pažeidimo objektu esantys besiūliai vamzdžiai sudaro tik 19 % besiūlių vamzdžių, kurie gali būti naudojami naftos ir dujų pramonėje, taigi pažeidimo poveikis buvo ribotas, nes pramonė galėjo pasinaudoti kitais, kartelio nepaveiktais produktais. Šioje byloje pažeidimas apėmė gerokai didesnę Belgijoje prieinamo alaus dalį, nes Komisija ginčijamo sprendimo 4 konstatuojamojoje dalyje nurodė, ir šiuo klausimu jai nebuvo prieštaraujama, kad 1998 m. kartelio šalys pagamino apie 70 % Belgijoje parduoto alaus.

194 Atsižvelgiant į visus šiuos samprotavimus, ieškovės argumentas dėl tariamai netinkamo paskirtos baudos dydžio yra atmestinas.

195 Todėl visas ieškinio pagrindas yra atmestinas.

2. *Dėl ieškinio pagrindo, susijusio su klaidingu pažeidimo trukmės vertinimu*

a) Šalių argumentai

196 Nurodžiusi, kad neginčija jos atžvilgiu nustatytų faktinių aplinkybių tikrumo, ieškovė teigia, jog Komisija, nustatydama pažeidimo trukmę, klaidingai įvertino tam tikrus faktus. Kad pagrįstų išvadą, jog pažeidimas tęsėsi iki 1998 m. sausio 28 d., Komisija pirmiausia remiasi pokalbiu telefonu ir dviem ieškovės bei *Interbrew* susitikimais, su kelių mėnesių pertrauka įvykusiais po 1996 m. liepos mėn. Tačiau Komisija neįrodė, kad pažeidimas tęsėsi po 1996 m. liepos mėn. Turi būti pripažinta, kad inkriminuojamas elgesys truko ne ilgiau kaip trejus metus ir šešis mėnesius, dėl to konkretus pagrindinis baudos dydis turėtų būti pagrįstai padidintas gerokai mažiau nei 45 %. Taigi Pirmosios instancijos teismas, atsižvelgdamas į tikrąją pažeidimo trukmę, pagal savo praktiką turėtų sumažinti ieškovei skirtą baudą.

197 Pirma, dėl 1996 m. gruodžio 9 d. įvykusio *Interbrew* ir ieškovės pokalbio telefonu ieškovė pažymi, kad, priešingai nei leidžia manyti Komisijos daroma nuoroda į kitus bylos dokumentus, vienintelis dokumentas, kuriuo Komisija grindžia savo išvadą, yra L. B., atsakingo už valdymo priežiūrą įmonėje *Alken-Maes*, 1996 m. lapkričio 27 d. ranka daryti užrašai su komentarais.

198 Ieškovė neginčija, kad šie užrašai buvo padaryti per 1996 m. lapkričio mėn. vidaus susitikimą, kurio tikslas, pasak jos, buvo aptarti naujus *Interbrew* tarifus, *Alken-Maes* per savo klientus sužinojus apie naujas bendras *Interbrew* pardavimo sąlygas. Tačiau ieškovė ginčija tai, kaip Komisija aiškina tris vėliau padarytus šių užrašų komentarus, kiekviename iš kurių yra data „9/12/96“ ir kurie greičiausiai yra atsakymai į iš pradžių užrašuose suformuluotus klausimus dėl dar neaiškių *Interbrew* tarifų politikos aspektų. Komisija suklydo darydama išvadą, kad šiems komentarams

padaryti buvo būtina kreiptis į A. B. (*Interbrew*) ir kad tai buvo padaryta 1996 m. gruodžio 9 d., *Interbrew* pateikus vieną teigiamą ir du neigiamus atsakymus. Pasak ieškovės, kiti ginčijamame sprendime cituojami bylos dokumentai neleidžia pagrįsti šio aiškinimo. 1996 m. lapkričio 27 d. užrašų komentarai galėjo atsirasti dėl su jokiu tiesioginiu kontaktu su *Interbrew* nesusijusio patikrinimo, atlikto, pavyzdžiui, per platintojus, kurie tik perdavė jiems A. B. pateiktą paaiškinimą. Kadangi *Alken-Maes* buvo dalinė *Interbrew* produktų platintoja, suprantama, kad ji siekė suprasti naują *Interbrew* tarifą, susijusį su logistikos sąlygomis. Taigi nagrinėjamo dokumento nepakanka Komisijos nuomonei pagrįsti.

199 Antra, dėl 1997 m. balandžio 17 d. susitikimo ieškovė tvirtina, kad šis susitikimas nėra su Belgijos rinka susijusio kartelio įrodymas, nes jo tikslas, remiantis ginčijamo sprendimo 96 konstatuojamojoje dalyje cituojamu J. D. (*Interbrew*) pareiškimu, buvo potencialus grupių susitarimas ir įmonių pelningumo padidinimas, jei *Interbrew* nupirktų ieškovės filialą *Alken-Maes*.

200 Ieškovė ginčija Komisijos aiškinimą, kad minėtas J. D. pareiškimas įrodo šio susitikimo antikonkurencinį pobūdį. Šiame pareiškime yra trumpai nušviesti *Interbrew* ir *Alken-Maes* kontaktai. Dėl 1997 m. balandžio 17 d. susitikimo J. D. tik nurodo, kad susitikimo dalyviai ištyrė kiekvieną *Alken-Maes* pelno ir nuostolių ataskaitos eilutę, o tai bet kuriuo atveju yra būtina derantis dėl galimo įmonės perleidimo. Visi penki dokumente cituojami punktai yra *Alken-Maes* veiklos rezultatui arba jo skaičiavimo būdui įtakos turintys veiksniai.

201 Ieškovė taip pat ginčija Komisijos išvadą, kad R. V., *Alken-Maes* vadovo, dalyvavimas susitikime būtų mažai tikėtinas, jei būtų kalbama apie *Alken-Maes* perleidimą,

atsižvelgiant į tai, kad jam šis veiksmas yra potencialiai nenaudingas. Pasak ieškovės, šis dalyvavimas anaiptol nėra keistas, ypač jei atitinkamas vadovas nenori prarasti savo įtakos bendrovėje. Be to, jis juo labiau pateisinamas, nes *Interbrew* numatė įsigijimą „management buy out" būdu, suteikiančiu svarbų vaidmenį veikiančiai vadovybei, kaip liudija du prie bylos pridėti pareiškimai, būtent C. ir T. pareiškimai.

202 Trečia, dėl 1998 m. sausio 28 d. susitikimo, kuriame dalyvavo A. D. (*Interbrew*) ir N. V. (*Alken-Maes*), ieškovė tvirtina, kad iš esmės buvo kalbama apie ankstesnius ryšius. Ji taip pat nurodo, kad, pasak *Interbrew* atstovo, *Alken-Maes* atstovas nieko nežinojo apie šiuos įvykius.

203 Pasak ieškovės, niekas nepatvirtina Komisijos nuomonės dėl 1998 m. sausio 28 d. A. D. ranka darytų užrašų svarbos, t. y. esą jie parodo, kad šią dieną kartelis egzistavo. Niekas neleidžia daryti išvados, kad šių užrašų turinys gali būti priskirtas abiem šalims – tai klaidingai daro Komisija, kildindama A. D. užrašų turinį iš tariamo pokalbio, nors šių užrašų turinyje galėjo atsispindėti tik *Interbrew* požiūris. Beje, keista, kad *Alken-Maes* atstovas, nebūdamas informuotas, galėjo išsamiai aprašyti 1994 m. sudarytus susitarimus. Be to, ginčijamame sprendime neginčijama, kad 1998 m. sausio 28 d. susitikimas neturėjo jokio tęsinio. Darytina išvada, kad šie užrašai neįrodo susitarimo ar bendrų veiksmų buvimo arba įgyvendinimo nurodytą dieną, bet tik atspindi teigiamą *Interbrew* 1994 m. sudaryto kartelio vertinimą ir norą jį atnaujinti.

204 Ieškovė daro išvadą, kad inkriminuojamas elgesys tęsėsi ne ilgiau kaip trejus metus ir šešis mėnesius ir todėl turi būti sumažinta dėl pažeidimo trukmės padidinta bauda.

205 Komisija visų pirma pabrėžia, kad ieškovė, teigdama, esą kartelis baigėsi 1996 m. liepos mėn., ginčija jo trukmę, nors ir nurodo, kad neginčija faktinių aplinkybių. Taip pat Komisija pateikė pakankamai antikonkurencinių kontaktų tarp ieškovės ir *Interbrew* buvimo iki 1998 m. sausio 28 d. įrodymų. Galiausiai, kadangi ieškovė viešai neatsiribojo nuo susitikimų, kurių antikonkurencinis tikslas buvo nustatytas ir kuriuose ji prisipažįsta dalyvavusi, bet kuriuo atveju ji yra atsakinga už dalyvavimą kartelyje iki 1998 m. sausio 28 dienos.

b) Pirmosios instancijos teismo vertinimas

206 Pagal Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalį pažeidimo trukmė yra vienas iš kriterijų, į kuriuos turi būti atsižvelgta nustatant, kokio dydžio baudą skirti konkurencijos normas pažeidusioms įmonėms.

207 Remiantis gairėmis, reikia skirti trumpalaikius pažeidimus (paprastai mažiau nei vienerių metų), už kurių sunkumą skirta pagrindinė bauda nedidinama, vidutinės trukmės pažeidimus (paprastai nuo vienerių iki penkerių metų), už kuriuos ši bauda gali būti padidinta iki 50 %, ir ilgalaikius pažeidimus (paprastai daugiau nei penkerių metų), už kuriuos ši bauda gali būti padidinta iki 10 % už kiekvienus metus (1 punkto B dalies pirmoji pastraipa, pirma–trečia įtraukos).

208 Ginčijamo sprendimo 281 konstatuojamojoje dalyje Komisija nurodė turinti įrodymų, kad *Interbrew* ir *Alken-Maes* kartelis truko ne trumpiau kaip nuo 1992 m. sausio 28 d. iki 1998 m. sausio 28 dienos. Ji nurodė, kad „1993 m. sausio 28 d. buvo sužinota apie pirmąjį susitikimą, kurio tikslas buvo aiškiai antikonkurencinis“, ir kad „1998 m. sausio 28 d. įvyko paskutinis su karteliu susijęs

susitikimas ir Komisija turi su juo susijusius dokumentus“. Komisija padarė išvadą, kad „pažeidimo trukmė yra penkeri metai ir viena diena“. Ši išvada pakartojama ginčijamo sprendimo rezoliucinėje dalyje, kurioje Komisija nurodė, kad pažeidimas tęsėsi „nuo 1993 m. sausio 28 d. iki 1998 m. sausio 28 dienos“.

209 Ginčijamo sprendimo 282 konstatuojamojoje dalyje Komisija nurodė, kad ieškovė ginčija pažeidimo trukmę ir teigia, jog derybos tarp *Alken-Maes* ir *Interbrew* prasidėjo tik 1994 m. spalio 12 d. ir baigėsi 1996 m. liepos mėn. Tačiau Komisija atmetė šiuos argumentus nutarusi, kad yra pakankamai konstatuoto pažeidimo trukmės įrodymų.

210 Šio ieškinio pagrindo kontekste ieškovės argumentai iš naujo yra skirti tai aplinkybei, kad Komisija netinkamai apibrėžė pažeidimo trukmę. Ieškovė ginčija baudos padidinimą dėl to, kad, jos manymu, pažeidimas tęsėsi tik iki 1996 m. liepos mėn.

211 Taip pat konstatuotina, kad ieškovė tiesiogiai nereikalauja panaikinti ginčijamo sprendimo 1 straipsnio, apibrėžiančio jos dalyvavimo darant pažeidimą trukmę. Iš esmės ieškovė ieškinio pagrindą, susijusį su pažeidimo trukme, pateikia tik subsidiariai, pagrįsdama prašymą sumažinti jai skirtą baudą.

212 Tačiau šiuo atveju iš ieškovės raštų darytina išvada, kad ji iš esmės ginčija ginčijamo sprendimo teisėtumą tiek, kiek jo rezoliucinės dalies 1 straipsnyje nustatyta, kad pažeidimas tęsėsi nuo 1993 m. sausio 28 d. iki 1998 m. sausio 28 dienos. Ieškovė savo ieškinio pareiškime nurodė, kad „ginčijamas sprendimas nėra pagrįstas jame nustatant, jog pažeidimas tęsėsi nuo 1993 m. sausio 28 d. iki 1998 m. sausio

28 d.“, ir kad Komisija „nepateikė pakankamai <...> įrodymų, jog pažeidimas tęsėsi po 1996 m. liepos mėn.“. Dublike ieškovė taip pat nurodo, kad, „tinkamai susipažinusi su byla, (Komisija) būtų konstatavusi mažesnę pažeidimo trukmę ir tai būtų turėję atitinkamą įtaką baudos dydžiui“. Taip pat yra aišku, kad ieškovė ginčijo pažeidimo trukmę per administracinę procedūrą, pirmiausia savo atsakyme į pranešimą apie kaltinimus, kaip yra nurodyta šio sprendimo 512 punkte.

213 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad šiuo ieškinio pagrindu, susijusiu su pažeidimo trukme, ieškovė siekia ne tik baudos sumažinimo, bet ir dalinio ginčijamo sprendimo panaikinimo, ypač jo rezoliucinės dalies 1 straipsnio, tiek, kiek Komisija jame klaidingai nustato, kad pažeidimas tęsėsi iki 1998 m. sausio 28 dienos.

214 Taigi nagrinėjant šį ieškinio pagrindą reikia nustatyti, ar, remdamasi nurodytomis faktinėmis aplinkybėmis, Komisija pateikė pakankamai įrodymų, kad pažeidimas tęsėsi iki 1998 m. sausio 28 dienos.

215 Šiuo atžvilgiu dėl EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidimo įrodymų pateikimo primintina, kad Komisija turi įrodyti savo konstatuotą pažeidimą ir pateikti pakankamai įrodymų, patvirtinančių pažeidimą sudarančių aplinkybių buvimą (1998 m. gruodžio 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Baustahlgewebe prieš Komisiją*, C-185/95 P, Rink. p. I-8417, 58 punktas ir 1999 m. liepos 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Komisija prieš Anic Partecipazioni*, C-49/92 P, Rink. p. I-4125, 86 punktas). Kilus abejonėms, teisėjas jas turėtų spręsti įmonės, kuriai skirtas pažeidimą konstatuojantis sprendimas, naudai. Taigi teisėjas negali pripažinti, kad Komisija pateikė pakankamai pažeidimo buvimo įrodymų, jei šiuo klausimu dar yra abejonių, ypač kai nagrinėjamas ieškinys dėl sprendimo, kuriuo paskirta bauda, panaikinimo.

216 Iš esmės tokioje situacijoje yra būtina atsižvelgti į nekaltumo prezumpcijos principą, įtvirtintą EŽTK 6 straipsnio 2 dalyje ir esantį viena iš pagrindinių teisių, kurios, remiantis Teisingumo Teismo praktika, patvirtinta Suvestinio Europos Akto preambulėje, Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnio 2 dalyje ir 2000 m. gruodžio 7 d. Nicoje paskelbtos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje (OL C 364, p. 1), yra saugomos Bendrijos teisės sistemoje. Atsižvelgiant į nagrinėjamų pažeidimų pobūdį ir paskirtų sankcijų pobūdį bei griežtumą, nekaltumo prezumpcijos principas taikomas ir procedūroms dėl įmonėms taikomų konkurencijos normų pažeidimų, kai per šias procedūras gali būti nustatytos vienkartinės arba periodiškai mokamos baudos (žr. 1999 m. liepos 8 d. Teisingumo Teismo sprendimų *Hüls prieš Komisiją*, C-199/92 P, Rink. p. I-4287, 149 ir 150 punktus ir *Montecatini prieš Komisiją*, C-235/92 P, Rink. p. I-4539, 175 ir 176 punktus).

217 Taigi Komisija turi pateikti tikslius ir neprieštaringus įrodymus, patvirtinančius, kad pažeidimas tikrai buvo padarytas (žr. šio sprendimo 99 punkte minėto sprendimo *Volkswagen prieš Komisiją* 43 ir 72 punktus ir nurodytą teismų praktiką).

218 Vis dėlto reikia pabrėžti, kad kiekvienas Komisijos pateiktas įrodymas nebūtinai turi atitikti šiuos kriterijus kiekvieno pažeidimo elemento atžvilgiu. Pakanka, kad šiuos reikalavimus atitiktų institucijos pateiktų įrodymų visuma (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 154 punkte minėto sprendimo *PVC II* 768–778 punktus, ypač 777 punktą, patvirtintą Teisingumo Teismo nagrinėjant apeliacinį skundą šio sprendimo 97 punkte minėtame sprendime *Limburgse Vinyl Maatschappij ir kt. prieš Komisiją* 513–523 punktuose).

Dėl 1996 m. gruodžio 9 d. pokalbio telefonu

219 Dėl tariamo 1996 m. gruodžio 9 d. su pažeidimu susijusio kontakto visų pirma turi būti konstatuota, kad Komisija ginčijamo sprendimo 91 konstatuojamojoje dalyje

tvirtina, jog „po (1996 m.) rugsėjo 19 d. įvykusio susitikimo už valdymo kontrolę atsakingas asmuo įmonėje *Alken-Maes* 1996 m. gruodžio 9 d. telefonu kalbėjosi su *Interbrew* „Food" direktoriumi dėl tam tikrų klausimų, kurie *Alken-Maes* kilo dėl tarifų nagrinėjimo". Pagrįsdama šią išvadą Komisija remiasi *Alken-Maes* 2000 m. kovo 7 d. laiško Komisijai 42 priedą sudarančio dokumento paskutiniu puslapiu (žr. šio sprendimo 72 punktą), kuris pateikiamas Komisijos bylos 8513 puslapyje. Šalys sutinka, kad šis dokumentas – tai L. B. (*Alken-Maes*) 1996 m. lapkričio 27 d. užrašai, daryti per įmonės vidaus susitikimą, kurio tikslas buvo išnagrinėti naujus *Interbrew* tarifus, ir kad pats dokumento autorius jame padarė vėlesnius komentarus, kurie yra savotiški atsakymai į klausimus, iš pradžių suformuluotus šiuose užrašuose.

220 Pirmosios instancijos teismui raštu pateikus klausimą, kuriuo buvo prašoma patikslinti, kuo būtent remdamasi ginčijamo sprendimo 91 dalyje ji padarė išvadą, kad 1996 m. gruodžio 9 d. tarp L. B. (*Alken-Maes*) ir A. B. (*Interbrew*) įvyko pokalbis telefonu dėl *Interbrew* tarifų, Komisija visų pirma nurodė, kad 1996 m. lapkričio 27 d. įmonės vidaus susirinkimas, per kurį buvo daryti užrašai, vyko atsižvelgiant į *Interbrew* ir *Alken-Maes* 1996 m. liepos 29 d. susitikimą, kuriame buvo išsamiai aptariami *Interbrew* ketinimai dėl logistikos aspekto jos pardavimo politikoje, pakeistoje ir taikomoje nuo 1997 m. sausio 1 d. įsigaliojus naujam tarifui.

221 Komisija nurodė, kad išnagrinėjusi 1996 m. lapkričio 27 d. užrašus, kuriuos sudaro šeši punktai, ir kiekvienas punktas prasideda brūkšniu, po kurio yra vienos arba dviejų eilučių tekstas, kiekvieną kartą su klaustuku, padarė išvadą, kad šie užrašai yra L. B. (*Alken-Maes*) klausimai, kurie jam kilo dėl *Interbrew* tarifų, ir kad vėliau dokumente padaryti komentarai nurodo, kur reikia ieškoti atsakymo, arba pateikia atsakymą į atitinkamus klausimus. Šiuo atveju komentarai, kuriuose yra atsakymas į tam tikrus klausimus, leidžia nustatyti, kad atsakymai iš *Interbrew* buvo gauti 1996 m. gruodžio 9 dieną.

222 Atsižvelgiant į tai, kad ieškovė kategoriškai ginčija šį aiškinimą, turi būti išnagrinėta, kiek šie vėlesni komentarai kyla iš antikonkurencinio *Alken-Maes* ir *Interbrew* kontakto ir atitinkamai kiek jie įrodo jo buvimą.

223 Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad 1996 m. lapkričio 27 d. dokumento, pavadinto „Tariefstudie“, paskutiniame puslapyje yra šešių klausimų dėl *Alken-Maes* tarifų sąrašas.

224 Atrodo, kad užrašų darymo dieną autorius dar nežinojo atsakymų į kiekvieną iš šešių suformuluotų klausimų. Dokumentas verčia manyti, kad buvo imtasi tam tikrų veiksmų dėl kiekvieno iš šešių klausimų, jog būtų gautas atsakymas. Prie pirmojo ir šeštojo klausimų, susijusių su teisiniais aspektais, yra aiški nuorodą į asmenį, pavadintą „(P. V. D.)“, – greičiausiai turimas omenyje tuometinis *Alken-Maes* patarėjas teisės klausimais. Taip pat prie trečiojo klausimo nurodoma, kad platinant reikia apklausti klientus (checken bij klanten via distributie).

225 Dėl antrojo, ketvirtojo ir penktojo klausimų, prie kurių vėliau prirašyti nagrinėjami komentarai, svarbu pažymėti, kad antrasis klausimas pradedamas žodžiais „check IB“, kur „IB“ akivaizdžiai reiškia *Interbrew*. Būtent prie šio antrojo klausimo yra padarytas vėlesnis užrašas „Ja, volgen (A. B.) (IB) 9/12/96“. Šis komentaras verčia manyti, kad, imdamasis veiksmų atsakymui į šį klausimą gauti, L. B. (*Alken-M*aes) 1996 m. gruodžio 9 d. susisiekė su *Interbrew*, būtent su A. B., kuris į klausimą atsakė teigiamai. Taip pat turi būti aiškinami kiti du komentarai, kuriuose yra 1996 m. gruodžio 9 d. data.

226 Dėl ieškovės argumento, esą šie atsakymai galėjo būti gauti iš platintojų, turi būti konstatuota, jog šiai nuomonei prieštarauja tai, kad, pavyzdžiui, iš su trečiuoju klausimu susijusių užrašų aiškiai matyti, jog atsakymas turi būti gautas iš klientų ir platintojų, tačiau prie trečiojo klausimo nėra tokio pobūdžio komentaro kaip prie antrojo, ketvirtojo ir penktojo klausimų.

227 Taigi, atrodo, yra nustatyta, kad atsakymai į trečiąjį klausimą ir į antrąjį, ketvirtąjį bei penktąjį klausimus buvo gauti nurodytais kanalais. Šiomis aplinkybėmis tai, kad iš trečiojo klausimo visiškai aišku, jog į jį turi atsakyti klientai, o antrasis klausimas tiesiogiai verčia dėl patikrinimo kreiptis į *Interbrew*, patvirtina, kad buvo numatyta į ją kreiptis dėl atsakymų į kai kuriuos klausimus. Be to, ta aplinkybė, kad trijuose komentaruose, kuriais atsakoma į klausimus, yra vienodai užrašyta 1996 m. gruodžio 9 d. data ir kad viename iš jų yra aiški nuoroda į *Interbrew* ir į vieną iš jos atstovų, leidžia atmesti pagrįstas abejones, kad 1996 m. gruodžio 9 d. telefonu ar kitokiu būdu buvo įvykęs antikonkurencinis kontaktas.

228 Darytina išvada, kad buvo pateiktas įrodymas dėl 1996 m. gruodžio 9 d. buvusio kontakto, susijusio su pažeidimu.

Dėl 1997 m. balandžio 17 d. susitikimo

229 Dėl tariamai neteisėto 1997 m. balandžio 17 d. susitikimo ginčijamo sprendimo 95 konstatuojamojoje dalyje Komisija tvirtina, kad *Interbrew*, ieškovės ir *Alken-Maes* vadovai susitiko 1997 m. balandžio 17 d. Paryžiuje. Ieškovė neginčija, kad toks susitikimas buvo.

230 Be to, ginčijamo sprendimo 96 konstatuojamojoje dalyje Komisija pateikia tuometinio *Interbrew* generalinio direktoriaus J. D. pareiškimą dėl šio susitikimo turinio ir padaro išvadą, kaip matyti iš 284 konstatuojamosios dalies, kad šio susitikimo dalykas buvo *Interbrew* ir ieškovės veiksmų koordinavimas rinkoje, o tai ieškovė kategoriškai ginčija.

231 Šiuo atžvilgiu pirmiausia svarbu pažymėti, kad ieškovė ginčija *Interbrew* pareiškimo įrodomąją galią ne dėl to, kad tai yra tik vienašališkas įmonės pareiškimas, bet tik dėl to, kad susitikimo ataskaita neįrodo, jog susitikimo dalykas buvo antikonkurencinis.

232 *Interbrew* pareiškimo 1997 m. balandžio 17 d. susitikimui skirtoje dalyje sakoma:

„Aukščiausio lygio susitikimai, kuriuose nedalyvavau, buvo su *Kronenbourg*. Vėliau buvo „instruktažo susitikimai“, kuriuose mes visi dalyvavome (generaliniai direktoriai bei „Food“ ir „Vireka“ direktoriai).

<...>

(1997 m. balandžio d. 17) susitikimas buvo tik vienas iš šių instruktažo susitikimų su (ieškove) (K. atstovavo (ieškovei)). Mes („Belgija“ ir „Prancūzija“, bet kiekviena atskirai) turėjome atsiskaityti dėl bendrų veiksmų. Per šį susitikimą nuosekliai peržiūrėjome P & L (*Profit & Loss account*, arba pelno ir nuostolių ataskaitą) ir sistemiškai nagrinėjome, kaip sumažinti išlaidas ir padidinti pelningumą. Buvo

aptariamos šios temos: 1) gamyba; 2) bendros platinimo platformos; 3) kainų sumažinimai iki ar po akcizų (tai nagrinėjo ir CBB); 4) rinkodara ir investicijos į reklamą (*share of voice*); 5) alaus rinkos augimas ir apimčių didinimo metodai, grindžiami pasisekimu Prancūzijos gėrimų rinkoje.

Plano įgyvendinimo atžvilgiu nemažai dalykų įgyvendinome „Food“ sektoriuje; gerokai daugiau nei sektoriuje „Vireka“, kur beveik nieko neįvyko.

„Food“ sektoriuje buvo susitarta dėl:

— kainų sumažinimo taikant nuolaidas vartotojams (pvz., 5 + 1 nemokamai),

— pardavimo klausimų (pvz., kupono vertė akcijų metu),

— prospektų kiekio (pvz., didžiausias; 10 prospektų *GIB* alaus statinei).

<...>“

233 Pažymėtina, kad šiame pareiškime daroma nuoroda į „nuoseklų“ nagrinėjimą neleidžia tvirtai nustatyti, ar tai yra bendras *Kronenbourg* ir *Alken-Maes* pelno ir nuostolių ataskaitų nagrinėjimas, ar lygiagretus, pirma, *Alken-Maes* ir, antra, *Interbrew* pelno bei nuostolių ataskaitų nagrinėjimas.

234 Taip pat turi būti pažymėta, jog, neatsižvelgiant į tai, kad atsakydamos į rašytinį Pirmosios instancijos teismo klausimą šalys pateikė skirtingus paaiškinimus, iš 1997 m. balandžio 17 d. susitikimui skirtos pareiškimo dalies, nelikus pagrįstų abejonių, darytina išvada, kad šis susitikimas buvo susijęs su pažeidimu.

235 Antikonkurencinis susitikimo dalykas išryškėja visų pirma iš konkrečiai per derybas nagrinėtų temų. Pats faktas, kad tokie klausimai, kaip antai „gamyba“, „nuolaidos kainų atžvilgiu“ arba „rinkodara ir investicijos į reklamą“, yra pagrindinių konkurentų alaus rinkoje aukščiausių vadovų susitarimo objektas, leidžia daryti išvadą dėl jo antikonkurencinio dalyko.

236 Antra, iš *Interbrew* pareiškimo ištraukos, pateikiamos ginčijamo sprendimo 96 konstatuojamojoje dalyje, aiškiai matyti, kad 1997 m. balandžio 17 d. susitikimas yra pateikiamas kaip „instruktažo susitikimų“ pavyzdys, kurio tikslas – vėlesni kartelio aukščiausio lygio susitikimai, nekylant abejonių dėl jo antikonkurencinio pobūdžio.

237 Trečia, šiomis aplinkybėmis sąvokos „bendri veiksmai“ („synergie“) vartojimas 96 konstatuojamojoje dalyje cituojamoje ištraukoje verčia manyti, kad taip yra apibūdinamas bendras rezultatas, kurio aukščiausio lygio kartelio vadovai tikėjosi iš „instruktažo susitikimų“, ir 1997 m. balandžio 17 d. susitikimas yra pateikiamas kaip vieno iš šių susitikimų pavyzdys, o ne konkrečiai atskiram *Kronenbourg/Alken-Maes* pirkimo klausimui skirtas susitikimas. Be to, kaip teisingai pažymi Komisija savo

triplike, pareiškimo autorius šią sąvoką iš anksto pavartojo tam, kad apibūdintų ne derybas dėl galimo *Kronenbourg/Alken-Maes* pirkimo, bet tam tikrus *Interbrew* ir *Alken-Maes* bendradarbiavimo Prancūzijoje aspektus. Šie veiksniai taip pat patvirtina 1997 m. balandžio 17 d. susitikimo antikonkurencinį pobūdį.

238 Ketvirta, kaip nurodo Komisija, visi minėti aspektai turi būti nagrinėjami kitų *Alken-Maes* pareiškimų, padarytų per administracinę procedūrą, kontekste. Pažymėtina, kad savo 1999 m. gruodžio 27 d. atsakyme į Komisijos 1999 m. lapkričio 11 d. prašymą pateikti informaciją *Alken-Maes* nurodė, kartu prašydama taikyti pranešimą dėl bendradarbiavimo, kad „1992–1998 metais buvo daug susitikimų tarp *Alken-Maes* darbuotojų, daugiausia generalinio direktoriaus pareigas einančio R. V., ir *Interbrew* darbuotojų, daugiausia T. ir J. D., susitikimų, kuriuose susitarta dėl alaus platinimo ir pardavimo Belgijoje".

239 Dėl argumento, susijusio su R. V. dalyvavimu balandžio 17 d. susitikime, manytina, kad šis dalyvavimas negali turėti įtakos vienokiai ar kitokiai prielaidai ir juo neturi būti remiamasi.

240 Atsižvelgiant į visus šiuos samprotavimus, darytina išvada, kad Komisija pateikė pakankamai įrodymų dėl 1997 m. balandžio 17 d. susitikimo neteisėto pobūdžio.

Dėl 1998 m. sausio 28 d. susitikimo

241 Dėl 1998 m. sausio 28 d. susitikimo, kurio buvimo ieškovė neginčija, turinio *Interbrew* komercijos direktoriaus Belgijai A. D. užrašams suteiktina reikšmė

priklauso nuo išvadų, kurios gali būti padarytos dviem aspektais, t. y. atsižvelgus į šių užrašų turinio pobūdį ir į tai, kiek jie aktualūs.

242 Visų pirma dėl savo turinio pobūdžio *Interbrew* atstovo A. D. užrašai yra vientisi ir struktūrizuoti, juose nėra taisymų, visa tai verčia daryti išvadą, kad tai yra ne pokalbio metu daryti užrašai, o atmintinė.

243 Antra, dėl jų turinio aktualumo, atrodo, kad autorius tam tikrus dalykus vertino kaip aktualius. Pavyzdžiui, du pirmieji punktai pavadinti atitinkamai „organizacija, susitarimas" ir „aktualūs klausimai", jie yra pirmajame skyrelyje „Dalykai". Taip pat trečiasis skyrelis „Vireka" susitarimas", atrodo, yra skirtas atitinkamo būsimojo susitarimo organizavimui. Be to, antrajame skyrelyje, pavadintame „Retroaktyvumas 1994 1 1", atsispindi „įgyvendinti dalykai", ir tai neleidžia atmesti to, kad autorius įgyvendintų dalykų pasekmes dar laiko aktualiomis.

244 Kadangi *Interbrew* ir ieškovės 1998 m. sausio 28 d. susitikimo buvimas yra neginčijamas, remiantis 1997 m. balandžio 17 d. susitikimo analize turi būti išnagrinėta (žr. šio sprendimo 237 punktą), kokią reikšmę reikia suteikti šiems užrašams, atsižvelgiant į *Alken-Maes* 1999 m. gruodžio 27 d. atsakymą į Komisijos 1999 m. lapkričio 11 d. prašymą pateikti informaciją, pagal kurį „1992–1998 m. laikotarpiu buvo daug susitikimų tarp *Alken-Maes* darbuotojų, daugiausia generalinio direktoriaus pareigas einančio (R. V.) ir *Interbrew* darbuotojų, daugiausia (T.) ir (J. D.), kuriuose susitarta dėl alaus platinimo ir pardavimo Belgijoje". Šis pareiškimas savaime reiškia, jog ieškovė pripažįsta, kad antikonkurenciniai susitikimai, kuriuose ji dalyvavo, vyko iki 1998 metų. Taigi jo turinys leidžia laikyti A. D. užrašus patvirtinančiais antikonkurencinį 1998 m. sausio 28 d. susitikimo pobūdį.

245 Be to, pažymėtina, jog pagal teismų praktiką nustačius, kad įmonė dalyvavo akivaizdžiai konkurenciją pažeidžiančiuose susitikimuose, ji pati turi pateikti įrodymų, kad jos dalyvavimas tokiuose susitikimuose neturėjo jokio konkurencijai prieštaraujančio tikslo, įrodyti, jog ji savo konkurentams paaiškino, kad tame susitikime dalyvavo kitu tikslu nei jie (šio sprendimo 216 punkte minėto sprendimo *Hüls prieš Komisiją* 155 punktas; šio sprendimo 216 punkte minėto sprendimo *Montecatini prieš Komisiją* 181 punktas ir šio sprendimo 185 punkte minėto sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją* 81 punktas). Jei nėra tokį atsiribojimą įrodančių faktų, įmonės dalyvavimas, net ir pasyvus, tokiuose susitikimuose leidžia daryti išvadą, kad ji dalyvavo juose sukurtame kartelyje (šio sprendimo 185 punkte minėto sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją* 84 punktas ir 2002 m. kovo 20 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *HFB ir kt. prieš Komisiją*, T-9/99, Rink. p. II-1487, 223 punktas). Be to, dėl to, kad įmonė neįgyvendino per šiuos susitikimus pasiektų susitarimų, atsakomybė už dalyvavimą kartelyje nepanaikinama (šio sprendimo 185 punkte minėto sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją* 85 punktas; šio sprendimo 57 punkte minėto sprendimo *Mayr-Melnhof prieš Komisiją* 135 punktas ir šio sprendimo 31 punkte minėto sprendimo *Cementas* 1389 punktas).

246 Šioje byloje konstatuotina, jog ieškovė nepateikė įrodymų, kad dalyvaudama – ir tai yra neginčijama – 1998 m. sausio 28 d. susitikime ji neturėjo jokių antikonkurencinių ketinimų; be kita ko, ji neįrodė, jog *Interbrew* atstovui pranešė, kad susitikime dalyvauja kitais tikslais nei *Interbrew*.

247 Iš to, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Komisija pateikė pakankamai įrodymų, jog nagrinėjamas pažeidimas tęsėsi iki 1998 m. sausio 28 dienos.

248 Tokiomis aplinkybėmis ieškinio pagrindas yra atmestinas.

3. *Dėl ieškinio pagrindo, susijusio su sunkinančia aplinkybe pripažinto spaudimo* Interbrew *atžvilgiu nepagrįstumu*

a) Šalių argumentai

249 Pasak ieškovės, darydama išvadą, kad per 1994 m. gegužės 11 d. susitikimą ieškovė darė spaudimą *Interbrew*, kuris pasireiškė grasinimu išstumti *Interbrew* iš Prancūzijos rinkos, jei ji atsisakys suteikti ieškovei 500 000 hektolitrų alaus pardavimo kvotą Belgijos rinkoje, ir kad dėl to nuo minėtos dienos kartelio ribos buvo išplėstos, Komisija neteisingai suprato faktinių aplinkybių reikšmę.

250 Pirma, nors tiesa, kad iki 1994 m. gegužės 11 d. susitikimo derybos iš esmės vyko daugiausia dėl kainų, po šio laikotarpio atsiradus naujoms temoms, t. y. nesikėsinimas į kitos įmonės klientus ir nauji tarifai, tai negali būti vertinama kaip reikšmingas pažeidimo ribų išplėtimas. Konkrečiai kalbant, rūpestis, kad nebūtų kėsinamasi į kitos įmonės klientus, atsirado tik dėl problemų, kilusių *Interbrew* negerbiant išimtinių sutarčių, sudarytų tarp *Alken-Maes* ir tam tikrų jos klientų. Be to, kiti klausimai susitikimuose buvo nagrinėjami tiek iki 1994 m. gegužės 11 d. susitikimo, tiek po jo, todėl šalių aptariami klausimai neturėtų būti vertinami kaip bendradarbiavimo išplėtimas 1994 m. gegužės mėn.

251 Antra, jei po 1994 m. santykiai pasikeitė labiau struktūrizuoto kartelio link, šis pasikeitimas atitiko abiejų šalių interesus ir net, ypač tarifų atžvilgiu, labiau *Interbrew* interesus, nes joks kartelio aspektas nebuvo susijęs išimtinai su ieškovės interesais.

252 Pavyzdžiui, *Interbrew* interesą iki 1994 m. gegužės mėn. sudaryti nepuolimo paktą įrodo jos baimė, kad Belgijos rinkoje nebūtų pakeistos nusistovėjusios kainos. Kaip

Komisija pripažįsta ginčijamame sprendime, tęsdama agresyvią politiką išimtinių sutarčių tarp *Alken-Maes* ir tam tikrų jos klientų atžvilgiu *Interbrew* labai norėjo susitarti dėl kainų Belgijoje, kad suvaldytų agresyvią ieškovės politiką šioje srityje ir išvengtų paralelinio importo mažomis kainomis iš Prancūzijos. Nors *Interbrew* pajėgumas jai leistų per pardavimo karą išstumti *Alken-Maes* iš rinkos, ji siekė taikiai sutarti Belgijos rinkoje, kurioje užėmė dominuojančią padėtį, kad galėtų savo tarptautinę plėtrą finansuoti iš pelno, gauto Belgijoje, kur kainos buvo didesnės. *Alken-Maes* šiam norui taikiai sutarti, bent jau iš pradžių, priešpriešino negailestingą konkurenciją, kad pasiektų, kaip pripažįstama, aukščiausią pelningumo lygį. Taigi *Interbrew* buvo suinteresuota nedelsiant sudaryti nepuolimo paktą.

253 *Interbrew* taip pat buvo suinteresuota sutarti su ieškove dėl šios veiklos dalies „alus“ perpirkimo. *Interbrew* kartelis su *Alken-Maes* taip pat paaiškinamas *Interbrew* noru turėti partnerį primetant rinkai naują tarifų struktūrą. Be to, rizikuodama, kad bus nubausta už piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi, *Interbrew* buvo suinteresuota veikiau sutarti su *Alken-Maes*, nei išstumti šią iš rinkos.

254 Be to, tariamas *Interbrew* neapsisprendimas iki 1994 m., kuriuo Komisija remiasi ginčijamame sprendime ir savo atsiliepime į ieškinį, pirmiausia nurodydama 1993 m. kovo mėn. *Interbrew* vidaus dokumentą, kyla iš to, kad Komisija iškreipia šio dokumento reikšmę. Komisijos cituojamoje ištraukoje iš tikrųjų matyti, kad buvo tam tikrų „abejonių“, tačiau šis dokumentas panaudojamas tendencingai, nes iš jo matyti ne tik tai, kad abejonės buvo susijusios su EB 82 straipsnio nustatytais draudimais, bet ir tai, kad tuometinis *Interbrew* įmonės CEO vertė šio dokumento autorių tartis su *Alken-Maes*, o tai, atvirkščiai, liudija, kad kartelyje buvo dalyvaujama savo noru ir neabejojant, mat atitinkamas sprendimas buvo priimtas tuometinio vyriausio *Interbrew* vadovo. Galiausiai Komisija nepažymėjo, kad dokumento, kuriame atsispindi 1993 m. kovo mėn. abejonės, autorius, po šešių mėnesių tapęs *Interbrew* įmonės CEO, pats ėmėsi iniciatyvos verčiant *Alken-Maes* bendradarbiauti, kad būtų pasiektos *Interbrew* norimos kainos.

255 Komisija taip pat neatsižvelgė į tą aplinkybę, kad, kaip rodo ne viena ginčijamo sprendimo konstatuojamoji dalis, *Interbrew* nustatė aiškius kartelio tikslus nuo 1994 m., o tai patvirtintų jos pagrindinį vaidmenį kartelyje iki 1994 m., kaip nurodoma ir ginčijamame sprendime. Tai, kad *Interbrew* suteikia karteliui koduotą pavadinimą, patvirtina jos struktūrizuotą požiūrį į nagrinėjamus veiksmus. Galiausiai *Alken-Maes* generalinio direktoriaus pareigas anksčiau laikinai ėjusio asmens pareiškimas, pagal kurį dauguma *Interbrew* vadovų norėjo kartelio iki 1994 m., taip pat patvirtina, kad nebuvo jokių *Interbrew* abejonių.

256 Trečia, ieškovė pripažįsta, pirma, kad per 1994 m. gegužės 11 d. susitikimą ji iš tikrųjų perspėjo *Interbrew* dėl šios dalyvavimo pažeidžiant ieškovės platinimo sutartis Prancūzijoje, tačiau ji nesirūpino skrupulingu šių sutarčių laikymusi ir todėl nedarė jokio spaudimo. Be to, teiginiui apie grasinimus *Interbrew* atžvilgiu ginčijamame sprendime prieštarauja konstatavimas, kad *Interbrew* neatkreipė jokio dėmesio į ieškovės reikalavimą perduoti 500 000 hektolitrų *Alken-Maes.*

257 Antra, jėgos santykio tarp ieškovės ir *Interbrew*, atitinkamai Prancūzijoje ir Belgijoje, disproporcija buvo labai didelė. Nedominuodama Prancūzijos rinkoje, ieškovė bet kuriuo atveju negalėtų išstumti *Interbrew* iš šios teritorijos. Pardavimo punktams, su kuriais ieškovė pasirašė sutartis, sudarant tik 16 % Prancūzijos rinkos, būtų aiškiai nepagrįsta manyti, kad *Interbrew* galėjo patikėti kokia nors išstūmimo rizika. Be to, galimos pasekmės, jei ieškovė griežtai taikytų savo platinimo sutartis, nepalyginamos su ieškovės filialui Belgijoje kylančia rizika, atsižvelgiant į realią *Interbrew* įtaką Belgijoje. Taigi yra akivaizdi disproporcija tarp tariamo grasinimo, kurio nebuvo galima įgyvendinti, ir dėl šios aplinkybės padidinto baudos dydžio.

258 Komisija taip pat palaikė svarbiu *Interbrew* skirtą perspėjimą, kad ši nustotų dalyvavusi pažeidžiant ieškovės sutartis Prancūzijoje, kuriuo buvo tik siekiama pasinaudoti teisėtomis priemonėmis ir, beje, tai nebuvo įgyvendinta, tačiau ji per visą šį laikotarpį neatkreipė dėmesio į *Interbrew* grasinimus ir represijas *Alken-Maes* atžvilgiu. Neadekvati *Interbrew* reakcija į agresyvią *Alken-Maes* pardavimo politiką 1994 m., begėdiškumas siekiant įtikinti *Alken-Maes* prisidėti prie jos kainų didinimo 1993 m. politikos arba *Alken-Maes* patirti *Interbrew* puolimai su *Alken-Maes* susijusių kavinių atžvilgiu – tai yra nuolatinės agresijos, ieškovės patirtos iš *Interbrew*, dominuojančios įmonės, kuri „terorizavo rinką“ ir turėjo galimybių išstumti *Alken-Maes*, įrodymai.

259 1998 m. sausio mėn. *Interbrew* pareikštas pasitenkinimas kartelio rezultatais, apie kurį liudija jos komercijos direktoriaus Belgijai užrašai, mažai suderinamas su teiginiu, kad *Alken-Maes* darė spaudimą *Interbrew* atžvilgiu.

260 Galiausiai, ketvirta, ieškovė teigia, kad, šiaip ar taip, nėra įrodytas jos pareikštas grasinimas. Visi *Interbrew* pareiškimai buvo parengti 2000 m. ir pateikti Komisijai praėjus tam tikram laikui po tyrimo procedūros pradžios. Jie yra *Interbrew* gynybos strategijos dalis ir todėl Komisija neturėtų jų vertinti kaip įrodymų. Vienintelis dokumentas, priklausantis trečiajam asmeniui ir patvirtinantis Komisijos teiginius, t. y. „*Heineken* dokumentas“, taip pat negali būti tinkamas įrodymas.

261 Šis dokumentas, perteikiantis *Interbrew* pareiškimus, nėra nepriklausomas tariamo spaudimo jai konstatavimas. Nežinomi nei jo autorius, nei data, todėl abejotinas jo turinio tikrumas, juo labiau kad neįmanoma nustatyti, ar dokumentą parengė *Heineken*, ar *Interbrew* atsakingas asmuo. Jo pobūdį sunku suvokti ir jo turinys yra miglotas. Faktiškai dokumentas nėra nei laiškas, nei užrašai, tai daugiau sąrašo ištrauka, kurioje neteisingai užrašytas vieno iš *Interbrew* vadovų dešimtajame dešimtmetyje vardas (C.), prie kurio yra trys frazių dalys su brūkšniais, – atrodo, kad

tai yra numeracijos dalis. Po antrojo brūkšnio yra žodžiai olandų kalba: „(K.) prieš trejus metus privertė *Interbrew* rinktis: arba ji (perduoda) 500 000 (hektolitrų) (*Maes*), arba bus išstumta iš Prancūzijos“. Žodžio „perduoti“ („donner“) olandiškame tekste nėra, o žodžiai „*Alken-Maes*“ buvo prirašyti ranka. Taigi neįmanoma suteikti aiškios reikšmės šioms keturioms „*Heineken* dokumentą“ sudarančioms eilutėms, atskirtoms nuo jų konteksto. Komisija nesiekė gauti daugiau informacijos apie „*Heineken* dokumentą“ ir jo turinio reikšmę, taigi šis neturi jokios įrodomosios galios.

262 Pasak Komisijos, iš ginčijamo sprendimo 45 ir 46 konstatuojamųjų dalių, kurių ieškovė neginčija, matyti, kad, pirma, iki 1994 m. gegužės 11 d. susitikimo *Interbrew* santūriai vertino bendradarbiavimą su ieškove Belgijoje ir laikėsi pozicijos „nepradėti karo“, ir, antra, po šios datos buvo sudarytas nepuolimo paktas. Ieškovės nuomonė dėl *Interbrew* noro iki 1994 m. susitarti su *Alken-Maes,* kad ši nutrauktų savo agresyvią pardavimo politiką, yra niekuo nepagrįsta, tačiau agresyvus *Alken-Maes* politikos pobūdis *Interbrew* atžvilgiu yra pripažįstamas. Atsižvelgiant į pastebimą *Interbrew* elgesio pasikeitimą darytina išvada, kad yra priežastinis ryšys tarp ieškovės grasinimų ir *Interbrew* požiūrio pasikeitimo, ieškovei sutinkant, kad bendradarbiavimas iš tikrųjų išsiplėtė po 1994 m. gegužės 11 dienos.

263 *Interbrew* užima dominuojančią padėtį Belgijos alaus rinkoje, tačiau negalima atmesti nei to, kad jos požiūris į kartelio išplėtimą buvo santūrus, nei to, kad ūkio subjektas, apskritai didesnis už ją ir ypač įtakingas Prancūzijoje – šalyje, kur *Interbrew* padėtis buvo silpna, galėjo jai grasinti komerciniu karu. Tai juo labiau tikėtina, nes nagrinėjami grasinimai buvo susiję su bendrais ieškovės ir *Heineken* veiksmais, o *Alken-Maes* buvo ne atskira įmonė, bet ieškovės, t. y. tarptautinės

grupės, filialas. Galiausiai tai, kad *Interbrew* į kartelio pabaigą galėjo paskelbti esanti patenkinta kartelio rezultatais, nereiškia, kad iš pradžių jos požiūris negalėjo būti santūrus.

264 Dėl ieškovės argumento, kad M. 1993 m. kovo 12 d. užrašų citata tendencingai atspindi tikrovę, Komisija tvirtina, kad, pirma, šios citatos panaudojimas ginčijamo sprendimo 45 konstatuojamojoje dalyje visiškai nesušvelnina to fakto, kad *Interbrew* vadovai darė spaudimą. Taip pat iš tos pačios citatos matyti, kad ieškovė pati norėjo sustiprinti šį bendradarbiavimą ir turėjo iš jo daugiau naudos nei *Interbrew*, o tai ieškovė pamiršo paminėti. Tai, kad *Interbrew* abejonės galėjo būti motyvuotos baime būti nubaustai už konkurencijos teisės pažeidimus, neturi reikšmės nustatant, ar jos buvo. Taip pat neturi reikšmės, kad pradinį *Interbrew* susilaikymą inspiravęs asmuo vėliau ėmėsi iniciatyvos priversti *Alken-Maes* nustatyti kainas, kurių norėjo *Interbrew*. Dėl buvusio *Alken-Maes* administratoriaus pareiškimo, esą dauguma *Interbrew* vadybininkų norėjo, kad kartelis būtų sudarytas iki 1994 m., reikėtų pastebėti, kad šis pareiškimas yra vėlesnės nei faktinės aplinkybės ir buvo panaudotas tik labai pasirinktinai, neminint tam tikrų jo dalių, kuriose nurodomi grasinimai *Interbrew* atžvilgiu.

265 Komisija pakartoja, kad ji niekada neabejojo *Interbrew* interesu sudaryti šį kartelį, bet tik parodė, kad jo išplėtimas buvo ieškovės grasinimų rezultatas.

266 Ieškovės argumentas, kad iki 1994 m. *Interbrew* norėjo susitarti dėl kainų, siekdama nutraukti agresyvią *Alken-Maes* pardavimo politiką ir išvengti paralelinio importo mažomis kainomis iš Prancūzijos, nėra paremtas jokiais įrodymais. Dokumentai, kurie turi įrodyti agresyvią *Alken-Maes* kainų politiką, konstatuoja *Alken-Maes* ir *Interbrew* atsakingų asmenų susitikimą, įvykusį vėliau nei 1994 m. gegužės mėn., ir neleidžia daryti išvados, kad kartelis šią dieną buvo išplėstas *Interbrew* noru. Dokumentai, susiję su paraleliniu importu, neleidžia daryti jokių išvadų, kaip ir dokumentai, kurie turėtų įrodyti *Interbrew* norą savo tarptautinę ekspansiją

finansuoti iš Belgijoje gauto pelno. Derybos dėl galimo *Kronenbourg* pirkimo *Interbrew* neįrodo šios staiga atsiradusio susidomėjimo karteliu, juo labiau baimė būti nubaustai už piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi negalėjo pastūmėti *Interbrew* išplėsti kartelio, kuris konkurencijos teisės požiūriu taip pat yra neteisėtas.

267 Toliau Komisija tvirtina, kad ieškovės 1994 m. gegužės 11 d. susitikimo ir 500 000 hektolitrų paminėjimo paaiškinimas nėra įtikinamas, ir pažymi, jog ši neginčija, kad iš tikrųjų buvo daroma nuoroda į šį kiekį ir į tam tikrą grasinimą.

268 Ieškovei ginčijant šio grasinimo įrodymą, Komisija visų pirma tvirtina, kad ieškovė savo atsakyme į pranešimą apie kaltinimus nurodė, jog vienas iš *Alken-Maes* atsakingų asmenų (R. V.) informavo *Interbrew*, „kuri buvo įsiutusi dėl jos agresyvios politikos, kad *Alken-Maes* neketina gauti daugiau nei 500 000 hektolitrų, kurių jai reikia pelningumo ribai pasiekti". Be to, *Interbrew* buvo nurodyta, kad, atsižvelgiant į jos plėšrūniškus veiksmus „Vireka" sektoriuje Belgijoje, ieškovė „gali imtis griežtesnės politikos *Interbrew* atžvilgiu Prancūzijoje, jei *Interbrew* nenutrauks šių piktnaudžiavimų Belgijoje". Šiuose dviejuose pareiškimuose matyti tam tikras grasinimas, nes tai, kad konkurento prašoma nutraukti tam tikrus veiksmus jį informuojant apie būtinybę gauti tam tikrą kiekį pelningumo ribai pasiekti, yra tas pats, kas ir prašyti perleisti šį kiekį grasinant imtis atsakomųjų veiksmų.

269 Taip pat Komisija pažymi, jog *Interbrew* atstovas (C.) pareiškė, kad *Alken-Maes* atstovas (K.) „atsiėmė savo reikalavimus perduoti 500 000 (hektolitrų) (*Alken-Maes*) grasinant sunaikinti (*Interbrew*) Prancūzijoje". Jis, be to, „propagavo (*Interbrew*) ir

(*Alken-Maes*) elgesį Belgijoje, kuris atitiktų „sutartis Prancūzijoje"", pažymėdamas, kad „Prancūzijos mechanizmo esmė yra tai, jog *Heineken* ir *Kronenbourg* maisto produktų pardavimo („Food") direktoriai labai dažnai susitardavo, siekdami kontroliuoti atitinkamas rinkos dalis manipuliuojant nuolaidomis, kainomis, sąlygomis".

270 Taip pat atsakydama į ieškovės tvirtinimą, kad grasinimų buvimui įrodyti ji rėmėsi tik „*Heineken* dokumentu", triplike Komisija nurodė *Interbrew* 2000 m. sausio 14 d. pareiškimą, kuriame jo autorius rašo: „(Ieškovės) pozicija buvo tokia, kad (*Alken-Maes*) esant labai sunkioje padėtyje (*Interbrew*) turėjo jai padėti. Mums įtikinti taikytas argumentas buvo toks, kad *Kronenbourg* galėjo mums labai apsunkinti gyvenimą Prancūzijoje".

271 Be to, grasinimas yra objektyviai įrodomas „*Heineken* dokumentu", cituojamu pranešime apie kaltinimus ir ginčijamame sprendime. Šis dokumentas yra nepasirašytas ir be datos, bet jis rastas vieno iš *Heineken* valdybos narių stalo stalčiuje ir jame atsispindi, kad prieš trejus metus *Alken-Maes* atsakingas asmuo K. „privertė *Interbrew* rinktis: perleisti 500 000 hektolitrų *Alken-Maes* arba būti išstumtai iš Prancūzijos. Jis darė nuorodą į *Heineken* ir *Kronenbourg* bendradarbiavimo sąlygas Prancūzijoje".

272 Komisija nutarė, kad šio dokumento, su kurio nekonfidencialia versija ieškovė galėjo susipažinti, įrodomoji galia nenukenčia dėl datos nebuvimo ir dėl to, kad nenustatytas jo autorius arba asmenys, galėję apie jį žinoti. Atsižvelgiant į vietą, kur jis buvo rastas, yra visi pagrindai tikėti, kad šio dokumento autorius yra *Heineken* valdybos narys arba kad šis dokumentas yra jam skirtas. Be to, *Heineken* valdyba patvirtino, kad šiame dokumente remiamasi jos kliente.

273 Pasak Komisijos, ieškovės pripažinimų, *Interbrew* pareiškimų ir „*Heineken* dokumento“ turinio atitiktis įrodo, kad *Interbrew* iš tikrųjų buvo grasinta.

274 Dėl ieškovės argumentų, dublike pagrindžiant teiginį, kad grasinimas neturėjo pasekmių, Komisija nurodo, jog visų pirma iš jų darytina išvada, kad buvo grasinta. Ieškovės nurodyti vieno iš jos tuometinių direktorių pareiškimai yra prieštaringi. Šis direktorius iš esmės nurodo, kad „*Kronenbourg* visiškai negalėjo išstumti *Interbrew*“, ir tai prieštarauja jo pažymėtai aplinkybei, kad „*Danone* galėtų imtis griežtesnės politikos *Interbrew* atžvilgiu Prancūzijoje, jei *Interbrew* nenutrauktų savo piktnaudžiavimų Belgijoje“. Mažai tikėtina, kad būtų grasinta, tikrai žinant, jog grasinimas negali būti įvykdytas. Ieškovė negali įrodyti, kad *Interbrew* tariamai neatkreipė dėmesio į grasinimus, nes iš bylos, atvirkščiai, matyti, kad *Interbrew* šiuos grasinimus palaikė rimtais.

275 Galimi *Interbrew* atsakomieji veiksmai, kai *Alken-Maes* ėmėsi iniciatyvos dėl gėrimų pardavimo punktų, neleidžia atmesti tikimybės, kad *Interbrew* rimtai atsižvelgė į tai, ką ji suprato kaip grasinimus. Iš dokumentų, kurie nurodyti kaip *Interbrew* vykdyto „teroro“ rinkoje įrodymai, negalima daryti jokių išvadų. Nė iš vieno nematyti, kad *Interbrew* sistemiškai kėsinosi į *Alken-Maes* pardavimo punktus.

276 Galiausiai Komisija pabrėžia, jog ieškovė, ginčydama, kad grasino, neginčija, jog grasinimas, nors ir neturėjęs pasekmių, yra sunkinanti aplinkybė.

b) Pirmosios instancijos teismo vertinimas

277 Kaip rodo teismų praktika, jei pažeidimą padarė kelios įmonės, nustatant baudos dydį turi būti išnagrinėtas kiekvienos iš šių įmonių dalyvavimo darant pažeidimą sunkumas (1975 m. gruodžio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Suiker Unie ir kt. prieš Komisiją* 40/73–48/73, 50/73, 54/73–56/73, 111/73, 113/73 ir 114/73, Rink. p. 1663, 623 punktas), dėl to ypač būtina nustatyti kiekvienos iš jų įtaką pažeidimui tuo laikotarpiu, kai ji dalyvavo jį darant (šio sprendimo 215 punkte minėto sprendimo *Komisija prieš Anic Partecipazioni* 150 punktas; 1991 m. gruodžio 17 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Enichem Anic prieš Komisiją*, T-6/89, Rink. p. II-1623, 264 punktas).

278 Ši išvada yra logiška bausmių individualizavimo principo, pagal kurį įmonė turi būti baudžiama tik už aplinkybes, dėl kurių būtent ji yra kaltinama, pasekmė; šis principas taikomas visoms administracinėms procedūroms, kurioms vykstant pagal Bendrijos konkurencijos taisykles gali būti skirta bausmė (dėl baudos žr. 2001 m. gruodžio 13 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Krupp Thyssen Stainless ir Acciai speciali Terni prieš Komisiją*, T-45/98 ir T-47/98, Rink. p. II-3757, 63 punktą).

279 Pagal šiuos principus gairių 2 ir 3 punktuose yra numatytas pagrindinio baudos dydžio koregavimas, atsižvelgiant į tam tikras sunkinančias ir lengvinančias aplinkybes, susijusias su kiekviena atitinkama įmone. 2 punkte yra nustatytas negalutinis sunkinančių aplinkybių, į kurias gali būti atsižvelgta, sąrašas.

280 Šioje byloje ginčijamo sprendimo 315 konstatuojamojoje dalyje Komisija ieškovės atžvilgiu nustatė, kad ši „vertė *Interbrew* išplėsti jų bendradarbiavimo apimtį, grasindama represijomis, jei *Interbrew* atsisakytų".

281 Visų pirma pažymėtina, kad Komisija teisėtai nutarė, jog tai, kad kartelio šalis verčia kitą kartelio šalį išplėsti kartelio ribas, atsisakymo atveju jai grasindama represijomis, gali būti pripažinta sunkinančia aplinkybe. Iš tikrųjų tokio elgesio pasekmė yra tai, kad padidėja kartelio padaryta žala, ir taip besielgianti įmonė turi būti nubausta griežčiau (pagal analogiją su kartelio „vadovo" vertinimu žr. 1983 m. lapkričio 8 d. Teisingumo Teismo sprendimo *IAZ ir kt. prieš Komisiją*, 96/82–102/82, 104/82, 105/82, 108/82 ir 110/82, Rink. p. 3369, 57 ir 58 punktus ir 2000 m. lapkričio 16 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Finnboard prieš Komisiją*, C-298/98 P, Rink. p. I-10157, 45 punktą; šio sprendimo 57 punkte minėto sprendimo *Mayr-Melnhof prieš Komisiją* 291 punktas).

282 Minėtos sunkinančios aplinkybės konstatavimui pagrįsti Komisija nustatė priežastinį ryšį tarp bendradarbiavimo apimties išplėtimo, kaip yra nurodyta pirmiausia ginčijamo sprendimo 236, 239, 243 ir 244 konstatuojamosiose dalyse, kurios savo ruožtu remiasi 51–68 konstatuojamosiose dalyse aprašytomis su 1994 m. susijusiomis faktinėmis aplinkybėmis, ir ieškovės grasinimų *Interbrew* atžvilgiu, jei ši atsisakytų išplėsti bendradarbiavimo mastą.

283 Kad būtų pagrįstos Komisijos ieškovės atžvilgiu konstatuotos sunkinančios aplinkybės, būtina nuosekliai išnagrinėti, ar tikrai buvo grasinta ir ar buvo išplėsta bendradarbiavimo apimtis, ir, jei šie du dalykai bus patvirtinti, ar bendradarbiavimo apimtis tikrai buvo išplėsta dėl grasinimų.

284 Iš pradžių dėl grasinimų buvimo įrodymo turi būti pažymėta, kad Komisija šią išvadą padarė remdamasi, pirma, C. (*Interbrew*) 2000 m. sausio 12 d. pareiškimu, sudarančiu *Interbrew* 2000 m. vasario 28 d. laiško Komisijai 18 priedą, ir, antra, „*Heineken* dokumento" turiniu (žr. šio sprendimo 271 punktą). Pasak Komisijos, *Interbrew* pareiškimo, kad per 1994 m. gegužės 11 d. susitikimą buvo grasinta, tikrumas yra patvirtintas „*Heineken* dokumentu", kuriame yra kalbama apie šiuos grasinimus.

285 Dėl ieškovės argumento, kad *Interbrew* pareiškimas negali būti laikomas įrodymu, primintina, jog pagal teismų praktiką jokia Bendrijos teisės nuostata ar bendrasis principas nedraudžia Komisijai įmonės atžvilgiu remtis kitų kaltinamų įmonių parodymais. Jei būtų kitaip, būtų neįmanoma įvykdyti Komisijai nustatytos pareigos įrodyti EB 81 ir 82 straipsniams prieštaraujančius veiksmus ir tai būtų nesuderinama su jai EB sutartimi patikėta užduotimi prižiūrėti šių nuostatų tinkamą taikymą (šio sprendimo 154 punkte minėto sprendimo *PVC II* 512 punktas). Tačiau dėl dalyvavimo kartelyje kaltinamos įmonės pareiškimas, kurio teisingumą ginčija kitos kaltinamos įmonės, negali būti vertinamas kaip pakankamas nagrinėjamų aplinkybių įrodymas, jei jis neparemtas kitais įrodymais (šiuo klausimu žr. 1998 m. gegužės 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Enso-Gutzeit prieš Komisiją*, T-337/94, Rink. p. II-1571, 91 punktą). Nagrinėjamame kartelyje yra tik dvi šalys, todėl ieškovei ginčijant *Interbrew* pareiškimą to pakanka, kad būtų reikalaujama jį paremti kitais įrodymais. Juo labiau kad tai yra pareiškimas, kuriuo siekiama sušvelninti įmonės, kurios vardu jis yra daromas, atsakomybę, kad būtų pabrėžta kitos įmonės atsakomybė. Taigi turi būti nustatyta, ar *Interbrew* pareiškimas yra paremtas kitais įrodymais.

286 Kad nuspręstų, ar *Interbrew* pareiškimas atitinka tikrovę, Komisija taip pat rėmėsi „*Heineken* dokumentu“, kuris nustato, kad buvo pareikštas grasinimas, ir kurio įrodomąją galią ieškovė taip pat ginčija, todėl turi būti nustatyta, ar šis dokumentas yra pakankamas grasinimų įrodymas, kad remiantis šiuo dokumentu ir *Interbrew* pareiškimu būtų įrodytas grasinimų faktas. Šiuo atžvilgiu primintina, kad vertinant dokumento įrodomąją galią pirmiausia reikia patikrinti jame nurodytos informacijos patikimumą. Ypač reikia atsižvelgti į dokumento kilmę, jo parengimo aplinkybes, adresatą ir atsakyti į klausimą, ar jo turinys atrodo logiškas ir patikimas (teisėjo B. Vesterdorf, vykdančio generalinio advokato funkciją, išvada 1991 m. spalio 24 d. Pirmosios instancijos teismo sprendime *Rhône-Poulenc prieš Komisiją*, T-1/89, Rink. p. II-867, II-869, II-956; šio sprendimo 31 punkte minėto sprendimo *Cementas* 1838 punktas).

287 Šiuo atveju visų pirma turi būti konstatuota, kad „*Heineken* dokumente“ nurodoma, jog ieškovės „alaus“ skyriaus generalinis direktorius, kuris ėjo pareigas faktinių bylos aplinkybių metu: „priverté *Interbrew* rinktis: perleisti 500 000 (hektolitrų) *Maes* arba būti išstumtai iš Prancūzijos <...> paminėjęs *Heineken* ir *Kronenbourg* bendradarbiavimo sąlygas Prancūzijoje“. Šiuo atžvilgiu, kadangi pareiškiamas reikalavimas ir kartu minimos galimos represijų priemonės, tai yra grasinimas.

288 Toliau dėl dokumento patikimumo laipsnio pažymėtina, pirma, kad nors jame ir nenurodyta data, „*Heineken* dokumentas“ neabejotinai buvo parengtas iki 2000 m. kovo 22 d., nes šią dieną jo kopija iš pradžių buvo paimta įmonėje *Heineken* per patikrinimą pagal Reglamento Nr. 17 14 straipsnio 3 dalį (žr. šio sprendimo 39 punktą), ir jis egzistavo anksčiau nei buvo pradėta procedūra bei išsiųstas pranešimas apie kaltinimus atitinkamoms įmonėms. Antra, manytina, kad nors „*Heineken* dokumentas“ ir nėra pasirašytas, tai, kad jis buvo rastas vieno iš *Heineken* valdybos narių stalčiuje, t. y. aukštas pareigas trečiojoje įmonėje einančio asmens kabinete, leidžia daryti išvadą, kad jis yra patikimas. Trečia, tai, kad šiuos žodžius, kaip teigia ieškovė, perduoti *Heineken* galėjo *Interbrew*, negali paneigti jų turinio tikrumo. Iš esmės negalima patikėti niekuo nepagrįsta nuomone, verčiančia suabejoti dokumento tikrumu, t. y. kad *Interbrew* galėjo pranešti *Heineken* išgalvotus faktus, numačiusi Komisijos sprendimą skirti baudą, siekdama pagrįsti savo tvirtinimą buvus grasinimus, leidžiantį jos vaidmenį kartelyje sumažinti iki minimumo.

289 Galiausiai svarbu pažymėti, jog ieškovė ginčija faktą, kad per 1994 m. gegužės 11 d. susitikimą buvo pareikšti grasinimai, tačiau ji neginčija nei kad šią dieną buvo pareikštas įspėjimas (žr. šio sprendimo 256 punktą), nei kad per susitikimą buvo aptariamas 500 000 hektolitrų klausimas, nei galiausiai kad „*Heineken* dokumentas“ yra susijęs su 1994 m. gegužės 11 d. susitikimu.

290 Iš viso to darytina išvada, kad „*Heineken* dokumentas“ turi didelę įrodomąją galią ir kad, atsižvelgiant į aplinkybes, kurių ieškovė neginčija, C. (*Interbrew*) 2000 m. sausio 12 d. pareiškimas kartu su „*Heineken* dokumentu“ įrodo, kad 1994 m. gegužės 11 d. ieškovė iš tikrųjų pareiškė grasinimus *Interbrew*.

291 Antra, dėl nustatyto bendradarbiavimo masto išplėtimo visų pirma pažymėtina, kad ieškovė mano, jog pokalbio tarp šalių temų pasikeitimas perdėtai laikomas bendradarbiavimo masto išplėtimu, tačiau ji pripažįsta, kad 1994 m. gegužės mėn. derybų temos pasikeitė, net jei šis pasikeitimas, pasak jos, buvo susijęs tik su „nesikėsinimu į kitos įmonės klientus“, jei ši yra sudariusi išimtines sutartis.

292 Taip pat pažymėtina, jog ieškovė neginčija ginčijamo sprendimo išvadų, kad kartelis apėmė susitarimą dėl rinkų pasidalijimo nepuolimo pakto forma. Iš tikrųjų ji pati Komisijai nurodė, kad yra nepuolimo paktas, kaip liudija *Alken-Maes* 2000 m. kovo 7 d. laiškas Komisijai, kuriame nurodyta:

„Visų pirma atrodo, kad 1994 m. pabaigoje tarp įmonių buvo sudarytas susitarimas, Belgijoje apimantis visus platinimo kanalus, bet su išimtimis „Vireka“ sektoriuje. Susitarimas apėmė, be kita ko, <...> nepuolimo paktą <...>.“

293 Galiausiai turi būti konstatuota, kad ginčijamo sprendimo 56, 59–65, 73 ir 104 konstatuojamosiose dalyse Komisija pateikia pakankamai įrodymų, kad 1994 m. antrojoje pusėje kartelis apėmė ir rinkų pasidalijimą. Be to, iš ginčijamo sprendimo 53–58 konstatuojamųjų dalių darytina išvada, kad šis procesas, pasibaigęs rinkų pasidalijimu, prasidėjo 1994 m. gegužės mėnesį.

294 Taigi darytina išvada, kad nuo 1994 m. gegužės mėn. sudarius nepuolimo paktą bendradarbiavimas iš tikrųjų buvo išplėstas iki alaus rinkos pasidalijimo.

295 Trečia, turi būti išnagrinėta, ar būtent 1994 m. gegužės 11 d. ieškovės pareikšti grasinimai privertė *Interbrew* pritarti šio kartelio ribų išplėtimui iki nepuolimo pakto. Šis nagrinėjimas turi remtis, pirma, ieškovės ir jos filialo *Alken-Maes* ir, antra, *Interbrew* elgesio tiek iki 1994 m. antrosios pusės, tiek šiuo laikotarpiu, tiek po jo, kai kartelio išplėtimo procesas baigėsi nepuolimo pakto sudarymu 1994 m. spalio 12 d., lyginamuoju tyrimu. Šiuo atžvilgiu ypač svarbu išnagrinėti *Interbrew* poziciją.

296 Pirmiausia pažymėtina, kad ginčijamo sprendimo 313 konstatuojamojoje dalyje Komisija nurodė, jog tiek ieškovė, tiek *Interbrew* ėmėsi iniciatyvos dėl skirtingų kartelio aspektų, jokiai iš dalyvaujančių šalių nevaidinant pagrindinio vaidmens viso kartelio atžvilgiu.

297 Pirma, dėl kiekvienos iš kartelio šalių pozicijos iki ir po 1994 m. antrosios pusės iš pradžių turi būti konstatuota, kad ieškovė ir jos filialas *Alken-Maes* inicijavo kartelio ribų išplėtimą iki nepuolimo pakto, apimančio susitarimą dėl rinkos dalių arba bent jau dėl klientų pasidalijimo.

298 Iš pradžių kartelis iš tikrųjų buvo dėl kainų ir su pardavimu susijusių investicijų mažinimo, tačiau, remiantis *Interbrew* pareiškimais, per *Interbrew* vidaus susirinkimą gegužės 5 d. buvo išreikšta ieškovės pozicija pirmą kartą pateikus reikalavimą atsižvelgti į pardavimo apimčių kriterijus, o tai gali būti prilyginama pasiūlymui išplėsti kartelį iki rinkos pasidalijimo; ši pozicija buvo patvirtinta 1994 m. gegužės

11 d. susitikime, kaip rodo „*Heineken* dokumentas“. Be to, iš ginčijamo sprendimo 54 ir 57 konstatuojamosiose dalyse cituojamo *Interbrew* pareiškimo darytina išvada, patvirtinta šio pareiškimo autoriaus 1994 m. spalio 5 d. vidaus dokumentu, cituojamu ginčijamo sprendimo 58 konstatuojamojoje dalyje, kad noras pasidalyti rinką *Alken-Maes* buvo išreikštas ir *Interbrew* suprastas kaip noras pritaikyti Belgijoje bendrų veiksmų, kuriuose ieškovė dalyvavo Prancūzijoje, mechanizmus. Taip pat iš tų pačių dokumentų matyti, kad *Interbrew* santūriai vertino šį pasiūlymą.

299 Tačiau pažymėtina, kad *Interbrew* veiksmai iki 1994 m. gegužės mėn. liudija ją aktyviai dalyvavus kartelyje. Ginčijamo sprendimo 310 konstatuojamojoje dalyje Komisija teigia, kad *Interbrew* ėmėsi iniciatyvos dėl keitimosi informacija, pradėto 1992 m., ir iš rašytinių įrodymų matyti, kad 1993 m. rugpjūčio ir lapkričio mėn. *Interbrew* atliko pagrindinį vaidmenį susitarimų dėl kainų mažmeninėje prekyboje atžvilgiu. Taip pat iš *Interbrew* 1993 m. kovo 12 d. vidaus dokumento darytina išvada, kad aukščiausias įmonės vadovas aktyviai dalyvavo pirmajame kartelio etape ir vertė savo pavaldinius dalyvauti susitarime. Dokumente iš tikrųjų yra tokie žodžiai: „Atrodo, jie nori sustiprinti „bendradarbiavimą“ Belgijoje. (Buvęs *Interbrew* įmonės CEO) mus vertė derėtis, nes „mums reikėjo šiek tiek pinigų“, bet mūsų požiūris buvo labai atsargus, nes mes norėjome išvengti problemų, susijusių su EB (81) ir (82) straipsniais“.

300 Be to, atrodo, kad po penkių mėnesių šio dokumento autorius, tapęs *Interbrew* įmonės CEO, pats ėmėsi aktyvių veiksmų dėl kartelio. *Interbrew* 1993 m. rugpjūčio 19 d. vidaus dokumente M. iš esmės praneša esąs pasirengęs padėti įtikinti *Alken-Maes* 4 % padidinti kainas. Taip pat 1993 m. lapkričio 3 d. dokumente jis apie savo kontaktus su prekybos tinklais šiuo klausimu praneša taip:

„<...> labai vertino, kad *Interbrew* ėmėsi iniciatyvos susisiekti su <...> ir <...> (NB: trys didžiausi Belgijos prekybos centrų tinklai) siekiant laipsniškai padidinti alaus

kainas <...>, kad būtų pasiektas (*Interbrew*) norimas lygis. <...> Kai pradės aiškėti susitarimas, galima numatyti susitikti (trise) <...>. Manau, kad būtų gerai mane pakviesti į aukščiausio lygio susitikimą su <...> ir <...>. <...> Praėjusių metų *Maes* iniciatyvos nebuvo įmanoma įgyvendinti, nes: a) nebuvo pasitikėjimo, bet ypač dėl to, kad b) *Maes* buvo per maža. Tik (*Interbrew*) gali tai pavykti."

301 Iš to, kas išdėstyta, darytina išvada, kad ieškovės ir jos filialo *Alken-Maes* elgesys 1994 m. antrojoje pusėje rodo jų norą išplėsti bendradarbiavimo mastą iki rinkos pasidalijimo, o *Interbrew* elgesys pirmajame pažeidimo etape buvo aktyvus, kaip liudija tai, kad ji ėmėsi iniciatyvos, akivaizdžiai siekdama riboti konkurenciją.

302 Antra, dėl kartelio šalių pozicijos tarp 1994 m. gegužės 11 d., kai buvo pareikštas grasinimas, ir 1994 m. lapkričio 24 d., kai buvo iš naujo aptariamas 1994 m. spalio 12 d. patvirtintas nepuolimo paktas, visų pirma turi būti konstatuota, kad nors ieškovė ir grasino, *Interbrew* elgesys nepanašus į įmonės, priverstos dėl jai daromo spaudimo sutikti išplėsti savo sudarytus konkurenciją ribojančius susitarimus, elgesį.

303 Pažymėtina, jog *Interbrew* įmonės CEO 1994 m. liepos 7 d. nurodė, kad susitarė su vyriausiu ieškovės vadovu „nepradėti karo, bet stengtis laimėti laiko" (ginčijamo sprendimo 56 konstatuojamoji dalis). Ieškovės ir *Alken-Maes* pozicija pirmajame kartelio etape nuo 1993 m. pradžios iki 1994 m. pirmosios pusės pabaigos *Interbrew* atžvilgiu buvo agresyvi ir nuo 1994 m. gegužės 11 d. ieškovės pozicija, pirma, pasižymėjo grasinimais, o antra, jos fone buvo galimybė pradėti komercinį karą Prancūzijoje. Taigi *Interbrew* pozicija gali būti vertinama ne tik kaip nuolaida ieškovės grasinimams, bet ir kaip atsisakymas pradėti komercinį karą, t. y. elgtis

pagal konkurencijos taisykles. Šiuo atžvilgiu pažymėtina, kad, ginčijamo sprendimo 51 konstatuojamojoje dalyje paminėjusi pareikštus grasinimus, Komisija nurodė, kad „nors ji neatkreipė dėmesio į (ieškovės) reikalavimus dėl 500 000 hektolitrų perdavimo *Alken-Maes*, *Interbrew* nenori pradėti konflikto ir šalys išlaiko artimus santykius".

304 Atrodo, pirma, kad *Interbrew* nedaug dėmesio kreipė į grasinimus ir, antra, kad *Interbrew* veiksmai yra jos valios nekonfliktuoti su ieškove išraiška, o tai verčia manyti, kad kartelio ribų išplėtimas galėjo būti ne spaudimo rezultatas, bet daugiau *Interbrew* pasirinkimas. Be to, ginčijamo sprendimo 235 konstatuojamojoje dalyje Komisija nurodė, kad reikalavimas perduoti 500 000 hektolitrų *Alken-Maes* neturėjo jokių pasekmių, nors ji tuoj pat šį konstatavimą padaro mažiau kategorišką teigdama, jog *Interbrew* vis dėlto parodė, kad nuo šio momento yra pasirengusi išplėsti susitarimų su *Alken-Maes* apimtį ir nebesitenkinti keitimusi informacija bei susitarimais dėl kainų mažmeninėje prekyboje.

305 *Interbrew* „Vireka" sektoriaus komercijos direktoriaus Belgijai parengtas dokumentas, susijęs su 1994 m. spalio 12 d. susitikimu, kuriame buvo patvirtintas nepuolimo paktas, taip pat neliudija, kad būtų iš esmės abejojama dėl tokio susitarimo dėl rinkos pasidalijimo perspektyvos arba kad tai būtų daroma dėl spaudimo. Jis labiau parodo, kad jo autorius apgalvotai įvertina tokio kartelio privalumus ir trūkumus *Interbrew* atžvilgiu, lygindamas su privalumais, kurių iš jo galėjo turėti *Alken-Maes*. Taip pat yra parašyta, kad „dėl savo dominuojančios padėties ir 1993 m. balandžio mėn. įstatymo šiuo klausimu (*Interbrew*) kyla papildoma rizika" arba kad „tokie karteliai yra naudingesni pretendentams į lyderius nei rinkos lyderiams". Dokumente nėra teigiamo susitarimo su *Alken-Maes* įvertinimo, nes jo autorius rašo: „Asmeniškas vertinimas: aš netikiu tokiais susitarimais, nes jų nepavyksta

įgyvendinti ir jie neatneša didelės naudos (*Interbrew*).“ Tačiau jis anaiptol neliudija apie *Interbrew* patirtą spaudimą, nes tokie žodžiai gali būti vertinami ir kaip atspindintys apmąstymų pačioje *Interbrew* dėl būdo, kuriuo galima veiksmingai įgyvendinti antikonkurencinius susitarimus, procesą.

306 Be to, *Interbrew* 1994 m. spalio 14 d. vidaus dokumentas dėl 1994 m. spalio 12 d. susitikimo rezultatų neleidžia susidaryti nuomonės, kad *Interbrew* manė, jog jai yra primestas nepuolimo paktas, bet, atvirkščiai, kad *Interbrew* kiek įmanoma aktyviai dalyvavo derybose, net primetė *Alken-Maes* savo požiūrį. *Interbrew* generalinis direktorius Belgijai šiame dokumente rašo: „Pridedu mūsų draugų dokumentą ir mano pasiūlytos pozicijos vieno puslapio santrauką. Mūsų draugai iš esmės jai pritarė.“ „Vieno puslapio pozicijos santrauka“, kurią pasiūlė *Interbrew*, Komisijos pateikiama ginčijamo sprendimo 60 konstatuojamojoje dalyje, būtent remiasi „gentlemen's agreement“, apimančiu šiuos aspektus: „nesikėsinti į įsipareigojimus“ (t. y. į „Vireka“ sektoriaus pardavimo punktus, su kuriais yra sudaryta išimtinė pirkimo sutartis) ir „sistemiškai nesikėsinti į prekių ženklus, susijusius su kiekvienos šalies įsipareigojimais“.

307 Trečia, dėl šalių pozicijos po 1994 m. antrosios pusės visų pirma konstatuotina, kad ginčijamo sprendimo 77 konstatuojamojoje dalyje Komisija, remdamasi *Interbrew* 1995 m. liepos mėn. vidaus dokumentais, pažymi, jog šios vadovai manė, kad laikosi susitarimo Belgijoje. Ginčijamo sprendimo 310 konstatuojamojoje dalyje Komisija taip pat pabrėžia, kad *Interbrew* 1995 m. ėmėsi iniciatyvos pradėti derybas dėl tarifų. 83–92 konstatuojamosiose dalyse pateikiamas dviejų šalių derybų 1996 m. dėl jų su naujais tarifais susijusių planų aprašymas patvirtina, kad bendradarbiavimas buvo savanoriškas. Pavyzdžiui, 92 konstatuojamojoje dalyje Komisija cituoja vieno iš *Interbrew* vadovų 1996 m. spalio 11 d. faksimilės įmonės akcininkui turinį, kuriame pažymima: „Vienerius metus mes tariamės dėl konstruktyvios konkurencijos Belgijoje. Iš esmės nieko neįvyko. Ir, atrodo, dėl to yra kaltos abi šalys. Kitą savaitę bandysime vėl pajudinti procesą.“

308 Galiausiai konstatuotina, kad „Vireka“ sektoriaus komercijos direktoriaus Belgijai užrašai, susiję su 1998 m. sausio 28 d. susitikimu, liudija apie teigiamą požiūrį į kartelį ir, siekiant kartelio tikslų „Vireka“ atžvilgiu, apima „įsipareigojimų ir tiekimo teisės laikymąsi“. Užrašuose taip pat nurodomas „tiesioginis kontaktas svarbiais klausimais ir su nacionaliniais klientais susijusios konkurencijos atveju“ (ginčijamo sprendimo 104 konstatuojamoji dalis).

309 Iš to, kad išdėstyta, matyti, kad visą pažeidimo laikotarpį kiekviena iš kartelio šalių ėmėsi antikonkurencinį tikslą turinčių iniciatyvų ir kad iš bylos dokumentų negalima daryti išvados, jog *Interbrew* pritarė kartelio ribų išplėtimui iki nepuolimo pakto vien dėl spaudimo. Neatsižvelgiant į tai, kad Komisija savo raštuose pažymi, jog ieškovės atžvilgiu nustatyta sunkinanti aplinkybė neatleidžia *Interbrew* nuo atsakomybės kartelyje, *Interbrew* pozicija visą pažeidimo laikotarpį neleidžia daryti išvados dėl tiesioginio priežastinio ryšio buvimo tarp ieškovės grasinimų, pareikštų 1994 m. gegužės 11 d., ir kartelio ribų išplėtimo.

310 Darytina išvada, kad, atsižvelgiant į šalių požiūrį į kartelį iki ir po 1994 m. antrosios pusės ir į reikšmę, kurią šis grasinimas galėjo turėti, turint omenyje jo pareiškimo aplinkybes, Komisija neįrodė pakankamo priežastinio ryšio tarp grasinimo ir kartelio išplėtimo; šio priežastis nebūtinai buvo grasinimai, jis galėjo įvykti ir dėl bendro tikslo panaikinti abiejų kartelio šalių tęsiamą konkurenciją.

311 Iš to, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Komisija ieškovės atžvilgiu klaidingai nustatė sunkinančią aplinkybę – vertimą *Interbrew* išplėsti jų bendradarbiavimą grasinant represijomis, jei ši atsisakytų.

312 Per posėdį pateikus klausimą, kiek atitinkamai yra padidinta bauda dėl kiekvienos iš dviejų ieškovei pripažintų sunkinančių aplinkybių, jei bendras pagrindinio baudos dydžio padidinimas yra 50 %, Komisija nurodė, kad, atsižvelgiant į santykinę kiekvienos sunkinančios aplinkybės svarbą ginčijamo sprendimo motyvuose ir jos sprendimų šioje srityje praktiką, manytina, kad pakartotinis pažeidimas, kaip sunkinanti aplinkybė, turėjo daugiau reikšmės ir atitinkamai grasinimai, kaip sunkinanti aplinkybė, turėjo mažiau reikšmės.

313 Šiomis aplinkybėmis Pirmosios instancijos teismas mano, kad, įgyvendinant jam pagal Reglamento Nr. 17 17 straipsnį suteiktą neribotą jurisdikciją, nustatytinas 40 % bendras pagrindinio baudos dydžio padidinimas dėl sunkinančių aplinkybių.

4. *Dėl ieškinio pagrindo, susijusio su tuo, kad ieškovės atžvilgiu buvo nepagrįstai atsižvelgta į sunkinančią aplinkybę – pakartotinį pažeidimą*

a) Šalių argumentai

314 Pirma, ieškovė tvirtina, kad, atsižvelgdama į tariamą ieškovės pakartotinį pažeidimą, Komisija pažeidė jai pagal Reglamento Nr. 17 15 straipsnį suteiktus įgaliojimus, nes nustatydama savo skiriamų baudų dydį Komisija turi įgaliojimus atsižvelgti tik į pažeidimo sunkumą ir jo trukmę.

315 Iš valstybių narių teisės aktų matyti, kad pakartotinio pažeidimo faktas nėra viena iš pažeidimą sunkinančių aplinkybių, t. y. neįeina į faktų sunkumo objektyvų vertinimą, bet yra pažeidėjui būdingo bruožo – jo polinkio daryti tokius pažeidimus – pripažinimas.

316 Atsakydama į Komisijos argumentą, kad pakartotinis pažeidimas yra nurodytas gairėse kaip sunkinanti aplinkybė, ieškovė pažymi neginčijanti, kad Komisija gali priimti komunikatą metodui, kurį ji taiko skirdama baudas, paaiškinti. Tačiau ji ginčija tai, ką laiko piktnaudžiavimu įgaliojimais, t. y. tai, kad Komisija, neturėdama teisėtų įgaliojimų, pasisavina teisę padidinti baudą už pakartotinį pažeidimą ir diskreciją spręsti dėl šios sąvokos taikymo taisyklių.

317 Dėl Komisijos pastabos, kad ieškovė pagal EB 241 straipsnį nepateikė prieštaravimo dėl teisėtumo, ieškovė tvirtina, esą tokio teisių gynimo būdo buvimas neprieštarauja tam, kad ji nurodytų ginčijamo sprendimo neteisėtumą Reglamento Nr. 17 atžvilgiu, net jei šiuo sprendimu yra įgyvendinamos gairės. Dėl to, kad Pirmosios instancijos teismas, kaip taip pat nurodo Komisija, atmetė prieštaravimą dėl teisėtumo, pateiktą byloje, kurioje buvo priimtas sprendimas *HFB ir kt. prieš Komisiją*, minėtas šio sprendimo 245 punkte, ieškovė pabrėžia, kad minėtas sprendimas yra tik dėl konkretaus gairių punkto ir neturi bendros reikšmės, kurią Komisija norėtų jam suteikti.

318 Dėl Komisijos argumento, kad Pirmosios instancijos teismas kai kuriuose bylose pripažino pakartotinio pažeidimo sąvoką, ieškovė atsako, jog nė vienoje iš jų Pirmosios instancijos teismas aiškiai nepareiškė nuomonės dėl pakartotinio pažeidimo sąvokos taikymo teisėtumo nei Reglamento Nr. 17, nei bendrųjų Bendrijos teisės principų atžvilgiu. Pavyzdžiui, šio sprendimo 154 punkte minėtame

sprendime *PVC II* Pirmosios instancijos teismas ta aplinkybe, kad įmonė jau buvo padariusi panašų pažeidimą, rėmėsi ne tam, kad padidintų paskirtos baudos dydį, bet tik tam, kad konstatuotų, jog Komisija pagrįstai netaikė lengvinančios aplinkybės. Taigi Pirmosios instancijos teismas nėra patvirtinęs pakartotinio pažeidimo principo.

319 Jei, pasak ieškovės, nustatydama pagrindinį baudos dydį Komisija iš tikrųjų gali atsižvelgti į ankstesnius pažeidimus, kad patvirtintų konstatavimą, esą naujasis pažeidimas yra padarytas sąmoningai, tai nereiškia, kad dėl ankstesnio pažeidimo buvimo gali būti paskirta griežtesnė bausmė, jei tam nėra tiesioginių teisėtų įgaliojimų. Toks bausmės padidinimas iš esmės reiškia, kad sukuriama nauja bausmė, kuri pridedama prie pagrindinės bausmės, – tai paaiškina, kodėl pakartotinio pažeidimo sąvoka nacionalinėse teisės sistemose yra įstatymų nustatyta ir griežtai aiškinama. Reglamentu Nr. 17 tiesiogiai nesuteikiami jokie įgaliojimai, kurie leistų Komisijai padidinti baudą už pakartotinį pažeidimą.

320 Dėl 1999 m. kovo 11 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Thyssen Stahl prieš Komisiją* (T-141/94, Rink. p. II-347) ir sprendimo *Enichem Anic prieš Komisiją*, minėto šio sprendimo 277 punkte, ieškovė tvirtina, kad Pirmosios instancijos teismas iš tikrųjų pakartotinį pažeidimą nurodė kaip sunkinančią aplinkybę, tačiau ieškovės tose bylose nenurodė šios sąvokos taikymo neteisėtumo Reglamento Nr. 17 prasme.

321 Antra, ieškovė tvirtina, kad Komisija pažeidė principą *nulla poena sine lege*, nes atsižvelgimas į pakartotinį pažeidimą, kaip į sunkinančią aplinkybę, Bendrijos teisėje neturi teisinio pagrindo. Teisingumo Teismas yra pareiškęs, kad bendrasis teisės principas *nulla poena sine lege* riboja institucijų diskrecijos teisę taip, kad sankcija, net jei ji nėra baudžiamojo pobūdžio, gali būti paskirta tik tuo atveju, jei ji turi aiškų ir nedviprasmišką teisinį pagrindą (1984 m. rugsėjo 25 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Könecke*, 117/83, Rink. p. 3291, 11 punktas). Be to, Europos Žmogaus

Teisių Teismas taip pat yra padaręs išvadą, kad bendrieji principai ir su teisėmis į gynybą susijusios garantijos taikomos visoms sankcijoms, kurių tikslas yra ir prevencinis, ir represinis, kad ir koks būtų pažeidimo kvalifikavimas vidaus teisėje (žr. EŽTT, 1984 m. vasario 21 d. Sprendimas *Ostürk*, serija A Nr. 73). Tik Taryba ir Parlamentas, remdamiesi savo įgaliojimais leisti teisės aktus, gali suteikti pakartotinio pažeidimo sąvokai teisinę bazę, būtiną, kad Komisija ją taikytų kaip sunkinančią aplinkybę.

322 Ieškovė taip pat tvirtina, kad Teisingumo Teismas neturėjo progos pareikšti nuomonės dėl pakartotinio pažeidimo principo teisėtumo principo *nulla poena sine lege* atžvilgiu bylose, kurias Komisija cituoja savo gynyboje, t. y. šio sprendimo 154 punkte minėtame sprendime *PVC II*, šio sprendimo 320 punkte minėtame sprendime *Thyssen Stahl prieš Komisiją* ir šio sprendimo 277 punkte minėtame sprendime *Enichem Anic prieš Komisiją*.

323 Be to, išnagrinėjus nacionalinės teisės aktus matyti, kad valstybėse narėse pakartotinio pažeidimo sąvoka taikoma labai griežtai ir ji yra įtvirtinta teisės aktuose, kuriuos priėmė įstatymų leidžiamoji institucija.

324 Trečia, ieškovė teigia, kad Komisija pažeidė teisinio saugumo principą, taip pat bausmių teisėtumo ir teisių į gynybą gerbimo principus (1961 m. kovo 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Snupat prieš Haute Autorité*, 42/59 ir 49/59, Rink. p. 103, 159 punktas), nes nesant jokios teisinės bazės, nustatančios, be kita ko, maksimalų laikotarpį tarp dviejų nubaudimų, kuriuo galima taikyti pakartotinio pažeidimo sąvoką, ji atsižvelgė į pažeidimus, už kuriuos buvo bausta atitinkamai 1984 ir 1974 metais.

325 Išnagrinėjus nacionalinės teisės aktus paaiškėja, kad, be kitų griežtų pakartotinio pažeidimo sąvokos taikymo sąlygų, yra nustatomas maksimalus laikotarpis tarp nagrinėjamo pažeidimo ir ankstesnio nubaudimo, kuris paprastai neviršija dešimties metų. Būtent dėl to, kad gairėse galimybė atsižvelgti į pakartotinį pažeidimą, kurią

Komisija nurodo savo gynyboje, yra neribojama laiko atžvilgiu, ieškovė atsiduria padėtyje, kurioje neįmanoma gintis, – dėl šios priežasties ieškovė mano, kad Komisija turėjo gairėse nustatyti tokius terminus. Iš esmės negalima sutikti, kad Komisija gali atsižvelgti į prieš 40 metų ir net kito ūkio subjekto padarytus pažeidimus.

326 Ketvirta, ieškovė tvirtina, kad ginčijamu sprendimu du kartus pažeidžiamas bendrasis Bendrijos teisės principas *non bis in idem*. Iš esmės didesnės bausmės taikymas pakartotinio pažeidimo atveju yra pagrįstas dviem pagrindiniais motyvais, t. y. būtinybe sulaikyti pakartotinį pažeidimą padariusį asmenį nuo naujo pažeidimo padarymo ateityje ir tuo, kad pakartotinį pažeidimą padaręs asmuo žinojo apie savo veiksmų neteisėtą pobūdį, nes anksčiau buvo už juos baustas. Tačiau pripažindama, kad abu šie motyvai pagrindžia pakartotinio pažeidimo konstatavimą, Komisija klysta, kiekvieną iš jų ginčijamame sprendime nurodydama antrą kartą ir dukart dėl tų pačių priežasčių padidindama baudą.

327 Ginčijamame sprendime Komisija, vertindama pažeidimo sunkumą, jau įvertino, viena vertus, siekiamą atgrasantį poveikį ir, kita vertus, tai, kad ieškovė žinojo apie savo elgesio neteisėtą pobūdį, skelbdama atsižvelgianti į tai, kad ieškovė turėjo teisinių bei ekonominių žinių ir infrastruktūrų, leidžiančių jai lengviau atpažinti pažeidimus savo veikloje ir suvokti iš to kylančias pasekmes konkurencijos teisės požiūriu. Paskui, padidindama baudą už pakartotinį pažeidimą dėl tų pačių priežasčių, kaip ir tos, kurios nulėmė už pažeidimo sunkumą nustatytą baudos dydį, Komisija pažeidė *non bis in idem* principą.

328 Penkta, ieškovė tvirtina, kad Komisija pažeidė teisinėms procedūroms ir sankcijoms konkurencijos srityje taikomus terminus, kai atsižvelgė į pakartotinį pažeidimą,

remdamasi faktinėmis aplinkybėmis, buvusiomis beveik prieš 40 metų, t. y. anksčiau nei penkerių metų terminas, numatytas 1974 m. lapkričio 26 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2988/74 dėl teisinių procedūrų ir sankcijų, taikomų pagal Europos ekonominės bendrijos taisykles dėl transporto ir konkurencijos, taikymo terminų (OL L 319, p. 1) 1 straipsnyje.

329 Galiausiai, šešta, ieškovė subsidiariai tvirtina, kad Komisija akivaizdžiai pernelyg plačiai supranta pakartotinio pažeidimo sąvoką.

330 Viena vertus, iš esmės Komisijos samprotavimai nėra visiškai pagrįsti, nes 1974 m. gegužės 15 d. Komisijos sprendime 74/292/EEB dėl EEB sutarties 85 straipsnio taikymo procedūros (IV/400 – Susitarimai tarp stiklo taros gamintojų) (OL L 160, p. 1, toliau – sprendimas *Stiklo tara*), ji nenubaudė įmonės *Boussois-Souchon-Neuvesel* (BSN) *SA* (ieškovės pirmtakė), bet tik atsisakė po pranešimo apie susitarimus jai taikyti EB 81 straipsnio 3 dalį. Be to, Komisija tai netiesiogiai pripažino, savo gynyboje pažymėdama, kad net jei neturėtų būti atsižvelgta į šį sprendimą, sprendimo *Beniliukso plokščias stiklas* pakaktų pakartotinio pažeidimo buvimui konstatuoti.

331 Pernelyg didelis griežtumas ieškovės atžvilgiu pasireiškia tuo, kad pakartotiniam pažeidimui konstatuoti atsižvelgiama į pranešimo apie susitarimus pagrindu priimtą sprendimą, kurio pats principas yra užtikrinti teisinį tikrumą įmonėms, kol Komisija nepriėmė sprendimo. Taigi laikyti minėtą sprendimą „pažeidimo konstatavimu“, kad būtų pateisintas ieškovei skirtos baudos padidinimas, yra tendencinga.

332 Kita vertus, net jei Komisijos įgaliojimai konstatuoti pakartotinį pažeidimą nėra ribojami laiko atžvilgiu, baudos padidinimas atsižvelgus į labai seniai buvusias faktines aplinkybes – šioje byloje beveik prieš 40 metų – ne tik sukuria teisinį netikrumą, bet ir yra akivaizdžiai nepagrįstas. Galiausiai ji iš esmės mažiausiai rinkoje įmonei skyrė baudą, atitinkančią rinkoje dominuojančiai įmonei skirtą baudą. Ji taip pat siekia, kad ieškovė būtų laikoma ne kartą padariusia pakartotinį pažeidimą ir jau 40 metų pažeidinėjančia Bendrijos teisę.

333 Komisija teigia, kad pakartotinis pažeidimas gairėse yra nurodytas kaip sunkinanti aplinkybė ir į jį gali būti teisėtai atsižvelgta. Komisija ne kartą taikė šią sunkinančią aplinkybę Pirmosios instancijos teismui neprieštaraujant.

334 Principas *nulla poena sine lege* yra baudžiamosios teisės principas ir šioje byloje netaikytinas. Ieškovė pamiršo, kad bausmių už konkurencijos teisės pažeidimus teisinė bazė yra Reglamento Nr. 17 15 straipsnis ir kad Komisija šiuo pagrindu turi diskreciją nustatyti baudas, kad paveiktų įmonių elgesį. Gairėse prie sunkinančių aplinkybių priskyrus pakartotinį pažeidimą anaiptol nėra sukuriama teisinio pagrindo neturinti papildoma bausmė.

335 Dėl tariamo teisinio saugumo principo pažeidimo: ieškovės minėti nacionaliniai pavyzdžiai yra iš baudžiamosios teisės srities, o gairėse nėra nustatyta maksimalaus laikotarpio, kuris gali praeiti tarp buvusio pažeidimo konstatavimo ir atsižvelgimo į pakartotinio pažeidimo faktą. Galiausiai ieškovė klaidingai nurodo, kad pakartotinio pažeidimo faktas taikomas atsižvelgiant į aplinkybes, buvusias prieš 40 metų, nors iš tikrųjų du pažeidimai buvo konstatuoti atitinkamai prieš 19 metų ir prieš 9 metus iki nagrinėjamo pažeidimo pradžios, ir bando teigti, kad jie buvo konstatuoti kitiems ūkio subjektams, o ne ieškovei, nors iš tikrųjų pasikeitė tik šios pavadinimas.

336 Dėl tariamo principo *non bis in idem* pažeidimo Komisija tvirtina, kad, atsižvelgdama į pakartotinio pažeidimo faktą, ji antrą kartą neatsižvelgė į tą pačią aplinkybę, susijusią su pažeidimo sunkumu, t. y. kad ieškovė dėl savo teisinių ir ekonominių žinių galėjo įvertinti savo veiksmų neteisėtą pobūdį.

337 Dėl tariamo Reglamento Nr. 2988/74 pažeidimo: nagrinėjamoms aplinkybėms netaikytinos taisyklės dėl baudų skyrimo senaties terminų ir būtų absurdiška taikyti senaties terminą atsižvelgiant į ankstesnio pažeidimo konstatavimo objektu buvusių faktinių aplinkybių datą. Bet kuriuo atveju atsižvelgimas į buvusių pažeidimų faktines aplinkybes neturi reikšmės, nes pakartotinio pažeidimo atveju lemiamas yra pažeidimo konstatavimas remiantis nagrinėjamomis faktinėmis aplinkybėmis.

338 Galiausiai Komisija ginčija teiginį, kad ji akivaizdžiai pernelyg plačiai suvokia pakartotinį pažeidimą, ir nurodo, jog bet kuriuo atveju jis yra nustatytas sprendimo *Beniliukso plokščias stiklas* atžvilgiu.

b) Pirmosios instancijos teismo vertinimas

339 Dėl tariamo Reglamento Nr. 17 pažeidimo visų pirma primintina, kad pagal Reglamento Nr. 17 15 straipsnį „Komisija gali priimti sprendimą taikyti įmonėms arba įmonių asociacijoms baudas nuo 1 000 iki 1 000 000 (eurų) arba didesnes, bet ne didesnes kaip 10 % kiekvienos iš darant pažeidimą dalyvaujančių įmonių praėjusių verslo metų metinės apyvartos, jeigu tyčia arba dėl neatsargumo <...> jos pažeidžia Sutarties (81) straipsnio 1 dalį <...>“. Tame pačiame straipsnyje yra numatyta, kad, „nustatant baudos dydį, atsižvelgiama į pažeidimo sunkumą ir trukmę“ (šio sprendimo 57 punkte minėto sprendimo *LR AF 1998 prieš Komisiją* 223 punktas).

340 Gairių 1 punkto pirmojoje pastraipoje yra nustatyta, kad pagrindinį baudos dydį lemia pažeidimo sunkumas ir trukmė, kurie yra vieninteliai kriterijai, numatyti Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalyje (šio sprendimo 57 punkte minėto sprendimo *LR AF 1998 prieš Komisiją* 224 punktas).

341 Gairėse taip pat pateikiamas sunkinančių ir lengvinančių aplinkybių, dėl kurių pagrindinis baudos dydis gali būti didinamas arba mažinamas, pavyzdinis sąrašas ir nurodomas pranešimas dėl bendradarbiavimo (šio sprendimo 57 punkte minėto sprendimo *LR AF 1998 prieš Komisiją* 229 punktas).

342 Gairėse bendrai pažymima, kad galutinis baudos dydis, apskaičiuotas pagal šį metodą (pagrindinis dydis procentiniu pagrindu yra didinamas arba mažinamas dėl sunkinančių ar lengvinančių aplinkybių), negali viršyti 10 % įmonių pasaulinės apyvartos, kaip nustatyta Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalyje (5 punkto a papunktis). Gairėse taip pat numatyta, kad atsižvelgiant į aplinkybes, atlikus pirmiau minėtus skaičiavimus, siekiant tinkamai pakoreguoti galutinį numatomos baudos dydį, reikėtų atkreipti dėmesį į tokius objektyvius veiksnius kaip specifinis ekonominis kontekstas, bet kokia ekonominė ar finansinė pažeidėjų galimai gauta nauda, aptariamų įmonių specifiniai bruožai, pavyzdžiui, jų galimybės sumokėti baudas konkrečiame socialiniame kontekste (5 punkto b papunktis) (šio sprendimo 57 punkte minėto sprendimo *LR AF 1998 prieš Komisiją* 230 punktas).

343 Darytina išvada, kad pagal gairių nustatytą metodą baudos dydis ir toliau skaičiuojamas atsižvelgiant į Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalyje minimus du kriterijus, t. y. pažeidimo sunkumą ir jo trukmę, neviršijant tame pačiame straipsnyje nustatyto maksimalaus dydžio, susijusio su kiekvienos įmonės apyvarta (šio sprendimo 57 punkte minėto sprendimo *LR AF 1998 prieš Komisiją* 231 punktas).

344 Vadinasi, negalima teigti, kad gairėse peržengiamos šiame straipsnyje nustatyto teisinio bausmių pagrindo ribos (šio sprendimo 57 punkte minėto sprendimo *LR AF 1998 prieš Komisiją* 232 punktas).

345 Gairių 2 punkto pirmojoje įtraukoje Komisija nurodė galimybę padidinti pagrindinę baudą dėl sunkinančios aplinkybės – tų (tos) pačių (pačios) įmonių (įmonės) pakartotiniai to paties pobūdžio pažeidimai.

346 Pagal nusistovėjusią teismų praktiką atgrasantis baudų poveikis yra vienas iš veiksnių, į kuriuos Komisija gali atsižvelgti vertindama pažeidimo sunkumą ir atitinkamai nustatydama baudos dydį, atsižvelgiant į tai, kad pažeidimų sunkumo laipsnis turi būti nustatytas remiantis daugeliu veiksnių, pavyzdžiui, specifinėmis bylos aplinkybėmis, jos kontekstu ir baudų atgrasančiu poveikiu, tačiau privalomo ir baigtinio kriterijų, į kuriuos reikia atsižvelgti bet kuriuo atveju, sąrašo nėra (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 137 punkte minėtos nutarties *SPO ir kt. prieš Komisiją* 54 punktą; šio sprendimo 137 punkte minėto sprendimo *Ferriere Nord prieš Komisiją* 33 punktą; šio sprendimo 137 punkte minėto 1998 m. gegužės 14 d. Sprendimo *Sarrió prieš Komisiją* 328 punktą ir šio sprendimo 245 punkte minėto sprendimo *HFB ir kt. prieš Komisiją* 443 punktą).

347 Iš teismų praktikos taip pat matyti, kad, vertindama pažeidimo sunkumą baudos dydžiui nustatyti, Komisija turi atsižvelgti ne tik į ypatingas bylos aplinkybes, bet ir į pažeidimo kontekstą, bei užtikrinti, kad jos veiksmai turėtų atgrasantį poveikį, visų pirma tokių pažeidimų atžvilgiu, kurie ypač kenkia Bendrijos tikslų įgyvendinimui (šio sprendimo 50 punkte minėto sprendimo *Musique diffusion française ir kt. prieš Komisija* 105 ir 106 punktai ir šio sprendimo 50 punkte minėto sprendimo *ABB Asea Brown Boveri prieš Komisiją* 166 punktas).

348 Šiuo atžvilgiu nagrinėjant padaryto pažeidimo sunkumą turi būti atsižvelgta į tai, ar tai yra pakartotinis pažeidimas (šio sprendimo 185 punkte minėto sprendimo *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją* 91 punktas). Iš esmės atgrasančio poveikio atžvilgiu pakartotinis pažeidimas yra aplinkybė, pateisinanti nemažą pagrindinio baudos dydžio padidinimą. Pakartotinis pažeidimas faktiškai yra įrodymas, kad anksčiau paskirta bausmė neturėjo pakankamo atgrasančio poveikio (2003 m. rugsėjo 30 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Michelin prieš Komisiją*, T-203/01, Rink. p. II-4071, 293 punktas).

349 Be to, priešingai nei teigia ieškovė, pakartotinis pažeidimas, nors jis ir apibūdina tik pažeidimą padariusį asmenį, t. y. jo polinkį daryti tokius pažeidimus, būtent dėl tos pačios priežasties yra dar ir labai ryškus nagrinėjamo elgesio sunkumo ir atitinkamai būtinybės sugriežtinti bausmę siekiant veiksmingo atgrasančio poveikio rodiklis.

350 Todėl konstatuotina, kad Komisija turi siekti pakankamo atgrasančio poveikio, ypač labiausiai kenkiančių pažeidimų atžvilgiu, ir kadangi atgrasančio poveikio siekimas kyla iš Komisijos pažeidimo sunkumo vertinimo pagal Reglamento Nr. 17 15 straipsnį, Komisija, taikydama ieškovei sunkinančią aplinkybę – pakartotinį pažeidimą, nepadarė jokio šio straipsnio pažeidimo.

351 Taip pat konstatuodama ieškovės pakartotinį pažeidimą Komisija nepažeidė *nulla poena sine lege* principo, nes yra aišku, kad ši galimybė yra nustatyta gairių 2 punkto pirmojoje įtraukoje, ir negali būti tariama, kad gairėse peržengiamos bausmių teisinio pagrindo ribos, nustatytos Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalyje (šio sprendimo 57 punkte minėto sprendimo *LR AF 1998 prieš Komisiją* 231 ir 232 punktai).

352 Dėl tariamo teisinio saugumo principo pažeidimo primintina, kad senaties terminas gali užtikrinti teisinį tikrumą ir jo pažeidimas gali būti šio principo pažeidimas tik tuo atveju, jei toks senaties terminas buvo nustatytas iš anksto (šiuo klausimu žr. 1970 m. liepos 15 d. Teisingumo Teismo sprendimo *ACF Chemiefarma prieš Komisiją*, 41/69, Rink. p. 661, 19 punktą).

353 Nei Reglamento Nr. 17 15 straipsnyje, kuris yra bausmių, kurias Komisija gali skirti už Bendrijos konkurencijos taisyklių pažeidimus, teisinis pagrindas (žr. šio sprendimo 133–135 punktus), nei gairėse nėra numatytas maksimalus terminas pakartotiniam įmonės padarytam pažeidimui konstatuoti. Todėl šioje byloje negali būti konstatuotas joks teisinio saugumo principo pažeidimas.

354 Bet kuriuo atveju pažymėtina, kad, atsižvelgdama į pakartotinį pažeidimą, Komisija rėmėsi mažiausiai ta aplinkybe, kad prieš tai ieškovės pažeidimas buvo konstatuotas 1984 m. liepos 23 d. Sprendimu *Beniliukso plokščias stiklas*. Atsižvelgiant į Komisijos tikslą, kurio ji siekia didindama baudą už pakartotinį pažeidimą, t. y. atgrasinti pažeidimą padariusį asmenį nuo naujo panašaus pažeidimo padarymo, tai, kad siekiant šio tikslo atsižvelgiama į prieš septyniolika metų konstatuotą pažeidimą, negali pažeisti teisinio saugumo principo. Juo labiau kad šiuo atveju pažeidimas prasidėjo 1993 m. sausio 28 d., t. y. praėjus tik aštuoneriems metams ir šešiems mėnesiams po sprendimo *Beniliukso plokščias stiklas* priėmimo. Iš esmės bausmės už pakartotinį pažeidimą politika pirmąjį pažeidimą padariusio asmens atžvilgiu yra veiksminga tik tiek, kiek griežtesnės bausmės grėsmė naujo pažeidimo atveju ateityje sudrausmina jo elgesį.

355 Šio argumentavimo teisėtumui negali pakenkti tai, kad Komisija taip pat nurodė, jog pirmas panašus ieškovės pažeidimas buvo konstatuotas 1974 m. gegužės 15 d. Sprendime *Stiklo tara*, t. y. 27 metai prieš pažeidimo konstatavimą šioje byloje. Juo labiau kad, kaip teisingai per posėdį nurodė Komisija, tai, kad abu kartus praėjo

mažiau nei dešimt metų nuo vieno pažeidimo konstatavimo iki kito, padarytų atitinkamai 1974 m. gegužės 15 d. ir 1984 m. liepos 23 d., ir tai, kad ieškovė pakartoja neteisėtą elgesį, liudija apie jos polinkį nedaryti atitinkamų išvadų, jai konstatavus Bendrijos konkurencijos taisyklių pažeidimą.

356 Dėl tariamo principo *non bis in idem* pažeidimo svarbu pažymėti, pirma, kad Komisija gairių 1 punkto A dalies ketvirtojoje pastraipoje nurodė ketinanti nustatydama pagrindinį baudos dydį pagal pažeidimo sunkumą atsižvelgti į pažeidėjų faktinį ekonominį pajėgumą padaryti pastebimą žalą kitiems ūkio subjektams, ypač vartotojams, ir nustatyti tokį baudos lygį, kuris užtikrintų pakankamą atgrasantį poveikį. Antra, to paties gairių punkto penktojoje pastraipoje Komisija pridūrė, jog taip pat gali būti atsižvelgta į tai, kad didelės įmonės paprastai turi teisinių bei ekonominių žinių ir infrastruktūrų, leidžiančių joms lengviau atpažinti pažeidimus savo veikloje ir suvokti iš to kylančias pasekmes konkurencijos teisės požiūriu. Galiausiai gairių 2 punkte Komisija, kaip sunkinančių aplinkybių, dėl kurių gali būti padidintas pagrindinis baudos dydis, pavyzdį, paminėjo tos pačios įmonės pakartotinį to paties pobūdžio pažeidimą.

357 Šioje byloje ginčijamo sprendimo 305 konstatuojamojoje dalyje Komisija nurodė, kad dėl būtinybės nustatyti tokį baudos lygį, kuris užtikrintų pakankamą atgrasantį poveikį, atsižvelgs į tai, kad ieškovė yra didelė tarptautinė įmonė ir juo labiau gaminanti daugelį produktų. Toliau 306 konstatuojamojoje dalyje Komisija nurodė atsižvelgsianti į tai, kad ieškovė, o sprendimo priėmimo dieną – taip pat ir jos filialas *Alken-Maes*, turėjo teisinių bei ekonominių žinių ir infrastruktūrų, leidžiančių joms lengviau atpažinti pažeidimus savo veikloje ir suvokti iš to kylančias pasekmes konkurencijos teisės požiūriu. Galiausiai ginčijamo sprendimo 314 konstatuojamo-

joje dalyje argumentuodama baudos už sunkinančias aplinkybes padidinimą Komisija pažymėjo, kad ieškovė jau du kartus buvo bausta už analogiškus EB 81 straipsnio pažeidimus.

358 Šiuo atžvilgiu konstatuotina, pirma, kad šioje byloje nėra principo *non bis in idem* taikymo sąlygų pagal su konkurencija susijusią teismų praktiką (žr. šio sprendimo 185 punktą), nes, siekdama apskaičiuoti baudos dydį, Komisija tik atsižvelgė į faktines aplinkybes, kurias palaikė reikšmingomis nustatant pakankamą atgrasantį poveikį užtikrinantį baudos lygį.

359 Bet kuriuo atveju atrodo, kad į kiekvieną sunkumo vertinimo kriterijų buvo atsižvelgta dėl skirtingų priežasčių. Pirma, atsižvelgimas į ieškovės, kaip tarptautinės ir daugelį produktų gaminančios įmonės, pobūdį, pateisinamas būtinybe nustatyti tokį baudos lygį, kuris užtikrintų pakankamą atgrasantį poveikį jos ekonominio ir finansinio pajėgumo požiūriu (žr. šio sprendimo 167–182 punktus). Antra, atsižvelgimas į ieškovės turimas teisines bei ekonomines žinias ir infrastruktūras, leidžiančias jai lengviau atpažinti pažeidimus savo veikloje ir suvokti iš to kylančias pasekmes, yra pateisinamas papildomo atgrasančio poveikio jos atžvilgiu būtinybe, kurią parodo tai, kad nors ir turėdama priemones, atsižvelgiant į jos turimas analizės galimybes, įvertinti savo elgesio neteisėtumą ir jo pasekmes, ji padarė pažeidimą (žr. šio sprendimo 175 punktą). Galiausiai atsižvelgimas į pakartotinį pažeidimą, pateisinamas papildomo atgrasančio poveikio būtinybe, kurią parodo tai, kad anksčiau konstatuotų dviejų pažeidimų nepakako, jog nebūtų padarytas trečias pažeidimas.

360 Dėl tariamo Reglamento Nr. 2988/74 pažeidimo pakanka konstatuoti, kad šis reglamentas yra skirtas senaties terminui, taikomam Komisijos įgaliojimams skirti baudas už konkurencijos taisyklių pažeidimą, tačiau jame nėra jokios nuostatos, ribojančios Komisijos įgaliojimus nustatant baudos už konkurencijos taisyklių pažeidimą dydį kaip į sunkinančią aplinkybę atsižvelgti į tai, kad įmonė jau buvo

bausta už tų pačių konkurencijos taisyklių pažeidimą. Todėl tai, kad Komisija konstatavo tokią sunkinančią aplinkybę ieškovės atžvilgiu, visiškai nepažeidžia Reglamento Nr. 2988/74.

361 Dėl argumento, kad Komisija savaip, akivaizdžiai pernelyg plačiai, aiškina pakartotinio pažeidimo sąvoką, pažymėtina, kad gairių 2 punkte Komisija sunkinančią aplinkybę – pakartotinį pažeidimą – apibrėžė kaip „tų (tos) pačių (-ios) įmonių (-ės) pakartotinius to paties pobūdžio pažeidimus".

362 Taip pat primintina, kad pakartotinio pažeidimo sąvoka, kaip ji suprantama tam tikrose nacionalinės teisės sistemose, reiškia, jog asmuo naujus pažeidimus padarė būdamas baustas už panašaus pobūdžio pažeidimus (šio sprendimo 320 punkte minėto sprendimo *Thyssen Stahl prieš Komisiją* 617 punktas ir šio sprendimo 348 punkte minėto 2003 m. rugsėjo 30 d. Sprendimo *Michelin prieš Komisiją* 284 punktas).

363 Tačiau svarbu pažymėti, kad pagal pakartotinio pažeidimo sąvoką, atsižvelgiant į jos tikslą, nereikalaujama, jog anksčiau būtų skirta piniginė bauda, pakanka, kad anksčiau buvo konstatuotas pažeidimas. Iš esmės atsižvelgiant į pakartotinį pažeidimą griežtesnė bausmė už tam tikrą pažeidimą yra skiriama įmonei, kaltai dėl šį pažeidimą sudarančių aplinkybių, jei paaiškėja, kad ankstesnio pažeidimo konstatavimo nepakako, jog būtų užkirstas kelias pasikartoti neteisėtam elgesiui. Šiuo atžvilgiu esminis pakartotinio pažeidimo kriterijus yra ne anksčiau skirta bausmė, bet anksčiau padaryto pažeidimo konstatavimas.

364 Dėl ieškovės argumento, kad šioje byloje nustatant pakartotinio pažeidimo aplinkybę negali būti atsižvelgiama į jai 1974 m. skirtą sprendimą *Stiklo tara*, nes jis buvo

priimtas pranešimo (apie susitarimus) pagrindu ir juo nebuvo skirta bauda, pažymėtina, kad minėto sprendimo 3 straipsnyje yra nustatyta, jog „įmonės, dalyvaujančios 1 straipsnyje nurodytuose susitarimuose, privalo nedelsdamos nutraukti konstatuotus pažeidimus".

365 Taigi ieškovei buvo konstatuotas pažeidimas dėl faktinių aplinkybių, analogiškų nagrinėjamoms šioje byloje. Ši aplinkybė nesutrukdė ieškovei pakartoti neteisėto elgesio. Taigi Komisija teisėtai nustatė pakartotinį pažeidimą jos atžvilgiu.

366 Bet kuriuo atveju konstatuotina, kad 1984 m. sprendime *Beniliukso plokščias stiklas* buvo paskirta piniginė bauda ir pakartotinis pažeidimas nustatytas atsižvelgiant į šį sprendimą. Ginčijamame sprendime niekas nenurodo, kad Komisija, nustatydama, jog pakartotinis pažeidimas kyla iš dviejų precedentų, baudos dydį už sunkinančią aplinkybę padidino daugiau, nei ji būtų padidinta, jei būtų nustatytas vienas precedentas.

367 Galiausiai dėl argumento, kad baudos už pakartotinį pažeidimą padidinimas yra pernelyg didelis, nes ieškovei skiriama tokia pati bauda kaip *Interbrew*, nors ieškovė rinkoje yra mažesnė, primintina, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką pažeidimo sunkumo vertinimo kriterijai gali būti, atsižvelgiant į atvejį, pažeidimo objektu esančių prekių kiekis ir vertė, įmonės dydis bei ekonominis pajėgumas ir atitinkamai jos galima įtaka rinkai. Darytina išvada, kad nustatant baudos dydį yra teisėta atsižvelgti tiek į bendrą įmonės apyvartą, tiek į šios apyvartos dalį, susijusią su pažeidimo objektu esančių prekių pardavimu, bet nei vienam, nei kitam iš šių skaičių negali būti suteikta neproporcingai didelė svarba kitų vertinimo kriterijų atžvilgiu (tuo klausimu žr. šio sprendimo 50 punkte minėto sprendimo *Musique diffusion française ir kt. prieš Komisiją* 120 ir 121 punktus; šio sprendimo 115 punkte minėto sprendimo *Parker Pen prieš Komisiją* 94 punktą ir šio sprendimo 158 punkte minėto sprendimo *SCA Holding prieš Komisiją* 176 punktą).

368 Be to, atgrasantis baudos poveikis yra vienas iš kriterijų, į kuriuos Komisija gali atsižvelgti vertindama pažeidimo sunkumą ir nustatydama baudos lygį, turint omenyje tai, kad pažeidimų sunkumo laipsnis turi būti nustatytas remiantis daugeliu veiksnių, pavyzdžiui, specifinėmis bylos aplinkybėmis, jos kontekstu ir baudų atgrasančiu poveikiu, tačiau privalomo ir baigtinio kriterijų, į kuriuos reikia atsižvelgti bet kuriuo atveju, sąrašo nėra (šio sprendimo 137 punkte minėtos nutarties *SPO ir kt. prieš Komisiją* 54 punktas; šio sprendimo 137 punkte minėto sprendimo *Ferriere Nord prieš Komisiją* 33 punktas; šio sprendimo 137 punkte minėto 1998 m. gegužės 14 d. Sprendimo *Sarrió prieš Komisiją* 328 punktas).

369 Darytina išvada, kad bauda, ieškovei atrodanti neproporcinga jos svoriui atitinkamoje rinkoje, yra skirta ne dėl akivaizdžiai pernelyg plataus pakartotinio pažeidimo sąvokos aiškinimo, bet atsižvelgus į visus motyvus, į kuriuos Komisija galėjo teisėtai atsižvelgti nustatydama ieškovei skirtinos baudos dydį.

370 Atmetus visus ieškovės prieštaravimus, susijusius su šiuo ieškinio pagrindu, visas ieškinio pagrindas yra atmestinas.

5. *Dėl teisinio pagrindo, susijusio su tuo, kad buvo nepakankamai atsižvelgta į taikytinas lengvinančias aplinkybes*

371 Ieškinio pagrindą sudaro keturios dalys. Pirmąja dalimi ieškovė nurodo, jog Komisija atsisakė atsižvelgti į tai, kad pažeidimas neturėjo pasekmių rinkoje. Antrąja dalimi ji tvirtina, jog Komisija neteisingai neatsižvelgė į įtaką, kurią nagrinėjamiems veiksmams turėjo kainų kontrolės režimas ir ilgametė korporacinė tradicija, būdinga alaus sektoriui. Trečiojoje dalyje ieškovė nurodo krizę, buvusią faktinių aplinkybių

metu. Galiausiai ketvirtojoje dalyje ji nurodo, kad *Interbrew* pozicija kėlė pavojų kitoms įmonėms.

a) Dėl pirmosios dalies, susijusios su Komisijos atsisakymu atsižvelgti į tai, kad pažeidimas neturėjo pasekmių rinkai

Šalių argumentai

372 Ieškovė tvirtina, jog, remiantis gairėmis, kurios patvirtino įprastą Komisijos praktiką šiuo klausimu, Komisija kaip į lengvinančią aplinkybę turi atsižvelgti į tai, kad kartelis neturėjo didelių pasekmių konkurencijai. Daugelyje bylų Komisija kaip į lengvinančią aplinkybę faktiškai atsižvelgė į tai, kad ginčijami susitarimai neturėjo pasekmių rinkai ir kad jie nebuvo įgyvendinti arba buvo įgyvendinti tik iš dalies. Tai, kad Komisijos nevaržo jos ankstesnių sprendimų praktika, negali pateisinti to, kad esant panašioms aplinkybėms į šią praktiką visiškai neatsižvelgiama.

373 Be to, Komisija neskiria kartelio sunkumo vertinimo ir atsižvelgimo į lengvinančias aplinkybes. Nors vertindama pažeidimo sunkumą Komisija privalo atsižvelgti į pažeidimo pasekmes, ji, kaip į lengvinančias aplinkybes, turi atsižvelgti ir į tai, kad susitarimai arba suderintieji veiksmai realiai nebuvo įgyvendinti.

374 Padariusi išvadą, jog tai, kad šalys neįgyvendino visų atskirų kartelio susitarimų, nereiškia, jog pats kartelis nebuvo įgyvendintas ir jog vien to, kad tam tikros pažeidimo dalys nebuvo įgyvendintos, nepakanka, jog būtų padaryta išvada dėl lengvinančios aplinkybės buvimo, Komisija neįvertino tikrų faktinių aplinkybių.

375 Šios faktinės aplinkybės visų pirma liudija, kad buvo įgyvendinta tik nedidelė dalis derybų tarp *Interbrew* ir ieškovės dėl tarifų struktūros ir nuolaidų politikos, turėjusi labai nedidelį poveikį rinkai.

376 Taip pat *Alken-Maes* ir *Interbrew* daugelį kartų nurodė, be kita ko, ir susitarimų laikotarpio vidaus dokumentuose, kad derybos sustojo ketinimų etapu ir neturėjo jokių pasekmių konkurencijai. Ne vienas Komisijos cituojamas dokumentas ir pareiškimas rodo, kad derybos praktikoje buvo neveiksmingos. Nebuvo susitarta dėl daugelio konkurencijos aspektų, ir apie tai pirmiausia liudija negailestinga kartelio šalių kova dėl sutarčių sudarymo su susijusiomis kavinėmis. Be to, Komisijos byloje yra daug kitų dokumentų, kuriuose atsispindi, kad nebuvo pasekmių konkurencijai.

377 Be to, pardavimo statistiniai duomenys pakankamai aiškiai parodo, kad nebuvo konkrečių pasekmių arba bent jau *Interbrew* ir *Alken-Maes* susitarimų įtaka rinkai nebuvo didelė. Šalys ir toliau negailestingai konkuravo visuose rinkos sektoriuose. Ypač iš bylos matyti, kad 1992 ir 1993 m. *Alken-Maes* vykdė agresyvią komercinių nuolaidų politiką maisto produktų pardavimo sektoriuje. Be to, *Alken-Maes* 1993–1998 m. ir toliau prarasdavo rinkos dalis ir daugiausia prarado per laikotarpį, kuriam nustatytas pažeidimas, – ir šviesaus, ir nealkoholinio alaus sektoriuose.

378 Taip pat 1994 m. *Alken-Maes* savo pardavimo politikai vykdyti ir toliau nagrinėjo kainų lankstumą ir nustatė, kad kainų sumažinimo atveju daugiausia pralaimi *Interbrew*. Taigi *Alken-Maes* tęsė konkurencinę politiką, kurios pagrindinis tikslas buvo perimti *Interbrew* pardavimo dalis, nors ir vyko *Interbrew* inicijuotos derybos dėl tarifų struktūros.

379 Galiausiai ieškovė tvirtina, kad nebuvo prievartos mechanizmų, galinčių užtikrinti susitarimo laikymąsi ir praktinį jo įgyvendinimą – į tai, kaip į lengvinančią aplinkybę, Komisija atsižvelgė sprendime *Polipropilenas*.

380 Komisija teigia, kad ieškovės minimi precedentai šiuo atveju netaikytini, nes šie sprendimai buvo priimti anksčiau, nei buvo paskelbtos gairės, ir skirti situacijoms, kurios nėra visiškai tapačios šioje byloje nagrinėjamoms. Šioje byloje antikonkurenciniai susitarimai buvo įgyvendinti, o į dalinį tam tikrų aspektų įgyvendinimą buvo tinkamai atsižvelgta vertinant kartelio sunkumą.

381 Argumentas, esą negailestinga kova tarp šalių dėl sutarčių su kavinėmis sudarymo liudija, kad konkurencija neišnyko, šiuo atveju netaikytinas. Vieno iš *Interbrew* atsakingų asmenų pareikštų abejonių dėl kartelio veiksmingumo nepakanka, kad taptų mažiau reikšminga tai, jog kartelio šalys per 1998 m. sausio 28 d. susitikimą konstatavo, kad tam tikri tikslai yra įgyvendinti. Galiausiai *Alken-Maes* rinkos dalies sumažėjimas neįrodo pasekmių nebuvimo, nes šis sumažėjimas galėjo būti dar didesnis, jei nebūtų kartelio. *Alken-Maes* kainų lankstumo tyrimai buvo tik preliminarūs projektai, nesukeliantys jokių abejonių dėl neteisėto susitarimo pobūdžio.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

382 Iš šio sprendimo 277 ir 278 punktuose cituojamos teismų praktikos matyti, kad jei pažeidimą padarė kelios įmonės, nustatant baudos dydį turi būti išnagrinėtas kiekvienos iš šių įmonių dalyvavimo darant pažeidimą sunkumas; dėl to ypač būtina nustatyti kiekvienos iš jų vaidmenį per jų dalyvavimo darant pažeidimą laikotarpį.

383 Gairių 3 punkte yra nustatytas negalutinis lengvinančiomis pavadintų aplinkybių, dėl kurių gali būti sumažintas pagrindinis baudos dydis, sąrašas. Yra nurodomos tokios aplinkybės kaip išimtinai pasyvus arba „pamėgdžiojimo" vaidmuo darant pažeidimą, neteisėtų susitarimų arba veiklos neįgyvendinimas praktikoje, pažeidimo nutraukimas Komisijai įsikišus, pagrįstos abejonės, ar varžanti įmonės veikla gali būti traktuojama kaip pažeidimas, vykstant procedūrai efektyvus įmonių bendradarbiavimas, viršijantis bendradarbiavimą pagal pranešimą dėl bendradarbiavimo. Visos šios nurodytos aplinkybės vertinamos atsižvelgiant į kiekvienos įmonės elgesį.

384 Darytina išvada, kad vertinant lengvinančias aplinkybes, be kita ko, ir susitarimų neįgyvendinimą, būtina įvertinti ne pažeidimo kaip visumos pasekmes, į kurias turi būti atsižvelgta vertinant pažeidimo konkretų poveikį rinkai, kai yra nustatomas pažeidimo sunkumas (gairių 1 punkto A dalies pirmoji pastraipa), bet į kiekvienos įmonės individualų elgesį, kad būtų įvertintas kiekvienos įmonės dalyvavimo darant pažeidimą sunkumas.

385 Šioje byloje svarbu patikrinti, ar ieškovės argumentai leidžia nustatyti, kad per laikotarpį, kai prisijungė prie neteisėtų susitarimų, ji tikrai susilaikė nuo jų

įgyvendinimo ir rinkoje elgėsi pagal konkurencijos taisykles (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 31 punkte minėto sprendimo *Cementas* 4872–4874 punktus).

386 Ieškovė faktiškai pateikia penkis argumentus, kad pagrįstų nurodytą lengvinančią aplinkybę – tai, kad susitarimai nebuvo realiai įgyvendinti.

387 Dėl pirmojo argumento, susijusio su daliniu *Interbrew* ir ieškovės derybų įgyvendinimu, konstatuotina, kad ieškovė nurodo ne tai, kad nebuvo įgyvendintas pasiektas susitarimas dėl tarifų struktūros ir nuolaidų politikos, bet tik tai, kad jis buvo įgyvendintas iš dalies. Be to, svarbu pažymėti, kad šis susitarimas yra tik viena dalis nustatyto pažeidimo, kuris, be kita ko, apima bendrą nepuolimo paktą, susitarimą dėl kainų mažmeninėje prekyboje, klientų pasidalijimą „Vireka" sektoriuje, investicijų bei reklamos ribojimą „Vireka" rinkoje ir pasikeitimą informacija dėl pardavimų „Vireka" sektoriuje bei mažmeninėje prekyboje.

388 Dėl antrojo argumento, kad derybos sustojo ketinimų etape ir neturėjo jokio poveikio konkurencijai, pakanka pažymėti, kad ši aplinkybė, net jei ji ir pasitvirtina, liudija ne tai, kad susitarimai realiai nebuvo įgyvendinti, bet kad buvo ketinimas, nors ir nerealizuotas, juos įgyvendinti. Tas pats pažymėtina dėl reikšmės, kuri turi būti suteikta *Interbrew* ir *Alken-Maes* susirašinėjimui dėl susijusių kavinių. Abipusiai kaltinimai šiuo klausimu turi būti suprantami tarp dviejų įmonių sudaryto bendro nepuolimo pakto kontekste (žr. šio sprendimo 147 punktą) ir liudija daugiau norą, kad būtų laikomasi šio susitarimo, nei tai, kad jis nebuvo realiai įgyvendintas. Bet kuriuo atveju susirašinėjimas, tariamai atspindintis negailestingą kovą dėl sutarčių, sudarytų su susijusiomis kavinėmis, truko tik šešis mėnesius – nuo 1996 m. rugpjūčio mėn. iki 1997 m. sausio mėn.

389 Dėl trečiojo argumento, t. y. įrodinėjimo remiantis statistiniais duomenimis, kad nebuvo poveikio rinkai, konstatuotina, kad net ir pateikus šį įrodymą, jis šiuo atveju neturėtų reikšmės, nes visiškai neįrodo, jog susitarimai nebuvo realiai įgyvendinti. Taip pat konstatuotina, kad ir dėl tariamai vykdomos agresyvios nuolaidų politikos ieškovė neįrodė, jog ši politika gali būti vertinama kaip jos susilaikymas nuo sudarytų susitarimų vykdymo. Bet kuriuo atveju turi būti konstatuota, kad toks elgesys nedaug tepakenkia susitarimų įgyvendinimui, nes jie tiek esmės, tiek trukmės požiūriu apima daugiau, nei siejasi su nurodytais konkurencinės kovos epizodais. Tariamai agresyvi komercinių nuolaidų politika, kurią *Alken-Maes* vykdė maisto produktų pardavimo sektoriuje, pasak pačios ieškovės, taikyta tik 1992 ir 1993 metais.

390 Dėl ketvirtojo argumento pažymėtina, jog net jei *Alken-Maes* 1994 m. toliau vykdomi kainų lankstumo tyrimai ir rodo, kad *Interbrew* būtų daugiau praradusi dėl *Maes* alaus kainų sumažinimo, jie visiškai neįrodo, kad ieškovė ir jos filialas iš tikrųjų susilaikė nuo susitarimų vykdymo ir rinkoje elgėsi pagal konkurencijos taisykles.

391 Nė vienas iš pirmųjų keturių ieškovės argumentų neleidžia daryti išvados, kad ši tuo laikotarpiu, kai buvo prisijungusi prie neteisėtų susitarimų, iš tikrųjų susilaikė nuo jų įgyvendinimo ir rinkoje elgėsi pagal konkurencijos taisykles.

392 Be to, pažymėtina, kad pačios ieškovės iš jos argumentų padaryta išvada, t. y. kad susitarimai turėjo ribotą poveikį rinkai, liudija, jog šie argumentai yra susiję ne su lengvinančių aplinkybių klausimu, bet apskritai su pažeidimo sunkumu, kuris nėra šio ieškinio pagrindo objektas.

393 Taip pat ir dėl penktojo ieškovės argumento, t. y. dėl to, kad nebuvo prievartos mechanizmo, galinčio užtikrinti susitarimo laikymąsi ir jo praktinį įgyvendinimą, – pagal gaires į šią aplinkybę, jei ji pasitvirtintų, turėtų būti atsižvelgta vertinant pažeidimo sunkumą, reikėtų pažymėti, kad ir tai negali būti laikoma lengvinančia aplinkybe, susijusia su konkrečiu ieškovės elgesiu. Iš esmės pagal nusistovėjusią teismų praktiką tai, kad nėra kartelio įgyvendinimo kontrolės priemonių, savaime nėra lengvinanti aplinkybė (1998 m. gegužės 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Enso Española prieš Komisiją*, T-348/94, Rink. p. II-1875, 318 punktas).

394 Be to, pažymėtina, kad ieškovės nurodytame sprendime *Polipropilenas* Komisija nenutarė, jog prievartos mechanizmų nebuvimas gali būti pripažintas lengvinančia aplinkybe atskiros įmonės atžvilgiu; atvirkščiai, ji nutarė, kad tai yra aplinkybė, į kurią turi būti atsižvelgta vertinant pažeidimo sunkumą apskritai.

395 Galiausiai dėl argumento, kad tiek į poveikio rinkai nebuvimą, tiek į prievartos mechanizmų nebuvimą Komisija anksčiau atsižvelgė kaip į lengvinančią aplinkybę, pažymėtina, jog vien tai, kad nustatydama baudos dydį Komisija savo sprendimų praktikoje yra nusprendusi, jog tam tikri dalykai yra lengvinanti aplinkybė, nereiškia, jog vėliau priimtuose sprendimuose jos vertinimas turi būti toks pats (žr. šio sprendimo 57 punktą). Ankstesnė Komisijos sprendimų praktika pati savaime iš esmės nėra baudų skyrimo konkurencijos srityje teisinis pagrindas (žr. šio sprendimo 153 punkte nurodomą teismų praktiką). Iš šio sprendimo 134 ir 135 punktuose minėtos teismų praktikos matyti, kad pagal Reglamentą Nr. 17 Komisija turi diskreciją nustatyti baudų dydį, kad paveiktų įmonių elgesį siekiant užtikrinti konkurencijos taisyklių laikymąsi. Be to, ta aplinkybė, kad Komisija anksčiau už tam tikros kategorijos pažeidimus skirdavo tam tikro dydžio baudas, nekliudo jai

padidinti šių baudų neperžengiant Reglamento Nr. 17 nustatytų ribų, jei to reikia Bendrijos konkurencijos politikos įgyvendinimui užtikrinti. Veiksmingam Bendrijos konkurencijos taisyklių taikymui, atvirkščiai, būtina, kad Komisija galėtų bet kuriuo metu pritaikyti baudų dydį prie šios politikos poreikių.

396 Taigi pirmoji ieškinio pagrindo dalis atmestina.

b) Dėl antrosios dalies, susijusios su tuo, kad Komisija neatsižvelgė į kainų kontrolės režimo poveikį ir į tai, kad alaus sektorius pasižymi ilgamete korporacine tradicija

Šalių argumentai

397 Ieškovė tvirtina, kad, atsižvelgiant į Komisijos poziciją sprendime *Graikijos keltai*, kuris, priešingai nei teigiama ginčijamo sprendimo 320 konstatuojamojoje dalyje, yra lygintinas su šia byla, Komisija į kainų alaus rinkoje nustatymo tradicijas turėjo atsižvelgti kaip į lengvinančią aplinkybę.

398 Taip pat Komisija neatsižvelgė į tai, kad pagal 1945–1993 m. galiojusį kainų įstatymą kiekviena kontroliuotina įmonė, tarp jų ieškovė ir kitos alaus įmonės, buvo įpareigotos individualiai arba kolektyviai teikti paraiškas leisti padidinti kainas – taip iki 1993 m. gegužės mėn. tęsėsi ilgametė bendrų veiksmų ir keitimosi informacija tarp alaus gamintojų tradicija. Be to, ieškovė primena, kad nors ir yra dvi atskiros procedūros, paraiškos padidinti kainas buvo pateikiamos kolektyviai per CBB, nes

ekonomikos ministras pirmenybę šiai procedūrai teikė dėl paprastesnio administravimo. Be to, reikalaujant, kad kolektyvinė CBB pateikta paraiška dėl kainų ir kitų pardavimo sąlygų būtų kuo išsamesnė, kainų kontrolės režimas neišvengiamai paskatina alaus gamintojus aptarti kainas.

399 Inkriminuojamo elgesio buvo laikomasi ir po 1993 m. gegužės mėn. dėl teisės aktų, kurie tik patvirtino ilgametę alaus gamintojų bendrų veiksmų tradiciją, tęstinumo. Ši tradicija paaiškina sunkumus, su kuriais šalys susidūrė, turėdamos nedelsiant atsisakyti šios tradicinės schemos. Todėl į kainų kontrolės režimą, dėl kurio iš inercijos buvo laikomasi įpročių, turi būti atsižvelgta kaip į lengvinančią aplinkybę – Komisija taip padarė 1982 m. gruodžio 15 d. Sprendime 82/896/EEB dėl EEB sutarties 85 straipsnio taikymo procedūros (IV/29.883 – *UGAL prieš BNIC*) (OL L 379, p. 1, toliau – sprendimas *BNIC*, 77 konstatuojamoji dalis) ir 1986 m. lapkričio 26 d. Sprendime 86/596/EEB dėl EEB sutarties 85 straipsnio taikymo procedūros (IV/31.204 – *MELDOC*) (OL L 348, p. 50, toliau – sprendimas *MELDOC*, 77 konstatuojamoji dalis).

400 Alaus gamintojai faktiškai ir teisiškai buvo skatinami iki 1993 m. gegužės 1 d., kai įsigaliojo ministro potvarkis, panaikinantis kainų kontrolės režimą, susitarti dėl tam tikrų alaus rūšių kainų, todėl Komisija klaidingai nutarė, net darydama prielaidą, jog susitarimams įtakos turėjo kainų kontrolė, kad tai tęsėsi tik iki 1992 m. gruodžio 23 d., kai CBB pateikė paskutinę kolektyvinę paraišką padidinti kainas. Taigi ginčijamo sprendimo 247 konstatuojamojoje dalyje Komisija klaidingai nutarė, kad 1993 m. sausio 28 d. susitikimas, įvykęs po 1992 m. gruodžio 23 d., negali būti laikomas alaus gamintojų susitikimu, vykstančiu CBB dėl kolektyvinės paraiškos padidinti kainas.

401 Galiausiai ginčijamo sprendimo 247 konstatuojamojoje dalyje, remdamasi susitikimu su alaus prekybininkais, kad pagrįstų atsisakymą atsižvelgti į kainų kontrolę kaip

į lengvinančią aplinkybę, Komisija nepaisė to, jog kainų kontrolės režimas buvo taikomas ne tik gamintojams, bet ir alaus importuotojams.

402 Komisija tvirtina, kad ginčijamame sprendime ji nurodė, jog, skirtingai nei sprendime *Graikijos keltai*, kolektyviniai alaus gamintojų veiksmai, pranešant apie kainų padidinimą, buvo tik viena iš galimybių, bet ne pareiga. Šiuo atžvilgiu neturi reikšmės, kad ekonomikos ministras pareiškė pirmenybę teikiąs kolektyvinėms priemonėms. Komisija priduria, kad jei su kainomis susiję teisės aktai būtų turėję tokį poveikį, kokį jiems priskiria ieškovė, susitarime būtų dalyvavę visi alaus gamintojai, o ne tik du pagrindiniai.

403 Komisija priduria, kad nors kainų kontrolė pasibaigė 1993 m. gegužės 1 d., paskutinė kolektyvinė paraiška padidinti kainas bet kuriuo atveju buvo pateikta 1992 m. gruodžio 23 d. ir kad pirmosios užfiksuotos su susitarimu susijusios faktinės aplinkybės yra vėlesnės – 1993 m. sausio 28 diena. Be to, nors ir įrodyta, „korporacinė tradicija" negali būti visą laiką laikoma lengvinančia aplinkybe. Sprendimai *BNIC* ir *MELDOC* priimti anksčiau, nei buvo paskelbtos gairės, ir juose kainų kontrolės režimas nepripažįstamas lengvinančia aplinkybe.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

404 Iš pradžių pažymėtina, jog, pirma, ieškovė neginčija, kad Komisijos konstatuotas pažeidimas darytas nuo 1993 m. sausio 28 dienos. Antra, iš ginčijamo sprendimo darytina išvada, – ir ši aplinkybė taip pat neginčijama, – kad kainų kontrolės mechanizmas Belgijos alaus sektoriuje buvo taikomas iki 1993 m. gegužės 1 dienos. Taigi turi būti nustatyta, ar minėto mechanizmo egzistavimas iki šios datos yra lengvinanti aplinkybė, į kurią Komisija turėjo atsižvelgti. Šiuo atžvilgiu pažymėtina,

kad ieškovės argumentavimas iš esmės reiškia, kad turi būti taikoma lengvinanti aplinkybė, nurodyta gairių 3 punkto ketvirtojoje įtraukoje, t. y. „jei pagrįstai abejojama, ar ribojanti įmonės veikla gali būti traktuojama kaip pažeidimas“.

405 Pirma, pažymėtina, kad per posėdį atsakydama į Pirmosios instancijos teismo klausimus, kaip būtent pasireiškė kainų kontrolės mechanizmo, galiojusio iki 1993 m. gegužės 1 d., taikymas, ieškovė nurodė, jog iš su kainų kontrole susijusių aktų aiškiai matyti, kad alaus gamintojai ekonomikos ministrui galėjo pateikti kolektyvinę paraišką padidinti kainas per CBB, prireikus išsaugant kainų konfidencialumą, arba individualias paraiškas.

406 Antra, konstatuotina, kad, atsižvelgiant į labai didelį nagrinėjamų faktinių aplinkybių sunkumą (žr. šio sprendimo 145–155 punktus) ir į materialius bei intelektinius ieškovės ir jos filialo *Alken-Maes* išteklius, leidžiančius joms įvertinti teisės aktų ypatumus bei pasekmes, galinčias kilti iš jų elgesio Bendrijos konkurencijos teisės požiūriu, negali būti teisėtai teigiama, kad iki 1993 m. gegužės 1 d. galiojęs kainų kontrolės mechanizmas galėjo sukelti ieškovei pagrįstų abejonių dėl konkurenciją ribojančio elgesio neteisėto pobūdžio. Juo labiau kad anksčiau buvo konstatuota, jog ieškovė padarė panašius Bendrijos konkurencijos teisės pažeidimus.

407 Trečia, dėl sprendimų, kurie, pasak ieškovės, yra precedentai, kai Komisija į kainų kontrolės mechanizmo egzistavimą atsižvelgė kaip į lengvinančią aplinkybę, konstatuotina, kad pagal šio sprendimo 395 punkte cituotą teismų praktiką vien tai, jog nustatydama baudos dydį Komisija savo sprendimų praktikoje yra nusprendusi, kad tam tikri dalykai yra lengvinanti aplinkybė, nereiškia, jog vėliau priimtuose sprendimuose jos vertinimas turi būti toks pats. Iš esmės ankstesnė Komisijos sprendimų praktika pati savaime nėra baudų skyrimo konkurencijos

srityje teisinis pagrindas. Pagal Reglamentą Nr. 17 Komisija turi diskreciją nustatyti baudų dydį, kad paveiktų įmonių elgesį siekiant užtikrinti konkurencijos taisyklių laikymąsi. Be to, ta aplinkybė, kad Komisija anksčiau už tam tikros kategorijos pažeidimus skirdavo tam tikro dydžio baudas, nekliudo jai padidinti šių baudų, neperžengiant Reglamento Nr. 17 nustatytų ribų, jei to reikia Bendrijos konkurencijos politikos įgyvendinimui užtikrinti. Veiksmingam Bendrijos konkurencijos taisyklių taikymui, atvirkščiai, būtina, kad Komisija galėtų bet kuriuo metu pritaikyti baudų dydį prie šios politikos poreikių.

408 Kainų kontrolės mechanizmo buvimas šioje byloje negali būti vertinamas kaip lengvinanti aplinkybė kalbant apie laikotarpį nuo 1993 m. sausio 28 d. iki gegužės 1 d., todėl darytina išvada, kad tokia aplinkybė *a fortiori* negali būti konstatuota ieškovės atžvilgiu ir kalbant apie laikotarpį po 1993 m. gegužės 1 dienos.

409 Taigi antroji ieškinio pagrindo dalis yra atmestina.

c) Dėl trečiosios ieškinio pagrindo dalies, susijusios su Komisijos atsisakymu atsižvelgti į sektoriaus krizę

Šalių argumentai

410 Pasak ieškovės, Komisija pagal savo praktiką iki 1998 m. ir Teisingumo Teismo praktiką turėjo atsižvelgti į tą aplinkybę, kad kartelis buvo sudarytas rinką ištikus

krizei, ir laikyti tai lengvinančia aplinkybe. Komisija tik nutarė, kad situacija šioje byloje nelygintina su situacijomis sprendimuose, kuriuose buvo atsižvelgta į krizę, ir toliau neaiškindama padarė nuorodą į sprendimus *Cementas*, *PVC II* ir *Besiūliai plieno vamzdžiai*.

411 Tačiau Belgijos alaus gamintojai susidūrė su užsitęsusiu paklausos mažėjimu, pertekliniu gamybos pajėgumu ir prekybos tinklų spaudimu dėl šviesiojo alaus kainų. Komisija ginčijamame sprendime pati taip pat pripažino, kad dešimtajame dešimtmetyje rinkoje būta sunkumų. Be to, ieškovės filialo Belgijoje veikla 1993 m. finansiniu požiūriu buvo labai sudėtinga. Ieškovė priduria, kad nors turi būti atsižvelgta į sektoriaus, o ne atskiros įmonės krizę, ji norėjo pažymėti, jog sudėtinga *Alken-Maes* finansinė padėtis susidarė dėl bendros alaus rinkos recesijos, kai vartojimo sumažėjimas 1993–1998 m. laikotarpiu buvo visai ne „lengvas“, kaip pažymi Komisija, o sudarė 15 %, ir tai sukėlė gamybos perteklių, į kurį Komisija taip pat galėjo atsižvelgti, kaip ji padarė sprendimuose *PVC II* ir *Cementas*.

412 Komisija pirmiausia tvirtina, kad vienos įmonės finansinė padėtis nerodo nagrinėjamame ekonomikos sektoriuje buvus krizę, į kurią gali būti atsižvelgta kaip į lengvinančią aplinkybę, ir kad Teisingumo Teismo praktikoje niekada nebuvo įprasta į įmonės patiriamus nuostolius atsižvelgti kaip į lengvinančią aplinkybę. Be to, daugelis ieškovės nurodytų sprendimų yra priimti prieš pasirodant gairėms ir todėl šiuo atveju netaikytini. Šiaip ar taip, nurodyta krizė neturi nieko bendra su tuo, į ką Komisiją atsižvelgdavo iki šiol.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

413 Iš pradžių pažymėtina, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką Komisija nėra įpareigota nustatydama baudos dydį atsižvelgti į įmonės finansinius sunkumus, nes tai reikštų, kad mažiausiai prie rinkos sąlygų prisitaikiusioms įmonėms suteikiamas nepagrįstas konkurencinis pranašumas (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 281 punkte minėto sprendimo *IAZ ir kt. prieš Komisiją* 54 ir 55 punktus; 1998 m. gegužės 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Fiskeby Board prieš Komisiją*, T-319/94, Rink. p. II-1331, 75 ir 76 punktus ir šio sprendimo 393 punkte minėto sprendimo *Enso Española prieš Komisiją* 316 punktą). Todėl vertinant lengvinančios aplinkybės buvimą negali būti atsižvelgiama į argumentus, susijusius su *Alken-Maes* finansiniais sunkumais 1993 metais.

414 Be to, tokios aplinkybės kaip nuolatinis paklausos mažėjimas, kuris, šiaip ar taip, kaip pažymi Komisija, iš pradžių ieškovės atsakyme į pranešimą apie kaltinimus buvo įvertintas 15 % per dešimt, o ne per penkerius metus, iš to kilęs perteklinis gamybos pajėgumas arba prekybos tinklų daromas spaudimas kainoms, net ir įrodytos, yra rizika, neatsiejama nuo jokios ekonominės veiklos ir nerodanti, kad yra susidariusi ypatinga struktūrinė ar ekonominė situacija, į kurią gali būti atsižvelgta nustatant baudos dydį.

415 Galiausiai dėl argumento, kad ankstesnė Komisijos sprendimų praktika ją įpareigotų, reikia priminti, jog pagal šio sprendimo 395 punkte minėtą teismų praktiką vien tai, kad nustatydama baudos dydį Komisija savo sprendimų praktikoje yra nusprendusi, jog tam tikri dalykai yra lengvinanti aplinkybė, nereiškia, kad vėliau priimtuose sprendimuose jos vertinimas turi būti toks pats. Iš esmės ankstesnė Komisijos sprendimų praktika pati savaime nėra baudų skyrimo konkurencijos srityje teisinis pagrindas. Pagal Reglamentą Nr. 17 Komisija turi diskreciją nustatyti baudų dydį, kad paveiktų įmonių elgesį siekiant užtikrinti konkurencijos taisyklių laikymąsi. Be

to, ta aplinkybė, kad Komisija anksčiau už tam tikros kategorijos pažeidimus skirdavo tam tikro dydžio baudas, nekliudo jai padidinti šių baudų neperžengiant Reglamento Nr. 17 nustatytų ribų, jei to reikia Bendrijos konkurencijos politikos įgyvendinimui užtikrinti. Veiksmingam Bendrijos konkurencijos taisyklių taikymui, atvirkščiai, būtina, kad Komisija galėtų bet kuriuo metu pritaikyti baudų dydį prie šios politikos poreikių.

416 Todėl trečioji ieškinio pagrindo dalis yra atmestina.

d) Dėl ketvirtosios ieškinio pagrindo dalies, susijusios su pavojų kitoms įmonėms keliančia *Interbrew* pozicija

Šalių argumentai

417 Pasak ieškovės, pagal savo sprendimų ir Teisingumo Teismo praktiką Komisija turėjo kaip į lengvinančią aplinkybę atsižvelgti į silpną ir priklausomą *Alken-Maes* padėtį *Interbrew* atžvilgiu kartelio veikimo metu, *Interbrew* nuo 1987 m. rinkoje užimant dominuojančią padėtį.

418 Iš bylos aiškiai matyti, kad *Interbrew* pozicija kėlė pavojų kitoms įmonėms. Buvęs *Interbrew* įmonės CEO M. 1993 m. rugpjūčio 19 d. laiške C. po to, kai *Interbrew* vienašališkai priėmė sprendimą dėl kainų padidinimo, teigė esąs pasirengęs „įtikinti" *Alken-Maes* sekti *Interbrew* pavyzdžiu. Be to, *Interbrew* ir *Alken-Maes* susirašinėjimas po *Alken-Maes* protesto dėl *Interbrew* veiksmų gėrimų pardavimo punktų, sutartimis susijusių su *Alken-Maes,* atžvilgiu, kai *Interbrew* siūlė prisiimti sutarčių

nutraukimo sąnaudas mainais už naujas sutartis su ja, patvirtina kad *Interbrew* laikėsi išstūmimo strategijos, sustiprintos jos didėjančia vertikalia integracija. Be to, nepagrįsta *Interbrew* reakcija į naują *Alken-Maes* politiką 1994 m. atskleidė tokį jos pavojingumą, kad *Alken-Maes* bijojo dėl savo išlikimo.

419 Ieškovė taip pat mano, kad Komisija klaidingai teigia, jog agresyvi *Interbrew* pozicija *Alken-Maes* atžvilgiu yra nelogiška ir neatitinka pažeidimo pobūdžio. Komisija pamiršta apie *Interbrew* interesą sukurti ir toliau išlaikyti kartelį. Be to, keista, kad Komisija nepastebi jokio prieštaravimo, kai teigia, kad, viena vertus, ieškovės pozicija *Interbrew* atžvilgiu buvo grasinanti, ir, kita vertus, tuo pat metu, kad ji susitarė su *Interbrew*.

420 Galiausiai kaltindama ieškovę neįvertinus savo pačios dalyvavimo kartelyje, kai ši nurodo *Interbrew* keliamą pavojų, Komisija klaidingai pervertina jos įtaką *Alken-Maes*, nes ieškovė visiškai nevaidino aktyvaus vaidmens įmonėje *Alken-Maes* ir, atvirkščiai, siekė kuo geresnėmis sąlygomis nutraukti savo veiklą alaus sektoriuje.

421 Pasak Komisijos, nurodydama, kad *Interbrew* pozicija buvo pavojinga, ieškovė pamiršta ne tik savo dydį ir savo svorį Prancūzijos alaus rinkoje, bet ir tą faktą, kad susitarimas netektų prasmės, jei ieškovė arba jos filialas būtų visiškai priklausomi nuo *Interbrew*. Be to, yra skirtumas tarp ieškovės grasinimų, pareikštų siekiant išplėsti kartelį Belgijos rinkoje, ir tariamų *Interbrew* grasinimų, susijusių su ta pačia rinka kaip ir kartelis. Taigi logiška, kad grasinimai Prancūzijoje verčia *Interbrew* sutikti su kartelio išplėtimu Belgijoje, ir nelabai logiška, kad *Interbrew* turėjo tartis su nuo jos priklausančia įmone.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

422 Visų pirma primintina, jog šiuo atveju ieškovė neginčija, kad, sudarydama antikonkurencinį tikslą turinčius susitarimus, prisidėjo prie EB 81 straipsnio pažeidimo. Pagal nusistovėjusią teismų praktiką susitarimo pagal EB 81 straipsnio 1 dalį buvimas reiškia, kad šalys išreiškė savo bendrą valią rinkoje veikti tam tikru būdu (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 352 punkte minėto sprendimo *Cour ACF Chemiefarma prieš Komisiją* 112 punktą ir 1980 m. spalio 29 d. Sprendimo *Van Landewyck ir kt. prieš Komisiją*, 209/78–215/78 ir 218/78, Rink. p. 3125, 86 punktą; šio sprendimo 57 punkte minėto 1991 m. gruodžio 17 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Hercules Chemicals prieš Komisiją* 256 punktą; 2000 m. spalio 26 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Bayer prieš Komisiją*, T-41/96, Rink. p. II-3383, 67 punktą ir 2004 m. spalio 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Bayerische Hypo- und Vereinsbank prieš Komisiją*, T-56/02, Rink. p. II-3495, 59 punktą). Darytina išvada, kad susitarimo sąvokos pagal EB 81 straipsnio 1 dalį, kaip ji yra aiškinama teismų praktikoje, pagrindinis ypatumas yra mažiausiai dviejų šalių valios suderinimas (minėtų sprendimų *Bayerische Hypo-und Vereinsbank prieš Komisiją* 61 punktas ir *Bayer prieš Komisiją* 69 punktas bei nurodyta teismų praktika). Ieškovė negali teigti, kad veikė išimtinai dėl *Interbrew* daromo spaudimo.

423 Be to, pagal nusistovėjusią teismų praktiką įmonė, dalyvaujanti antikonkurencinį tikslą turinčiuose susitikimuose, tegul ir dėl kitų ekonomiškai pajėgesnių dalyvių spaudimo, visada turi galimybę pateikti skundą Komisijai, kad atskleistų antikonkurencinius veiksmus, užuot toliau dalyvavusi šiuose susitikimuose (šio sprendimo 245 punkte minėto sprendimo *HFB ir kt. prieš Komisiją* 226 punktas).

424 Darytina išvada, kad nei tariama ieškovės priklausomybė nuo *Interbrew*, nei tariamai šios užimama grasinanti pozicija neleidžia apibūdinti padėties kaip tokios, kurią Komisija galėtų laikyti lengvinančia aplinkybe.

425 Todėl ketvirtoji ieškinio pagrindo dalis ir atitinkamai visas ieškinio pagrindas yra atmestini.

6. *Dėl ieškinio pagrindo, susijusio su neteisingu bendradarbiavimo masto vertinimu pažeidžiant vienodo požiūrio principą ir pranešimą dėl bendradarbiavimo*

426 Ieškovė tvirtina, kad pagal pranešimo dėl bendradarbiavimo D punktą jai skirta bauda turėjo būti sumažinta 50 %. Ieškinio pagrindą sudaro dvi dalys. Pirmojoje dalyje ieškovė teigia, kad Komisija klaidingai įvertino jos bendradarbiavimą pagal pranešimo dėl bendradarbiavimo D 2 punkto pirmąją įtrauką, nepakankamai įvertindama jo mastą, palyginti su jos sprendimų praktika, ir pažeisdama vienodo požiūrio principą. Antrojoje dalyje ieškovė tvirtina, kad gavusi pranešimą apie kaltinimus neginčijo faktinių aplinkybių, kuriomis Komisija grindžia savo kaltinimus, tikrumo, ir nurodo, kad Komisija pažeidė pranešimą dėl bendradarbiavimo, nutardama, jog ieškovei pagal pranešimo dėl bendradarbiavimo D 2 punkto antrąją įtrauką baudos sumažinimas netaikytinas.

a) Dėl pirmosios dalies, susijusios su klaidingu Komisijos ieškovės bendradarbiavimo masto vertinimu, ypač atsižvelgiant į jos sprendimų praktiką ir pažeidžiant vienodo požiūrio principą

Šalių argumentai

427 Pirmiausia ieškovė tvirtina, kad Komisija nepakankamai įvertino jos bendradarbiavimo iki pranešimo apie kaltinimus išsiuntimo mastą. Ji teigia, kad Komisija pati

pripažino, jog *Alken-Maes* jai pateikė daugiau informacijos, nei buvo prašoma jai skirtame prašyme pateikti informaciją. Be to, ieškovė tvirtina, kad jos filialas, siekdamas paaiškinti *Alken-Maes* bei *Interbrew* bendradarbiavimo istoriją ir mechanizmą, 2000 m. kovo 7 d. pateikė atitinkamų faktinių aplinkybių trumpą aprašymą, pagrįstą tą dieną įmonės turėtu archyvu ir apimantį susitikimų ir kontaktų tarp jos ir *Interbrew* nuo 1990 m. chronologinę santrauką su nuorodomis į visus susijusius dokumentus, tarp jų – ir jos pateiktus dokumentus. Informacija taip pat buvo pateikta 1999 m. gruodžio 10 ir 27 d. laiškuose, apie kuriuos Komisija nutyli.

428 Į Komisijos argumentą, kad didžioji pateiktos informacijos dalis jai buvo žinoma, ieškovė atsako, kad šis motyvas ne tik nebenurodomas ginčijamame sprendime; jis kaip tik rodo, jog yra klaidingai taikoma pranešimo dėl bendradarbiavimo D 2 punkto pirmoji įtrauka. Ši nuostata nereiškia, kad palankiai vertinamos tik įmonės, kurios pateikė Komisijai nežinomą informaciją, – ja taip pat yra siekiama užtikrinti palankų požiūrį į įmones, kurios palengvina Komisijai užduotį, leisdamos jai geriau paskirstyti savo išteklius ir atitinkamai ištirti daugiau pažeidimų. Iš esmės pranešimo dėl bendradarbiavimo D 2 punkto pirmoje įtraukoje skelbiama, kad bauda sumažinama įmonėms, kurios pateikė Komisijai ne tik nežinomą informaciją, bet ir tokią informaciją, kuri „leidžia patvirtinti padaryto pažeidimo buvimą“. Šiuo atveju *Alken-Maes* pateikti dokumentai ir informacija labai padėjo Komisijai nustatyti arba patvirtinti pažeidimo buvimą.

429 Ieškovė mano, kad, kaip rodo tam tikrų Komisijos sprendimų, priimtų po 1998 m., analizė, bauda jai buvo sumažinta gerokai mažiau nei paprastai Komisija sumažina baudas.

430 Komisija 40–50 % baudą sumažindavo įmonėms, kurios, kaip ir ieškovė, pirmosios pripažino pažeidimo buvimą, pateikė buvusių darbuotojų pareiškimus ir peržiūrėjo savo dokumentus. Komisija 20–50 % baudą sumažindavo įmonėms, kurios jai pateikė informaciją, leidžiančią patvirtinti pažeidimo buvimą arba papildyti jos turimą informaciją apie šį pažeidimą, – sprendime *Šiluminės įrangos kartelis* ji 20 % sumažino baudą dviem įmonėms vien dėl to, kad jos neginčijo faktinių aplinkybių buvimo, ir net 50 % sumažino baudą įmonei, kuri paaiškino Komisijos jau turimus dokumentus, kad ši aiškiau įsivaizduotų nagrinėjamas faktines aplinkybes.

431 *Alken-Maes* ne tik pirmoji 1999 m. gruodžio 27 d. dokumente oficialiai pripažino pažeidimo buvimą, bet ir nuodugniai išnagrinėjo savo archyvus, o tai leido parengti naujus dokumentus. Taip pat, nors Komisija klaidingai ginčija, kad ieškovė pateikė naują informaciją, ji niekada neginčijo, kad 1999 m. gruodžio 10 d. laiške ir ypač 2000 m. kovo 7 d. laiške, kuris yra chronologinis ir išsamus ginčijamą sprendimą pagrindęs faktinių aplinkybių trumpas aprašymas, pateikta informacija išsamiai patvirtino nagrinėjamas faktines aplinkybes.

432 Antra, ieškovė tvirtina, kad, sumažindama jai baudą mažiau nei *Interbrew*, Komisija pažeidė vienodo požiūrio principą.

433 Ji nurodo, kad tuoj po 1999 m. spalio 26 ir 27 d. patikrinimų jos filialas *Alken-Maes* pradėjo vidaus tyrimą, jog padėtų Komisijai įvykdyti jos užduotį, apklausė visus savo direkcijos komiteto narius dėl galimų kontaktų su *Interbrew* ir pradėjo nagrinėti archyvus. Nors šis darbas buvo ypač sudėtingas dėl to, kad prieš pat tyrimo pradžią

visiškai pakeista įmonės vadovybė, 1999 m. gruodžio 10 d. atsakymas pateiktas per Komisijos nustatytą terminą ir *Alken-Maes* perdavė Komisijai visų prašyme nurodytų atsakingų asmenų ir buvusių darbuotojų pareiškimus.

434 Savo laiške, pridėtame prie 1999 m. gruodžio 10 d. atsakymo į 1999 m. lapkričio 11 d. prašymą pateikti informaciją, kuriame daroma aiški nuoroda į archyvų nagrinėjimą, *Alken-Maes* išsamiai patvirtino faktines aplinkybes, dėl kurių buvo pateiktas prašymas, pridėdama lenteles ir dokumentus, susijusius su jame nurodytais susitikimais. *Interbrew* atsakymas į tą patį prašymą, pateiktas po trylikos dienų, 1999 m. gruodžio 23 d., taip pat patvirtino Komisijos jau žinomą informaciją.

435 *Interbrew*, kurios vadovybė inkriminuojamų faktinių aplinkybių metu buvo ta pati, atvirkščiai, savo atsakymą Komisijai pateikė tik 1999 m. gruodžio 23 d. – po to, kai ši atsisakė pratęsti terminą iki 2000 m. sausio 10 dienos. Šią dieną pateiktame *Interbrew* atsakyme nebuvo jokio Komisijos prašyme nurodytų atsakingų asmenų pareiškimo, *Interbrew* šiame prašyme nurodytų septynių iš šešiolikos asmenų pareiškimus pateikė tik 2000 m. sausio 14 dieną.

436 Taip pat *Alken-Maes* pirmoji 1999 m. gruodžio 27 d. pateikė dokumentą su asmens, anksčiau ėjusio generalinio direktoriaus pareigas, oficialiu pareiškimu, kuriame oficialiai pripažįstamas Komisijos tyrimo objektu esančio pažeidimo buvimas ir turinys, ypač: a) aplinkybė, kad kartelis buvo sudarytas CBB įsteigtoje grupėje „Vision 2000“; b) aplinkybė, kad 1994 m. pabaigoje buvo sudarytas susitarimas tarp *Alken-Maes* ir *Interbrew*, apimantis visus Belgijos platinimo kanalus; c) aplinkybė, kad šis susitarimas apėmė nepuolimo paktą, komercinių investicijų ribojimą „Vireka“ sektoriuje bei reklamą ir susitarimą dėl tarifų, ir d) aplinkybė, kad

tinkamam susitarimo įgyvendinimui *Alken-Maes* ir *Interbrew* vadovai rengė reguliarius pasitarimus. Komisija gal jau ir žinojo apie d punktą, bet dokumentai, gauti per patikrinimus ir pateikus prašymus suteikti informacijos, dar nebuvo pakankami a, b ir c punktų įrodymai.

437 Šiuo atžvilgiu ieškovė nurodo, kad 2000 m. sausio ir vasario mėn. *Interbrew* taip pat pateikė papildomus pareiškimus ir dokumentus, tačiau ši įmonė negalėjo, nors jos bendradarbiavimas tariamai buvo naudingesnis, pateikti pareiškimo, pagrindžiančio teiginį dėl ieškovės pareikštų grasinimų, nors jos CEO ir dalyvavo 1994 m. gegužės 11 d. susitikime.

438 Be to, 2000 m. kovo 7 d. ieškovė pateikė 1999 m. gruodžio 10 d. pateiktą informaciją papildantį pareiškimą, būtent susijusį, atsižvelgiant į 2000 m. sausio 14 d. susitikimą su Komisija, su aplinkybėmis, kuriomis buvo parengti dokumentai, *Alken-Maes* pateikti atsakant į 1999 m. lapkričio 11 d. prašymą pateikti informaciją, ir su CBB projektu „Vision 2000". Taip pat buvo pateikti kiti dokumentai, rasti anksčiau už įmonės rinkodarą buvusio atsakingo asmens dokumentuose.

439 Šios aplinkybės rodo, pirma, kad nors ieškovė ir *Alken-Maes* tuoj pat pradėjo bendradarbiauti ir jų bendradarbiavimas buvo išsamus, Komisija tai per menkai įvertino, palyginti su požiūriu į *Interbrew*, ir, antra, kad Komisija visiškai neatsižvelgė į tai, jog ieškovė ir jos filialas, nepaisant jų pastangų, turėjo sunkumų dėl to, kad įmonei tyrimo metu vadovavo nauji asmenys, o *Interbrew* galėjo remtis asmenimis, atsakingais už nagrinėjamus antikonkurencinius veiksmus. Tokia pozicija pažeidžia vienodo požiūrio principą.

440 Galiausiai, trečia, ginčijamame sprendime Komisija tai, kad nevienodai sumažino baudas už bendradarbiavimą, pagrindė tuo, kad ieškovė tariamai ginčijo faktines

aplinkybes po pranešimo apie kaltinimus gavimo, o ne tuo, kad iki pranešimo apie kaltinimus išsiuntimo skyrėsi šalių bendradarbiavimo naudingumas; o savo gynyboje nurodydama šį skirtumą, ji taip bandė panaikinti ginčijamo sprendimo motyvavimo spragą. Tai yra netiesioginis nevienodo požiūrio, dėl kurio nukentėjo ieškovė, pripažinimas.

441 Neprieštaraudama pati sau Komisija negali savo gynyboje tvirtinti, kad *Interbrew* esminę informaciją jai pateikė anksčiau nei ieškovė, ypač cituodama *Interbrew* 2000 m. sausio 14 bei 19 d. ir vasario 2, 8 bei 28 d. laiškus, nes šie laiškai yra vėlesni nei *Alken-Maes* 1999 m. gruodžio 27 d. laiškas, kuriame pateikiamas anksčiau jos generalinio direktoriaus pareigas ėjusio asmens pareiškimas, kuriuo galutinai nustatomi esminiai pažeidimo punktai.

442 Taip pat Komisija klaidingai tvirtina, kad dalis pateiktos informacijos buvo dėl su pažeidimu nesusijusio laikotarpio iki 1993 m. sausio 28 d., nors iš tikrųjų jos 1999 m. gruodžio 10 d. laiško 3–23 ir 26–29 prieduose pateikti dokumentai yra susiję su laikotarpiu po 1993 m. sausio 28 dienos.

443 Bet kuriuo atveju Komisija klysta manydama, kad informacijai apie laikotarpį iki 1993 m. sausio 28 d. netaikytinas pranešimas dėl bendradarbiavimo, nes 1999 m. lapkričio 11 d. prašymas pateikti informaciją buvo dėl laikotarpio nuo 1992 m. rugsėjo mėn. iki 1999 m. gruodžio mėnesio. Taip Komisija sutapatina laikotarpį, kuriuo, kaip ji yra nustačiusi, buvo padarytas pažeidimas, su jos tyrimo objektu esančiu laikotarpiu. Šis pastarasis laikotarpis, pasak ieškovės, turi būti laikomas susijusiu su bendradarbiavimu. Šiuo atveju ieškovė pateikė informaciją apie laikotarpį nuo 1992 m. rugsėjo mėn. iki 1993 m. sausio mėn., kuri atskleidė svarbiausią *Interbrew* vaidmenį ir kainų kontrolės sistemos įtaką.

444 Komisija tvirtina, kad ieškovės bendradarbiavimo mastas nebuvo nepakankamai įvertintas, ir ginčija, jog bauda ieškovei buvo sumažinta gerokai mažiau nei paprastai. Ieškovės bendradarbiavimo mastas negali būti palyginamas su bendradarbiavimu bylose, kurias ieškovė nurodo savo argumentams pagrįsti. Dėl tariamo vienodo požiūrio principo pažeidimo Komisija tvirtina, kad *Interbrew* bendradarbiavimas kokybės ir kiekybės požiūriu, kaip liudija lyginamasis kiekvieno iš pateiktų dokumentų, kurie buvo nurodyti pagrindžiant ginčijamą sprendimą, nagrinėjimas, buvo svarbesnis nei ieškovės. Taigi visiškai pateisinama tai, kad bauda už bendradarbiavimą yra sumažinama nevienodai, ir tai anaiptol nėra pagrįsta vien Komisijos išvada, kad ieškovė ginčijo faktines aplinkybes.

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

445 Visų pirma primintina, kad Komisija pranešime dėl bendradarbiavimo nustatė sąlygas, kurioms esant įmonėms, bendradarbiaujančioms su ja atliekant tyrimą dėl kartelio, bauda, kuri kitu atveju joms būtų paskirta, gali būti neskiriama arba sumažinama (pranešimo dėl bendradarbiavimo A 3 punktas).

446 Dėl pranešimo dėl bendradarbiavimo taikymo ieškovės atveju neginčijama, kad jos elgesys turi būti vertinamas pagal šio pranešimo D punktą, pavadintą „Didelis baudos dydžio sumažinimas“.

447 Pagal šio pranešimo D 1 punktą, „jei įmonė bendradarbiauja su Komisija nesant visoms B ir C (punktuose) nurodytoms sąlygoms, nebendradarbiavimo atveju jai skirtina bauda sumažinama 10–50 %“.

448 Pranešimo dėl bendradarbiavimo D 2 punkte pažymima:

„Tai pirmiausia taikytina tuomet, kai:

— prieš išsiunčiant pranešimą apie kaltinimus įmonė pateikia Komisijai informaciją, dokumentus ar kitus įrodymus, padedančius patvirtinti padaryto pažeidimo buvimą,

— įmonė, gavusi pranešimą apie kaltinimus, Komisiją informuoja, kad neginčija faktinių aplinkybių, kuriomis Komisija grindžia savo kaltinimus, tikrumo."

449 Primintina, kad pagal teismų praktiką baudos sumažinimas dėl bendradarbiavimo per administracinę procedūrą pateisinamas tik tuo atveju, jei atitinkamos įmonės elgesys leido Komisijai lengviau konstatuoti pažeidimą arba prireikus jį nutraukti (šio sprendimo 158 punkte minėto sprendimo *SCA Holding prieš Komisiją* 156 punktas ir šio sprendimo 278 punkte minėto sprendimo *Krupp Thyssen Stainless ir Acciai speciali Terni prieš Komisiją* 270 punktas).

450 Taip pat primintina, kad pagal Reglamento Nr. 17 11 straipsnio 1 dalį Komisija, vykdydama užduotis, kurios jai pavestos pagal EB 85 straipsnį, ir laikydamasi įgyvendinant EB 83 straipsnį priimtų nuostatų, gali visą reikiamą informaciją gauti iš įmonių bei įmonių asociacijų, kurios pagal šio straipsnio 4 dalį privalo pateikti prašomą informaciją. Jeigu įmonė arba įmonių asociacija per Komisijos nustatytą terminą nepateikia reikalaujamos informacijos arba pateikia ne visą informaciją,

Komisija gali pagal Reglamento Nr. 17 11 straipsnio 5 dalį priimti sprendimą, reikalaujantį pateikti informaciją; šiuo atveju įmonei arba įmonių asociacijai atsisakius pateikti nurodytą informaciją gali būti paskirta vienkartinė arba periodinė bauda.

451 Šiuo atžvilgiu pagal teismų praktiką įmonės bendradarbiavimas per tyrimą nesuteikia teisės į jokį baudos sumažinimą, jei šis bendradarbiavimas neviršija jai pagal Reglamento Nr. 17 11 straipsnio 4 ir 5 dalis nustatytų įpareigojimų (šio sprendimo 135 punkte minėto 1992 m. kovo 10 d. Sprendimo *Solvay prieš Komisiją* 341 ir 342 punktai). Tačiau tuo atveju, kai, atsakydama į prašymą pateikti informaciją pagal Reglamento Nr. 17 11 straipsnį, įmonė pateikia gerokai daugiau informacijos, nei Komisija pagal šį straipsnį gali pareikalauti, bauda atitinkamai įmonei gali būti sumažinta (šiuo klausimu žr. 1998 m. gegužės 14 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Cascades prieš Komisiją*, T-308/94, Rink. p. II-925, 262 punktą).

452 Taip pat pažymėtina, jog tai, kad įmonė Komisijai per šios vykdomą tyrimą dėl kartelio pateikė informaciją apie veiksmus, už kuriuos bet kuriuo atveju ji neturi mokėti baudos pagal Reglamentą Nr. 17, nėra bendradarbiavimas, susijęs su pranešimo dėl bendradarbiavimo taikymo sritimi ar būtent su jo D punktu.

453 Taip pat pažymėtina, kad pagal teismų praktiką, vertindama įmonių bendradarbiavimą, Komisija negali pažeisti vienodo požiūrio principo, kuris yra bendras Bendrijos teisės principas ir kuris pagal nusistovėjusią teismų praktiką yra pažeidžiamas, jei panašios situacijos yra vertinamos skirtingai ar skirtingos situacijos yra vertinamos vienodai, nebent tai būtų objektyviai pagrįsta (šio sprendimo 278 punkte minėto Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Krupp Thyssen Stainless ir Acciai speciali Terni prieš Komisiją* 237 punktas).

454 Šiuo atžvilgiu nustatyta, kad įmonių bendradarbiavimo laipsnio vertinimas negali priklausyti nuo visiškai atsitiktinių veiksnių. Taigi skirtingas požiūris į atitinkamas įmones turi būti aiškinamas skirtingu bendradarbiavimo laipsniu, ypač tada, kai yra pateikiama skirtinga informacija arba ši informacija pateikiama skirtinguose administracinės procedūros etapuose ar skirtingomis aplinkybėmis (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 278 punkte minėto sprendimo *Krupp Thyssen Stainless ir Acciai speciali Terni prieš Komisiją* 245 ir 246 punktus).

455 Be to, manytina, kad jei bendradarbiaudama įmonė tik patvirtina tam tikrą kitos bendradarbiaujančios įmonės pateiktą informaciją ir tai padaro mažiau aiškiai ir tiksliai, šios įmonės bendradarbiavimas, nors tam tikru požiūriu Komisijai ir naudingas, negali būti vertinamas kaip prilygintinas pirmosios įmonės, kurį pateikė šią informaciją, bendradarbiavimui. Pareiškimas, kuris tik tam tikra dalimi patvirtina Komisijos jau turimą pareiškimą, iš esmės pastebimai nepalengvina Komisijos užduoties ir atitinkamai negali būti pakankamas pagrindas pateisinti baudos sumažinimą dėl bendradarbiavimo.

456 Vadovaujantis būtent šiais principais šioje byloje turi būti nagrinėjama, ar Komisija, pagal pranešimo dėl bendradarbiavimo D 2 punkto pirmąją įtrauką sumažindama ieškovei baudą, klaidingai įvertino ieškovės bendradarbiavimo mastą, ypač atsižvelgiant į Komisijos sprendimų praktiką, ir pažeidė vienodo požiūrio principą.

457 Pirmiausia pažymėtina, jog, viena vertus, pranešime dėl bendradarbiavimo Komisija nurodė, kad jei įmonė bendradarbiauja pagal šio pranešimo D punktą, jai baudos, kuri būtų paskirta nebendradarbiaujant, dydis sumažinamas 10–50 %, ir, kita vertus, kad ieškovė neginčija, jog jos bendradarbiavimo mastas turi būti vertinamas pagal pranešimo dėl bendradarbiavimo D punktą. Komisija dėl ieškovės nurodė, kad pagal pranešimo dėl bendradarbiavimo D 2 punkto pirmąją įtrauką baudos sumažinimas

10 % yra tinkamas, atsižvelgiant į tai, kad ieškovės filialas pateikė informaciją apie pažeidimo buvimą ir turinį, kuri buvo daugiau nei paprastas atsakymas į prašymą pateikti informaciją pagal Reglamento Nr. 17 11 straipsnį. Konstatuotina, kad pagal pranešimo dėl bendradarbiavimo D 2 punkto pirmąją įtrauką pritaikydama ieškovei 10 % procentų baudos sumažinimą, Komisija neperžengė ieškovės bendradarbiavimo pobūdžiui taikytinų baudos sumažinimo ribų.

458 Antra, dėl argumento, susijusio su ankstesne Komisijos sprendimų praktika, pakanka pažymėti, jog vien tai, kad Komisija savo sprendimų praktikoje yra tam tikra dalimi sumažinusi baudą už tam tikrą elgesį, nereiškia, kad vėlesnės administracinės procedūros metu Komisija, vertindama panašų elgesį, privalo atitinkamai sumažinti baudą (šio sprendimo 57 punkte minėto sprendimo *Mayr-Melnhof prieš Komisiją* 368 punktas ir šio sprendimo 50 punkte minėto sprendimo *ABB Asea Brown Boveri prieš Komisiją* 239 punktas). Taigi šis argumentas atmestinas.

459 Trečia, turi būti išnagrinėta, ar Komisijos ieškovei pritaikytas baudos dydžio sumažinimas pagal pranešimo dėl bendradarbiavimo D 2 punkto pirmąją įtrauką pažeidžia vienodo požiūrio principą.

460 Šiuo atžvilgiu konstatuotina, kad iš ginčijamo sprendimo 324 ir 325 konstatuojamųjų dalių kartu matyti, jog Komisija *Interbrew* skirtą baudą 30 % sumažino atsižvelgdama į du dalykus: pirma, į tai, kad ji bendradarbiavo daugiau nei reikalaujama pagal Reglamento Nr. 17 11 straipsnį (pranešimo dėl bendradarbiavimo D 2 punkto pirmoji įtrauka), ir, antra, į tai, kad ji neginčijo faktinių aplinkybių, sudariusių konstatuotą pažeidimą, tikrumo (pranešimo dėl bendradarbiavimo D 2 punkto antroji įtrauka).

461 Atvirkščiai, 326 ir 327 konstatuojamosios dalys kartu leidžia daryti išvadą, kad Komisija ieškovei baudą 10 % sumažino tiek, kiek jos bendradarbiavimas nustatant faktines aplinkybes buvo didesnis nei reikalaujama pagal Reglamento Nr. 17 11 straipsnį (pranešimo dėl bendradarbiavimo D 2 punkto pirmoji įtrauka). Komisija nutarė, kad ieškovė ginčijo faktinių aplinkybių, kuriomis ji grindė savo kaltinimus, tikrumą ir kad jai pagal pranešimo dėl bendradarbiavimo D 2 punkto antrąją įtrauką neskirtinas joks baudos sumažinimas.

462 Darytina išvada, kad skirtumas tarp baudos *Interbrew* ir ieškovei sumažinimo pagal pranešimo dėl bendradarbiavimo D 2 punkto pirmąją įtrauką yra mažesnis, nei atrodo lyginant atitinkamus galutinius baudų sumažinimus 30 ir 10 %, nes baudos *Interbrew* sumažinimas 30 % apima ir sumažinimą, kuris jai buvo pritaikytas pagal pranešimo dėl bendradarbiavimo D 2 punkto antrąją įtrauką.

463 Dėl atitinkamai ieškovei ir *Interbrew* skirtų baudų sumažinimų, suteiktų pagal pranešimo dėl bendradarbiavimo D 2 punkto pirmąją įtrauką, pažymėtina, kad Komisija ginčijamame sprendime netiesiogiai pabrėžė *Interbrew* ir ieškovės bendradarbiavimo kokybę. Iš tikrųjų Komisija pripažino, kad kiekviena iš įmonių, atsakydama į 1999 m. lapkričio 11 d. prašymą pateikti informaciją, pateikė informaciją, kuri buvo daugiau nei paprastas atsakymas į šį prašymą, tačiau Komisija pažymėjo, kad *Interbrew* „labai padėjo nustatyti faktines aplinkybes“, o dėl ieškovės tik nurodė, kad ši „dėl pažeidimo buvimo ir turinio pateikė daugiau informacijos, nei buvo būtina atsakant į prašymą pateikti informaciją pagal Reglamento Nr. 17 11 straipsnį“.

464 Kad būtų nustatyta, ar yra ryškus skirtumas tarp *Interbrew* ir ieškovės bendradarbiavimo laipsnio, jų bendradarbiavimo mastas palygintinas tiek chronologiniu, tiek kokybiniu požiūriais.

465 Pirma, dėl atitinkamų įmonių bendradarbiavimo lyginimo chronologiniu požiūriu, viena vertus, dėl ieškovės ir jos filialo *Alken-Maes*, pažymėtina, kad visų pirma jos filialas į 1999 m. lapkričio 11 d. prašymą pateikti informaciją atsakė 1999 m. gruodžio 10 d. laišku. Toliau *Alken-Maes*, nurodydama pranešimą dėl bendradarbiavimo, 1999 m. gruodžio 27 d. pateikė Komisijai pareiškimą, kurį ji 2000 m. kovo 7 d. papildė ir patikslino. Taip pat *Alken-Maes* 2000 m. balandžio 5 d. atsakė į naują Komisijos 2000 m. kovo 22 d. prašymą pateikti informaciją pagal Reglamento Nr. 17 11 straipsnį. Galiausiai ieškovė 2000 m. gegužės 10 d. atsakė į naują 2000 m. balandžio 14 d. prašymą pateikti informaciją.

466 Kita vertus, dėl *Interbrew* bendradarbiavimo, pirma, pažymėtina, kad ji 1999 m. gruodžio 23 d. atsakė į 1999 m. lapkričio 11 d. prašymą pateikti informaciją. Toliau 2000 m. sausio 14 ir 19 d. laiškais *Interbrew* pateikė informaciją, papildžiusią jos 1999 m. gruodžio 23 d. laiške pateiktą informaciją. 2000 m. sausio 21 d. Komisija faksu pateikė *Interbrew* neoficialų prašymą dėl papildomos informacijos. *Interbrew* į jį atsakė 2000 m. vasario 2 d. laišku ir 2000 m. vasario 8 bei 28 d. pateikė papildomos informacijos. Be to, 2000 m. vasario 29 d. *Interbrew*, nurodydama pranešimą dėl bendradarbiavimo, Komisijai pateikė pareiškimą dėl Belgijos rinkos. Galiausiai 2000 m. gruodžio 21 d., po to, kai buvo pradėta procedūra ir 2000 m. rugsėjo 20 d. išsiųstas pranešimas apie kaltinimus, *Interbrew* Komisijai dar pateikė du dokumentus apie susitikimus su *Alken-Maes*, susijusius su jų dvišaliais susitarimais.

467 Iš to, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Komisijos argumentas, esą ieškovės pateikta informacija buvo mažiau vertinga nei *Interbrew*, nes ji buvo pateikta vėliau, yra atmestinas. Iš esmės visa šalių pateikta informacija buvo pateikta per pakankamai

trumpą laikotarpį, beveik tuo pačiu administracinės procedūros etapu. Taigi joks chronologinio pobūdžio argumentas negali būti laikomas lemiamu lyginant ieškovės ir *Interbrew* bendradarbiavimo naudą.

468 Antra, dėl šalių bendradarbiavimo lyginimo kokybės požiūriu, viena vertus, dėl ieškovės ir jos filialo *Alken-Maes*, konstatuotina, kad 1999 m. gruodžio 10 d. atsakydama į 1999 m. lapkričio 11 d. prašymą pateikti informaciją *Alken-Maes* tiesiogiai nenurodė pranešimo dėl bendradarbiavimo taikymo. Tačiau *Alken-Maes* jame nurodė, kad „atsakymas atspindi bendrovės pastangas visiškai bendradarbiauti su Komisija, remiantis šią dieną išsaugotais dokumentais ir informacija, kurią gali suteikti atitinkami įmonėje dar dirbantys darbuotojai". Ji taip pat nurodė, kad, „be to, *Alken-Maes* bandė susisiekti su buvusiais bendrovės darbuotojais ir prideda gautus atsakymus" ir kad, „nepaisant šių didelių pastangų, *Alken-Maes* negali užtikrinti savo atsakymo išsamumo ir palieka teisę jį papildyti arba pataisyti". Nuoroda į pastangas surinkti informaciją iš buvusių darbuotojų siekiama patvirtinti mintį, kad *Alken-Maes* bendradarbiavimas viršijo pagal Reglamento Nr. 17 11 straipsnį jai nustatytus įsipareigojimus. Tačiau konstatuotina, kad negalima daryti išvados, jog *Alken-Maes* pateiktais informacija ir dokumentais yra viršijami minėti įsipareigojimai. Jokie iš pateiktų duomenų, galbūt išskyrus tuos, kurie siejasi su keitimusi informacija tarp *Alken-Maes* ir *Interbrew*, iš esmės neatskleidžia akivaizdžiai antikonkurencinį tikslą turinčių veiksmų, kurių atskleidimas Komisijai turėtų kaltinamąjį pobūdį ir dėl to viršytų įsipareigojimus pagal Reglamento Nr. 17 11 straipsnį.

469 1999 m. gruodžio 27 d. laiške *Alken-Maes* pirmą kartą tiesiogiai sieja savo bendradarbiavimą su pranešimu dėl bendradarbiavimo. Šiame laiške ji taip pat pripažįsta neteisėtų veiksmų buvimą, nes asmuo, *Alken-Maes* ėjęs generalinio direktoriaus pareigas, rašo, kad neginčija faktinių aplinkybių, Komisijos aprašytų 1999 m. lapkričio 11 d. prašyme pateikti informaciją, tikrumo ir ypač to, kad buvo *Interbrew* ir *Alken-Maes* suderintieji veiksmai, kurie pasireikšdavo tuo, kad, pirma, jos kiekvieną mėnesį keitėsi informacija apie savo alaus pardavimą Belgijoje, ir, antra, per daugelį *Alken-Maes* ir *Interbrew* darbuotojų susitikimų buvo tariamasi dėl alaus

platinimo ir pardavimo Belgijoje. Galiausiai prie šio laiško *Alken-Maes* pridėjo dokumentą, kuriame ji nurodo, kad, atrodo, 1994 m. pabaigoje „tarp bendrovių buvo sudarytas susitarimas, apimantis visus platinimo Belgijoje kanalus su tam tikromis išimtimis „Vireka" sektoriuje". Šis susitarimas „pirmiausia apėmė <...> nepuolimo paktą, komercines investicijas „Vireka" sektoriuje bei išorinės reklamos ribojimą ir susitarimą dėl tarifų", o „tinkamą susitarimo taikymą užtikrino dviejų bendrovių vadovų tiesioginių reguliarių pasitarimų procedūra".

470 Pažymėtina, kad 2000 m. kovo 7 d. pareiškime, kaip pripažįsta pati Komisija, *Alken-Maes* pripažino faktines aplinkybes, kurios gali būti vertinamos kaip antikonkurenciniai veiksmai ir kurios patvirtina pažeidimo buvimą. Tačiau konstatuotina, kad pareiškimas pagrįstas iš esmės Komisijos jau turimais informacija ir dokumentais. *Alken-Maes* 2000 m. kovo 7 d. pareiškimo 42 priede pateiktas dokumentas buvo labai naudingas Komisijai, nes būtent juo remdamasi ji galėjo nustatyti, kad kartelis, priešingai nei teigia ieškovė, tęsė veiklą ir po 1996 m. liepos mėn., tačiau pažymėtina, kad šis dokumentas jau buvo pateiktas *Alken-Maes* 1999 m. gruodžio 10 d. atsakymo į 1999 m. lapkričio 11 d. prašymą pateikti informaciją 37 priede, dėl to sumažėja šio dokumento *Alken-Maes* pateikimo svarba, nes tai buvo susiję su šios įmonės įsipareigojimais pagal Reglamento Nr. 17 11 straipsnį (žr. šio sprendimo 451 punktą.).

471 Taip pat konstatuotina, kad didelė *Alken-Maes* 2000 m. kovo 7 d. pateikto pareiškimo informacijos dalis yra dėl ankstesnio laikotarpio, ne to, kuriuo buvo konstatuotas pažeidimas. Ši informacija, priešingai nei teigia ieškovė, negali būti laikoma palengvinančia Komisijos užduotį konstatuoti ginčijamame sprendime nurodytą pažeidimą. Šiuo atžvilgiu tai, kad įmonė Komisijai per tyrimą pateikia

informaciją apie veiksmus, už kuriuos jai pagal Reglamentą Nr. 17 neskirtina bauda, nėra bendradarbiavimas, kuriam taikytinas pranešimas dėl bendradarbiavimo (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 451 punkte nurodytą teismų praktiką).

472 Dėl 2000 m. gegužės 5 ir 10 d. atsakymų į atitinkamai 2000 m. kovo 22 d. ir balandžio 14 d. prašymus pateikti informaciją konstatuotina: dėl pirmojo atsakymo – kad jis buvo akivaizdžiai dėl kartelio, susijusio su platintojo prekės ženklu pažymėto alaus pardavimu, ir dėl antrojo atsakymo – kad nors jis šešis kartus cituojamas ginčijamame sprendime, nesant šalių pozicijos šiuo klausimu, neįmanoma tiksliai nustatyti, ar tai buvo bendradarbiavimas, viršijantis įsipareigojimus pagal Reglamento Nr. 17 11 straipsnį.

473 Kita vertus, dėl *Interbrew* bendradarbiavimo konstatuotina, kad 1999 m. gruodžio 23 d. atsakymas į 1999 m. lapkričio 11 d. prašymą pateikti informaciją iš dalies atitinka įsipareigojimus pagal Reglamento Nr. 17 11 straipsnį, tačiau jis juos gerokai viršija ir aiškiai padeda įrodyti faktinių aplinkybių, sudarančių EB 81 straipsnio pažeidimą, tikrumą. *Interbrew* iš esmės apibūdino ir paaiškino kartelį, gerokai viršydama savo įsipareigojimus pagal Reglamento Nr. 17 11 straipsnį.

474 Dėl 2000 m. sausio 14 ir 19 d. *Interbrew* laiškų, dėl 2000 m. vasario 2, 8 ir 28 d. laiškų, pateiktų atsakant į neoficialų 2000 m. sausio 21 d. prašymą pateikti informaciją, dėl 2000 m. vasario 29 d. pareiškimo ir galiausiai dėl dviejų paskutinių dokumentų, perduotų 2000 m. gruodžio 21 d., pažymėtina, kad šie laiškai ir jų priedai pateikia išsamią informaciją apie *Interbrew*, *Alken-Maes* ir ieškovės kontaktus, o tai visiškai atitinka pranešimą dėl bendradarbiavimo.

475 Iš to, kas išdėstyta, darytina išvada, kad kokybės požiūriu *Interbrew* daugiau nusipelnė nustatant ir patvirtinant padarytą pažeidimą.

476 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad skirtingomis dalimis sumažindama baudą Komisija pagal pranešimo dėl bendradarbiavimo D 2 punkto pirmąją įtrauką iš esmės nepažeidžia vienodo požiūrio principo.

477 Pirmoji ieškinio pagrindo dalis yra atmestina.

b) Dėl antrosios ieškinio pagrindo dalies, susijusios su Komisijos išvados, kad ieškovė ginčijo faktinių aplinkybių, kuriomis Komisija grindžia savo kaltinimus, tikrumą, klaidingumu

Šalių argumentai

478 Ieškovė tvirtina, kad Komisija akivaizdžiai klaidingai įvertino atsakymo į pranešimą apie kaltinimus objektą ir turinį, nusprendusi, kad šiuo atsakymu ginčijamas pažeidimo, nurodyto pranešime apie kaltinimus, buvimas. Savo atsakyme į šį pranešimą ji tik pažymėjo dalykus, kuriuos laikė būtinais, kad Komisija tinkamai įvertintų faktines aplinkybes, ir ginčijo ne faktinių aplinkybių buvimą, o tik tai, kaip jas supranta ir vertina Komisija. Ieškovė nurodė, kad, neginčydama Komisijos nustatytų faktinių aplinkybių tikrumo, ji norėjo paaiškinti kai kuriuos aspektus ir ginčijamų faktinių aplinkybių kontekstą, kad parodytų, jog jų reikšmė nėra tokia, kokią jiems priskiria Komisija. Šiuo atžvilgiu ieškovė mano, jog elementariausioms

gynybos teisėms prieštarauja tai, kad Komisija gali reikalauti iš įmonių, norinčių, kad joms būtų taikomas pranešimas dėl bendradarbiavimo, nebegindyti ne tik faktinių aplinkybių, bet ir jų vertinimo, baudos dydžio arba Komisijos teisinio argumentavimo. Komisija pati pripažino šio išskyrimo pagrįstumą sprendime *Šiluminės įrangos kartelis*, kuriame ji nebaudė įmonės, kuri, neginčydama faktinių aplinkybių buvimo, ginčijo Komisijos joms suteiktą reikšmę, t. y. kad jos sudarė pažeidimą. Ieškovė tik pateikė kitokį aplinkybių vertinimą, todėl Komisija klaidingai padarė išvadą, kad jos bendradarbiavimas nebuvo tęstinis ir visiškas (šio sprendimo 147 punkte minėto sprendimo *Tate & Lyle ir kt. prieš Komisiją* 162 punktas).

479 Visų pirma ieškinyje ieškovė pabrėžia penkis punktus, pažymėtus jos atsakyme į pranešimą apie kaltinimus, kurie neturi būti aiškinami kaip pažeidimo, kuris Komisijos apibrėžiamas šiame pranešime apie kaltinimus, buvimo ginčijimas.

480 Pirma, ieškovė pabrėžė, kad Komisija neatsižvelgė į *Interbrew* piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi Belgijoje, nors šis piktnaudžiavimas yra susijęs su bendradarbiavimu, kuris užsimezgė tarp ieškovės ir *Interbrew*, ir kad jeigu į tai būtų atsižvelgta, taptų aiškesni pažeidimo aplinkybės ir šalių jėgų santykis.

481 Antra, ji priminė tuo metu galiojusių Belgijos teisės aktų ypatumus, o tai, visiškai neginčijant pažeidimo buvimo, leistų geriau įvertinti faktinių aplinkybių sunkumą ir lengvinančių aplinkybių buvimą.

482 Trečia, ji pažymėjo *Interbrew*, kaip kurstytojos, vaidmenį, šiai imantis iniciatyvos dėl įvairių pokalbių ir susitarimų su *Alken-Maes*.

483 Ketvirta, ji ginčijo reikšmę, kuri buvo suteikta jos pokalbiams su *Interbrew*, kuriuose nebuvo jokio spaudimo šiai.

484 Penkta, ieškovė patikslino, kaip, jos nuomone, reikia suprasti ir vertinti inkriminuojamas faktines aplinkybes, kurios, nors ir buvo EB 81 straipsnio pažeidimas, vis dėlto turėjo būti vertinamos ne kaip dvišalis susitarimas dėl kainų ir rinkos pasidalijimo, bet tik kaip nepuolimo paktas ir investicijų bei reklamos ribojimas.

485 Vėliau dublike ieškovė papunkčiui atsakė į Komisijos atsiliepime į ieškinį pateiktus argumentus dėl faktinių aplinkybių, kurias, Komisijos nuomone, ji ginčijo per administracinę procedūrą. Tarp šių aplinkybių, pasak Komisijos, dvi ir toliau yra ginčijamos Pirmosios instancijos teisme, o kitos penkios, atrodo, nebeginčijamos. Atsižvelgdama į kiekvieną iš šių punktų, ieškovė tvirtina, kad ji ginčijo ne atitinkamų faktinių aplinkybių tikrumą, bet tik tai, kaip jas supranta ir vertina Komisija.

486 Pirmiausia dėl Pirmosios instancijos teisme ginčijamų dviejų aplinkybių, t. y. *Interbrew* atžvilgiu pareikštų grasinimų ir pažeidimo trukmės, reikėtų pažymėti, kad ieškovė dėl pirmosios tvirtina neginčijanti, jog vykstant kartelio šalių deryboms dėl jų politikos Prancūzijoje ji, išaiškėjus *Interbrew* piktnaudžiavimams Belgijoje, teisėtai ir komercijos požiūriu pagrįstai perspėjo *Interbrew*, tačiau ji ir toliau ginčija, kad tai, nepaisant nuorodos į 500 000 hektolitrų, gali būti vertinama kaip spaudimas ta prasme, kurią suteikia Komisija, ypač atsižvelgiant į tai, jog šis įspėjimas nedavė jokių rezultatų.

487 Dėl pažeidimo trukmės ieškovė patvirtina ir toliau ginčijanti, kad kartelis buvo ir po 1996 m. liepos mėnesio. Tačiau tai nėra tiesioginis nustatytų aplinkybių ginčijimas, kaip klaidingai teigia Komisija, – ginčijama yra šalių kontaktams po 1996 m. liepos mėn. suteikiama reikšmė, nesuderinama su šių kontaktų aplinkybėmis ir pasekmėmis, nes po šios datos jie neturėjo antikonkurencinio tikslo. 1996 m. *Interbrew* pateikė klientams savo tarifus ir juos taikė nuo 1997 m. sausio 1 d., taigi tokios derybos nebegalėjo vykti.

488 Antra, dėl penkių faktinių aplinkybių, kurios, Komisijos nuomone, buvo ginčijamos atsakyme į pranešimą apie kaltinimus ir nebeginčijamos ieškinyje, ieškovė pateikia šias pastabas.

489 Pirmiausia dėl to, kad ji tariamai ginčijo, jog kartelis taip pat apėmė klientų pasidalijimą ir ypač kainų lygį, ieškovė tvirtina pripažįstanti faktinių aplinkybių buvimą ir neginčijanti, kad jos yra EB 81 straipsnio pažeidimas, tačiau pabrėžia, kad jos negali būti vertinamos kaip dvišalis susitarimas dėl kainų – tai turi įtakos ne pažeidimo buvimui, bet jo sunkumui. Konkrečiai neginčydama, kad per 1994 m. lapkričio 9 d. susitikimą buvo kalbama apie kainas, ieškovė ir toliau mano, kad, laikydama tai susitarimu dėl kainų, Komisija pernelyg griežtai vertina faktines aplinkybes. Ieškovė ypač ginčija tai, kaip Komisija suprato ranka užrašytą formulę „J=SA=A-M=275,-“.

490 Antra, dėl kartelio pradžios ieškovė sutinka, jog iš tikrųjų savo atsakyme į pranešimą apie kaltinimus ji teigė, kad kartelis prasidėjo tik 1994 m. spalio mėnesį. Tačiau Komisija nepažymėjo, kad šiame atsakyme buvo minimos šalių derybos nuo 1992 m.

pabaigos. Taigi neneigdama kontaktų buvimo ir keitimosi informacija su konkurentais dėl jos tarifų struktūros nuo 1992 m. pabaigos, ieškovė teigia, kad tai turi būti vertinama tam tikrame kontekste, ypač atsižvelgiant į CBB vaidmenį reglamentuojant kainų padidinimą.

491 Trečia, dėl argumento, kad 1994 m. gegužės 11 d. susitikimo tikslas nebuvo vien pristatyti naująjį ieškovės padalinio „alus" direktorių, ieškovė pažymi, kad iš tiesų pagrindinis susitikimo tikslas buvo šis pristatymas, bet buvo ir bendresnis tikslas, susijęs su *Interbrew* pasiūlymu sudaryti nepuolimo paktą, skirtą ir Prancūzijai.

492 Ketvirta, dėl 1994 m. liepos 6 d. derybų ieškovė teigia, kad, priešingai nei teigia Komisija, ji neginčijo, jog šios derybos buvo susijusios su *Interbrew* ir *Alken-Maes* bendradarbiavimu. Ji nurodė, kad derybos iš esmės buvo dėl *Interbrew* komercinės padėties Prancūzijoje, tačiau tuoj pat pažymėjo, kad *Interbrew* per šias derybas pasiūlė nepuolimo paktą, skirtą Prancūzijai ir Belgijai.

493 Penkta, dėl *Interbrew* įtakos CBB viduje klausimo ieškovė neginčijo Komisijos nustatytos aplinkybės, kad *Interbrew* neapibrėžė CBB politikos. Be to, net jei ji būtų tai ginčijusi, tai būtų to, kaip Komisija vertina *Interbrew* daromą įtaką, o ne nustatytos faktinės aplinkybės ginčijimas.

494 Galiausiai dėl Komisijos tvirtinimo, esą ieškovė pareiškė neginčijanti tik pranešime apie kaltinimus nurodytų aplinkybių, kurias ji pati pripažino, ieškovė tvirtina, kad Komisija klaidingai suprato patį jos pareiškimų turinį ir juos iškreipė.

495 Komisija iškreipė ieškovės žodžius, prie jos pareiškimo pridėjusi prieveiksmį „tik“ („uniquement“), t. y. parašiusi, kad ieškovė „(pranešime apie kaltinimus) esančių faktinių aplinkybių neginčija tik ta dalimi, kuria jos iš dalies yra pagrįstos *Alken-Maes* Komisijai pateikta informacija“. Ieškovė iš tikrųjų parašė, kad ji neginčija „nagrinėjamu laikotarpiu įvykusių faktinių aplinkybių buvimo tiek, kiek jos iš dalies yra pagrįstos *Alken-Maes* Komisijai pateikta informacija“.

496 Be to, Komisija klysta dėl pasakymo „ta dalimi, kuria“ („dans la mesure où“) reikšmės. Jis vartojamas ne dėl noro apriboti – nebent iš dalies – faktinių aplinkybių pripažinimo apimtį, bet, atvirkščiai, siekiant pabrėžti, kad iš ieškovės pusės būtų ypač netinkama, jei ji ginčytų Komisijos nustatytų faktinių aplinkybių buvimą, kai jos iš dalies yra nustatytos remiantis ieškovės pateikta informacija. Dėl šios prasmės iškreipimo Komisija klaidingai padarė išvadą, kad ieškovė ginčija pažeidimo buvimą.

497 Ieškovė dublike teigia, kad Komisija savo atsiliepime į ieškinį neatsisako netikslaus, net tendencingo, ieškovės atsakymo į pranešimą apie kaltinimus aiškinimo, rašydama, kad ieškovė „apsiribojo faktinių aplinkybių pripažinimu „ta dalimi, kuria jos iš dalies remiasi pačios *Alken-Maes* atstovų Komisijai pateikta informacija“. Vartodama žodį „apsiribojo“, Komisija įvedė apribojimą, kurio nėra pradiniame tekste. Iš esmės, jei pasakymas „ta dalimi, kuria“ yra vartojamas kartu su neiginiu arba apribojimą reiškiančiu veiksmažodžiu, jis turi būti suprantamas ribojamąja prasme, ir atvirkščiai – vartojamas be neiginio arba apribojimą reiškiančio veiksmažodžio, jis turi būti suprantamas aiškinamąja reikšme.

498 Ieškovė taip pat tvirtina, esą dar labiau žalinga yra tai, kad nustatyta, jog ji tariamai ginčija faktines aplinkybes, kai iš Komisijos sprendimų praktikos matyti, kad už paprastą faktinių aplinkybių neginčijimą nepateikiant naujos informacijos bauda gali

būti sumažinta apie 20 %, kaip rodo sprendimai *Graikijos keltai* ir *Šiluminės įrangos kartelis*. Komisija net yra tiek pat, kiek ir ieškovei šioje byloje, sumažinusi baudą įmonei, kuri nebendradarbiavo (1998 m. sausio 21 d. Komisijos sprendimo 98/247/EAPB dėl EAPB sutarties 65 straipsnio taikymo procedūros 98 konstatuojamoji dalis, IV/35.814 – *Papildomas lydinio mokestis* (OL L 100, p. 55)).

499 Komisija visų pirma nurodo, kad pagal teismų praktiką baudos sumažinimas už faktinių aplinkybių tikrumo neginčijimą reiškia, kad nedviprasmiškai yra pripažįstamos faktinės aplinkybės, nustatytos pranešime apie kaltinimus. Iš ieškovės atsakymo į pranešimą apie kaltinimus ir ieškinio matyti, jog ji akivaizdžiai bandė paneigti – ir toliau tai daro – aplinkybę, kad ji grasino *Interbrew* ir kad kartelis buvo ir po 1996 m. liepos mėnesio. Be to, ieškovė iš pradžių atsakyme į pranešimą apie kaltinimus ginčijo tam tikras esmines faktines aplinkybes, kurių ieškinyje nebeginčija.

500 Dėl argumento, kad Komisija, kaip faktinių aplinkybių ginčijimą, vertina tai, kas iš tikrųjų yra reikšmės arba teisinio vertinimo, kuriuos ji joms suteikia, ginčijimas, Komisija nurodo, kad, atvirkščiai, yra ginčijamas daugelio faktinių aplinkybių tikrumas.

501 Bet kuriuo atveju yra klaidinga teigti, kad faktinių aplinkybių neginčijimas apskritai gali pateisinti baudos sumažinimą 20 %, – paprastai šiuo atveju taikomas apie 10 % sumažinimas. Tvirtinimas, kad šalims, nebendradarbiavusioms su Komisija, buvo pritaikytas toks pats sumažinimas kaip ir ieškovei, yra nepagrįstas.

502 Galiausiai Komisija tvirtina, kad tariamas ieškovės faktinių aplinkybių pripažinimas buvo sąlyginis, nebent ji neišmano gramatikos,. Iš tikrųjų ieškovė atsakyme į pranešimą apie kaltinimus apsiribojo tuo, kad faktines aplinkybes pripažino „ta dalimi, kuria jos iš dalies grindžiamos pačios *Alken-Maes* atstovų Komisijos tarnautojams pateikta informacija".

Pirmosios instancijos teismo vertinimas

503 Iš pranešimo dėl bendradarbiavimo D 2 punkto antrosios įtraukos (žr. šio sprendimo 448 punktą) matyti, kad jei įmonė bendradarbiauja D punkto prasme, nebendradarbiavimo atveju jai skirtina bauda sumažinama 10–50 %, jei gavusi pranešimą apie kaltinimus ji informuoja Komisiją, kad neginčija faktinių aplinkybių, kuriomis Komisija grindžia savo kaltinimus, tikrumo.

504 Norėdama pasinaudoti baudos sumažinimu už faktinių aplinkybių neginčijimą pagal pranešimo dėl bendradarbiavimo D 2 punkto antrąją įtrauką įmonė, susipažinusi su pranešimu apie kaltinimus, turi Komisiją aiškiai informuoti, kad ji neketina ginčyti faktinių aplinkybių tikrumo (šio sprendimo 57 punkte minėto sprendimo *Mayr-Melnhof prieš Komisiją* 309 punktas).

505 Tačiau nepakanka, kad įmonė apskritai patvirtintų, jog ji neginčija nustatytų faktinių aplinkybių pagal pranešimą dėl bendradarbiavimo, jei bylos aplinkybėmis šis tvirtinimas Komisijai visiškai neturi reikšmės (2004 m. liepos 8 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo *Corus UK prieš Komisiją*, T-48/00, Rink. p. II-2325,

193 punktas). Iš tikrųjų tam, kad įmonei už bendradarbiavimą per administracinę procedūrą būtų galima sumažinti baudą, jos elgesys turėtų palengvinti Komisijos užduotį nustatyti Bendrijos konkurencijos teisės pažeidimus ir nubausti už juos (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 57 punkte minėto sprendimo *Mayr-Melnhof prieš Komisją* 309 punktą).

506 Atsižvelgiant į šiuos principus turi būti nustatyta, ar ginčijamo sprendimo 326 konstatuojamojoje dalyje, kaip teigia ieškovė, Komisija klaidingai nutarė, kad tai, kaip ieškovė formuluoja savo pareiškimą dėl faktinių aplinkybių neginčijimo, ir tai, kad ji ginčija, jog pažeidimas yra toks, kaip nurodyta pranešime apie kaltinimus, nepateisina baudos sumažinimo pagal pranešimo dėl bendradarbiavimo D 2 punkto antrąją įtrauką.

507 Šiuo atžvilgiu dėl bendrųjų ieškovės pareiškimų dėl faktinių aplinkybių tikrumo neginčijimo konstatuotina, pirma, jog prieš išsiunčiant pranešimą apie kaltinimus *Alken-Maes* 1999 m. gruodžio 27 d. laiške Komisijai nurodė, kad „(ji) neginčija faktinių aplinkybių, kaip jas nustato Komisija savo 1999 m. lapkričio 11 d. prašyme pateikti informaciją, tikrumo, ypač <...> to, kad buvo derinami *Interbrew* ir *Alken-Maes* veiksmai, kiekvieną mėnesį keičiantis informacija apie kiekvienos iš jų alaus pardavimą Belgijoje; 1992–1998 m. buvo daug *Alken-Maes* darbuotojų, ypač Vaxelaire, ėjusio generalinio direktoriaus pareigas, susitikimų su *Interbrew* darbuotojais, daugiausia T. ir J. D., per kuriuos buvo tariamasi dėl alaus platinimo ir pardavimo Belgijoje“. Ji pridėjo, kad, „nepamiršdama Komisijos tarnyboms nurodytų lengvinančių aplinkybių, *Alken-Maes* pripažįsta ir neginčija, kad šios faktinės aplinkybės buvo EB 81 straipsnio <...> pažeidimas“.

508 Taip pat konstatuotina, jog savo atsakyme į pranešimą apie kaltinimus ieškovė nurodė, kad, „neginčydama *Interbrew* ir *Alken-Maes* kontaktų ir bendrų veiksmų

buvimo ta dalimi, kuria jie iš dalies remiasi pačios *Alken-Maes* atstovų Komisijos tarnautojams pateikta informacija, ji nori <...> paaiškinti tam tikrus aspektus ir ginčijamų faktinių aplinkybių kontekstą, kad parodytų, jog jie neturi jiems Komisijos suteiktos reikšmės". Atsakymo į šį pranešimą 1 puslapyje ieškovė šiek tiek kitaip suformulavo savo žodžius ir pažymėjo, kad, „neginčydama nagrinėjamo laikotarpio faktinių aplinkybių buvimo ta dalimi, kuria jos iš dalies remiasi informacija, (ieškovės) nurodymu pačios *Alken-Maes* atstovų pateikta Komisijos tarnautojams, (ieškovė) šiame atsakyme nori paaiškinti tam tikrus aspektus ir ginčijamų faktinių aplinkybių kontekstą, idant parodytų, kad jie neturi jiems Komisijos suteiktos reikšmės, arba net tam tikrais atvejais, kad teisinės Komisijos išvados kyla iš klaidingo ginčijamų aplinkybių vertinimo".

509 Konstatuotina, kad, atsižvelgiant į ieškovės atsakymą į pranešimą apie kaltinimus, nors ji ir teigia neginčijanti „*Interbrew* ir *Alken-Maes* kontaktų ir bendrų veiksmų" arba „per nagrinėjamą laikotarpį buvusių faktinių aplinkybių", ji tiesiogiai, aiškiai ir tiksliai nepatvirtina, kad neginčija faktinių aplinkybių, kuriomis Komisija pagrindė savo kaltinimus, tikrumo. Atvirkščiai, ieškovės tvirtinimas yra su išlygomis, jog ji ketinanti „paaiškinti tam tikrus aspektus" ir „ginčijamų faktinių aplinkybių kontekstą", idant parodytų, kad „jie neturi Komisijos jiems suteiktos reikšmės" arba kad Komisijos teisinės išvados „kyla iš klaidingo ginčijamų faktinių aplinkybių vertinimo".

510 Antra, dėl ieškovės pastabų dėl konkrečių Komisijos pranešime apie kaltinimus išdėstytų faktinių aplinkybių (žr. šio sprendimo 486–493 punktus) matyti, kad ieškovė neapsiriboja Komisijos joms suteiktos reikšmės paaiškinimu, bet ginčija jų turinį arba kai kurių jų buvimą.

511 Dėl pažeidimo trukmės Komisija pranešime apie kaltinimus nurodė, kad ji turi kartelio buvimo mažiausiai nuo 1993 m. sausio 28 d. iki 1998 m. sausio 28 d. įrodymų, taigi kartelis truko iki 1998 m. sausio 28 dienos. Dėl laikotarpio po 1996 m. liepos mėn. Komisija, kad padarytų šią išvadą, rėmėsi trimis faktais: pirma, 1996 m. gruodžio 9 d. pokalbiu telefonu tarp *Alken-Maes* (L. B) ir *Interbrew* (A. B), antra, tuo, kad *Interbrew*, ieškovės ir *Alken-Maes* 1997 m. balandžio 17 d. susitikimas Paryžiuje turėjo antikonkurencinį tikslą, ir, trečia, tuo, kad *Interbrew* ir *Alken-Maes* 1998 m. sausio 28 d. susitikimas yra susijęs su karteliu.

512 Pažymėtina, kad atsakyme į pranešimą apie kaltinimus ieškovė pažymėjo, jog ji „stebisi, kad Komisija (1998 m. sausio 28 d.) laiko data, žyminčia inkriminuojamų veiksmų pabaigą, nors visi bylos dokumentai rodo, kad dvišalės derybos baigėsi 1996 m. antrojoje pusėje“. Ieškovė būtent teigė, kad „derybos dėl tarifų struktūros baigėsi *Interbrew* 1996 m. liepos mėn. priėmus sprendimą savo naujus tarifus taikyti nuo 1997 m. sausio 1 d.“, kad „po 1996 m. liepos mėn. derybų nebebuvo“ ir tai matyti, pavyzdžiui, iš *Alken-Maes* konsultanto dokumento, kuriame naujos *Interbrew* bendrosios sąlygos lyginamos su *Alken-Maes* projektu, o tai būtų nereikalinga, „jei šiuo klausimu dvi įmonės palaikytų kontaktus“, kad „(1997 m. balandžio 17 d.) susitikimas nebuvo susijęs su derybomis, kurioms yra skirtas (pranešimas apie kaltinimus)“, ir kad 1998 m. sausio 28 d. susitikimo tikslas nebuvo „atkurti ankstesnius veiksmus“.

513 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ypač į ieškovės paaiškinimus dėl pažeidimo trukmės, jos pareiškimai, esą ji neginčija faktinių aplinkybių tikrumo, laikytini negalinčiais pateisinti baudos sumažinimo pagal pranešimo dėl bendradarbiavimo D 2 punkto antrąją įtrauką.

514 Pirma, dėl antikonkurencinį tikslą turinčio kartelio šiuo atveju svarbu pažymėti, jog iš esmės pakanka vien nustatyti faktines aplinkybes, kad būtų įrodytos EB 81 straipsnio 1 dalies pažeidimo dvi pagrindinės sudedamosios dalys, t. y. susitarimo buvimas ir jo antikonkurencinis tikslas. Konstatuotina, kad ieškovė savo atsakyme į pranešimą apie kaltinimus negalėjo ginčyti 1996 m. liepos mėn. faktinių aplinkybių, kurias Komisija teisingai nustatė ir kurios sudaro nagrinėjamą pažeidimą, reikšmės, neginčydama faktinių aplinkybių buvimo pagal pranešimo dėl bendradarbiavimo D 2 punkto antrąją įtrauką (kaip analogiją žr. šio sprendimo 505 punkte minėto sprendimo *Corus UK prieš Komisiją* 195 ir 197 punktus).

515 Antra, pareiškimas dėl faktinių aplinkybių tikrumo neginčijimo, daromas, kaip yra šioje byloje, kartu su pastabomis, kuriomis ieškovė tariamai norėjo paaiškinti tam tikras faktines aplinkybes ir kurios iš tikrųjų yra šių faktinių aplinkybių ginčijimas, negali būti vertinamas kaip palengvinantis Komisijos užduotį nustatyti nagrinėjamą konkurencijos taisyklių pažeidimą ir nubausti už jį.

516 Šiuo atžvilgiu konstatuotina, kad, priešingai nei teigia ieškovė, ji ginčija ne klaidingą Komisijos tam tikrų faktinių aplinkybių, t. y. 1996 m. gruodžio 9 d., 1997 m. balandžio 17 d. ir 1998 m. sausio 28 d. kontaktų, vertinimą, bet pačių aplinkybių pobūdį. Atsakyme į pranešimą apie kaltinimus (žr. šio sprendimo 512 punktą) ieškovė ginčijo ne tik *Alken-Maes* ir *Interbrew* 1996 m. gruodžio 9 d. kontakto vertinimą, bet ir patį faktą, kad šią dieną buvo konkurentų kontaktas. Ieškovė taip pat neigė patį faktą, kad 1997 m. balandžio 17 d. susitikimas turėjo antikonkurencinį tikslą, o ne jo vertinimą arba teisinį kvalifikavimą, kurį Komisija suteikė šiai faktinei aplinkybei. Galiausiai dėl 1998 m. sausio 28 d. susitikimo ieškovė ginčija ne tik aktualiu laikomo kartelio, kaip pagrįstai nustatė Komisija, reikšmę arba teisinį vertinimą, kuriuos jam suteikė Komisija, t. y. kad tai yra pažeidimas, bet pačią faktinę aplinkybę, kad derybų dėl kartelio turinys daro jį aktualų.

517 Nesant būtinybės nagrinėti kitų ieškovės argumentų, darytina išvada, kad Komisija ginčijamo sprendimo 326 konstatuojamojoje dalyje teisėtai nustatė, jog ieškovė ginčija pažeidimo, aprašyto pranešime apie kaltinimus, buvimą, ir nutarė, kad sumažinimas pagal pranešimo dėl bendradarbiavimo D 2 punkto antrąją įtrauką netaikytinas.

518 Todėl antroji ieškinio pagrindo dalis ir atitinkamai visas ieškinio pagrindas atmestini.

Dėl apskaičiavimo metodo ir galutinio baudos dydžio

519 Kaip matyti iš šio sprendimo 313 punkto, pagrindinio baudos dydžio padidinimas už sunkinančias aplinkybes turi būti sumažintas nuo 50 iki 40 %.

520 Dėl galutinio baudos dydžio po šio pakeitimo apskaičiavimo pažymėtina, kad apskaičiuodama ieškovei skirtą baudą Komisija nutolo nuo gairėse nurodyto metodo.

521 Iš esmės, atsižvelgiant į gairių formuluotę, atitinkamas baudos padidinimas arba sumažinimas dėl sunkinančių arba lengvinančių aplinkybių turi būti taikomas pagrindiniam baudos dydžiui, nustatytam pagal pažeidimo sunkumą arba trukmę,

o ne sumai, gautai pirmą kartą sumažinus arba padidinus baudą dėl sunkinančių arba lengvinančių aplinkybių (šiuo klausimu žr. šio sprendimo 95 punkte minėto sprendimo *Cheil Jedang prieš Komisiją* 229 punktą).

522 Šioje byloje konstatuotina, kad Komisija baudos dydį patikslino atsižvelgdama, viena vertus, į dvi sunkinančias aplinkybes ir, kita vertus, į vieną lengvinančią aplinkybę; galutinis paskirtos baudos dydis rodo, kad Komisija šiuos du patikslinimus atliko remdamasi suma, gauta po pirmojo padidinimo arba sumažinimo. Šio apskaičiavimo metodo rezultatas yra tas, kad gaunamas kitoks baudos dydis nei būtų gautas taikant gairėse nurodytą metodą.

523 Šiuo atžvilgiu gairėse nustatytas baudų apskaičiavimo metodas, be abejo, nėra vienintelis metodas, kuris gali būti nustatytas, tačiau jis gali užtikrinti nuoseklią sprendimų praktiką, kuri savo ruožtu užtikrina vienodo požiūrio principo taikymą įmonėms, baudžiamoms už konkurencijos teisės normų pažeidimą. Šiuo atveju Pirmosios instancijos teismas konstatuoja, kad Komisija, nepateikusi jokio pateisinimo, nutolo nuo gairėse nustatyto baudų skaičiavimo metodo.

524 Šioje byloje, remiantis Pirmosios instancijos teismui pagal Reglamento Nr. 17 17 straipsnį suteikta neribota kompetencija, taikytinas pagrindinio ieškovei nustatyto baudos dydžio padidinimas 40 % už sunkinančią aplinkybę – pakartotinį pažeidimą.

525 Taigi galutinis ieškovei skirtos baudos dydis apskaičiuojamas taip: prie pagrindinio baudos dydžio (36,25 milijono eurų) pridedama 40 % šio pagrindinio dydžio

(14,5 milijono eurų) ir atimama 10 % šio dydžio (3,625 milijono eurų) – gaunama 47,125 milijono eurų. Šis dydis 10 % sumažinamas už bendradarbiavimą ir gaunamas galutinis baudos dydis – 42,4125 milijono eurų.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

526 Pagal Procedūros reglamento 87 straipsnio 3 dalį Pirmosios instancijos teismas gali paskirstyti bylinėjimosi išlaidas arba nuspręsti, kad kiekviena šalis padengia savo bylinėjimosi išlaidas, jei dalis jos reikalavimų atmetama. Šioje byloje turi būti nuspręsta, kad ieškovė padengia savo bylinėjimosi išlaidas, taip pat tris ketvirtadalius Komisijos patirtų bylinėjimosi išlaidų.

Remdamasis šiais motyvais,

PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMAS (penktoji kolegija)

nusprendžia:

1. Nustatyti ieškovei skirtos baudos dydį – 42,4125 milijono eurų.

2. Atmesti likusią ieškinio dalį.

3. Ieškovė padengia savo bylinėjimosi išlaidas ir tris ketvirtadalius Komisijos bylinėjimosi išlaidų. Komisija padengia vieną ketvirtadalį savo bylinėjimosi išlaidų.

Vilaras Martins Ribeiro Jürimäe

Paskelbta 2005 m. spalio 25 d. viešame posėdyje Liuksemburge.

Kancleris Pirmininkas

E. Coulon M. Vilaras

Turinys

Teisės aktai ..... II - 4427

Faktinės bylos aplinkybės ..... II - 4430

Procesas ir šalių reikalavimai ..... II - 4433

Dėl teisės ..... II - 4435

A — Dėl reikalavimų panaikinti ginčijamą sprendimą ..... II - 4436

1. Dėl ieškinio pagrindo, susijusio su teisių į gynybą ir gero administravimo principo pažeidimu ..... II - 4436

a) Dėl pirmosios dalies, susijusios su tuo, kad ieškovė neturėjo galimybės ištirti aplinkybių, kuriomis buvo parengtas Komisijos kaltinimą pagrindžiantis dokumentas ..... II - 4436

Šalių argumentai ..... II - 4436

Pirmosios instancijos teismo vertinimas ..... II - 4438

b) Dėl antrosios dalies, susijusios su tuo, kad prieš priimdama ginčijamą sprendimą Komisija neleido ieškovei susipažinti su kriterijais, į kuriuos buvo atsižvelgta apskaičiuojant baudos dydį ..... II - 4442

Šalių argumentai ..... II - 4442

Pirmosios instancijos teismo vertinimas ..... II - 4443

c) Dėl trečiosios dalies, susijusios su tuo, kad Komisijos ir *Interbrew* susitikimai nebuvo paremti dokumentais, ir dėl Komisijos atsisakymo pateikti ieškovei *Interbrew* atsakymą į pranešimą apie kaltinimus ..... II - 4446

Šalių argumentai ..... II - 4446

Pirmosios instancijos teismo vertinimas ..... II - 4448

2. Dėl ieškinio pagrindo, susijusio su pareigos nurodyti motyvus pažeidimu . II - 4454

a) Šalių argumentai ..... II - 4454

b) Pirmosios instancijos teismo vertinimas ..... II - 4458

B — Dėl subsidiariai pateikiamų reikalavimų sumažinti paskirtos baudos dydį ..... II - 4461

1. Dėl ieškinio pagrindo, susijusio su tuo, kad, pažeidus proporcingumo, vienodo požiūrio ir *non bis in idem* principus, nustatant pagrindinį baudos dydį buvo klaidingai įvertintas pažeidimo sunkumas ..... II - 4462

a) Šalių argumentai ..... II - 4462

Ieškovės argumentai ..... II - 4462

— Dėl pažeidimo sunkumo įvertinimo: vienodo požiūrio ir proporcingumo principų pažeidimas ..... II - 4463

— Dėl ieškovės faktinio ekonominio pajėgumo padaryti pastebimą žalą kitiems ūkio subjektams vertinimo: proporcingumo principo pažeidimas ..... II - 4466

— Dėl tokio baudos lygio nustatymo, kuris turėtų pakankamą atgrasantį poveikį: proporcingumo principo pažeidimas ..... II - 4468

— Dėl atsižvelgimo į didelių įmonių paprastai turimas teisines bei ekonomines žinias ir infrastruktūras: principo *non bis in idem* pažeidimas ..... II - 4469

Komisijos argumentai ..... II - 4470

b) Pirmosios instancijos teismo vertinimas ..... II - 4471

Dėl pažeidimo sunkumo vertinimo ..... II - 4476

Dėl ieškovės faktinio ekonominio pajėgumo padaryti pastebimą žalą kitiems ūkio subjektams vertinimo ..... II - 4480

Dėl tokio baudos lygio nustatymo, kuris užtikrintų pakankamą atgrasantį poveikį ..... II - 4484

Dėl atsižvelgimo į didelių įmonių paprastai turimas teisines bei ekonomines žinias ir infrastruktūras ..... II - 4489

Dėl konkretaus pagrindinio baudos dydžio tinkamumo, atsižvelgiant į ieškovės nurodytas aplinkybes ..... II - 4490

2. Dėl ieškinio pagrindo, susijusio su klaidingu pažeidimo trukmės vertinimu II - 4493

a) Šalių argumentai ..... II - 4493

b) Pirmosios instancijos teismo vertinimas ..... II - 4496

Dėl 1996 m. gruodžio 9 d. pokalbio telefonu ..... II - 4499

Dėl 1997 m. balandžio 17 d. susitikimo ..... II - 4502

Dėl 1998 m. sausio 28 d. susitikimo ..... II - 4506

3. Dėl ieškinio pagrindo, susijusio su sunkinančia aplinkybe pripažinto spaudimo *Interbrew* atžvilgiu nepagrįstumu ..... II - 4509

a) Šalių argumentai ..... II - 4509

b) Pirmosios instancijos teismo vertinimas ..... II - 4518

4. Dėl ieškinio pagrindo, susijusio su tuo, kad ieškovės atžvilgiu buvo nepagrįstai atsižvelgta į sunkinančią aplinkybę – pakartotinį pažeidimą ... II - 4529

a) Šalių argumentai ..... II - 4529

b) Pirmosios instancijos teismo vertinimas ..... II - 4536

5. Dėl teisinio pagrindo, susijusio su tuo, kad buvo nepakankamai atsižvelgta į taikytinas lengvinančias aplinkybes ..... II - 4545

a) Dėl pirmosios dalies, susijusios su Komisijos atsisakymu atsižvelgti į tai, kad pažeidimas neturėjo pasekmių rinkai ..... II - 4546

Šalių argumentai ..... II - 4546

Pirmosios instancijos teismo vertinimas ..... II - 4549

b) Dėl antrosios dalies, susijusios su tuo, kad Komisija neatsižvelgė į kainų kontrolės režimo poveikį ir į tai, kad alaus sektorius pasižymi ilgamete korporacine tradicija ..... II - 4553

Šalių argumentai ..... II - 4553

Pirmosios instancijos teismo vertinimas ..... II - 4555

c) Dėl trečiosios ieškinio pagrindo dalies, susijusios su Komisijos atsisakymu atsižvelgti į sektoriaus krizę ..... II - 4557

Šalių argumentai ..... II - 4557

Pirmosios instancijos teismo vertinimas ..... II - 4559

d) Dėl ketvirtosios ieškinio pagrindo dalies, susijusios su pavojų kitoms įmonėms keliančia Interbrew pozicija ..... II - 4560

Šalių argumentai ..... II - 4560

Pirmosios instancijos teismo vertinimas ..... II - 4562

6. Dėl ieškinio pagrindo, susijusio su neteisingu bendradarbiavimo masto vertinimu pažeidžiant vienodo požiūrio principą ir pranešimą dėl bendradarbiavimo ..... II - 4563

a) Dėl pirmosios dalies, susijusios su klaidingu Komisijos ieškovės bendradarbiavimo masto vertinimu, ypač atsižvelgiant į jos sprendimų praktiką ir pažeidžiant vienodo požiūrio principą ..... II - 4563

Šalių argumentai ..... II - 4563

Pirmosios instancijos teismo vertinimas ..... II - 4569

b) Dėl antrosios ieškinio pagrindo dalies, susijusios su Komisijos išvados, kad ieškovė ginčijo faktinių aplinkybių, kuriomis Komisija grindžia savo kaltinimus, tikrumą, klaidingumu ..... II - 4579

Šalių argumentai ..... II - 4579

Pirmosios instancijos teismo vertinimas ..... II - 4586

Dėl apskaičiavimo metodo ir galutinio baudos dydžio ..... II - 4591

Dėl bylinėjimosi išlaidų ..... II - 4593